

Влада Републике Србије

**ИЗВЕШТАЈ О МЕЂУНАРОДНОЈ ПОМОЋИ
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
У 2007. ГОДИНИ**

**Министарство финансија
Београд, март 2008.**

САДРЖАЈ

1.	ПРЕГЛЕД	1
2.	ПОЛИТИЧКО-ЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ У 2007. ГОДИНИ	4
2.1.	Економски показатељи	4
2.2.	Европске интеграције	7
2.3.	Регионална сарадња	9
2.4.	Сарадња са међународним институцијама	9
3.	НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2007. ГОДИНИ.....	11
4.	СТРУКТУРА МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ.....	13
4.1.	Бесповратна помоћ и концесионални кредити	13
4.2.	Однос пројектоване и потребне међународне помоћи.....	14
4.3.	Техничка помоћ	15
5.	ПРЕГЛЕД МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ ПО СЕКТОРИМА.....	16
6.	УНАПРЕЂЕНА КООРДИНАЦИЈА МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ И ЊЕНО УСМЕРАВАЊЕ НА НАЦИОНАЛНЕ ПРИОРИТЕТЕ.....	28
6.1.	Унапређење сарадње донатора и Владе Републике Србије на програмирању међународне помоћи.....	28
6.2.	Документ “Потребе Републике Србије за међународном помоћи”	29
6.3.	Календар за програмирање и извештавање о међународној помоћи Републици Србији у 2007. и израда календара за 2008. годину	29
6.4.	Примена концепта подршке сектору	31
6.5.	Подршка ресорним министарствима у процесу програмирања међународне помоћи.....	31
6.6.	Донаторски састанци и идентификовани пројекти	32
7.	ИСДАКОН ИС.....	34
8.	НОВИ ИНСТРУМЕНТ ЕУ ЗА ПРЕДПРИСТУПНУ ПОМОЋ - ИПА И ПРОЦЕС УСПОСТАВЉАЊА ИНСТИТУЦИЈА ЗА УПРАВЉАЊЕ ПРЕДПРИСТУПНИМ ИНСТРУМЕНТОМ.....	36
8.1.	Програмирање ИПА 2008	40
8.2.	ИПА компонента II - Регионална и прекогранична сарадња	46
8.2.1.	<i>Опис процеса програмирања фондова ИПА компонента II- Регионална и прекогранична сарадња</i>	<i>47</i>
8.2.2.	<i>Сарадња са земљама чланицама ЕУ.....</i>	<i>49</i>
8.3.	Вишекорисничка ИПА	51
8.4.	Програми Заједнице.....	51
9.	БУДУЋЕ АКТИВНОСТИ И ИЗАЗОВИ.....	53
10.	АНЕКСИ.....	56
	Анекс 1. Укупно реализована средства по развојним партнерима у 2007. години	
	Анекс 2. Преглед реализације међународне помоћи по развојним партнерима у 2007. години	
	Анекс 3. Програми суседске сарадње у 2007. години	

1. ПРЕГЛЕД

Претходна година у Републици Србији била је окарактерисана важним политичким догађајима. Најважнији су били парламентарни избори и убрзање преговора са Европском унијом, који су резултирали парафирањем Споразума о стабилизацији и придруживању, уз паралелно заоштравање односа са делом међународне заједнице поводом дефинисања статуса Косова и Метохије. Политичка неизвесност одразила се и на стање економије, које је одликовало убрзање инфлације и успоравање процеса приватизације крупних предузећа.

Суочена са бројним политичким и економским изазовима, интензивним текућим реформама, бројним обавезама које изискује процес европских интеграција и проблемима које са собом носи процес транзиције, Србија је у 2007. години, уз велико залагање Владе и помоћ међународних партнера, очувала макроекономску стабилност и наставила спровођење реформи. Позитиван тренд економских активности у 2007. години се огледа у расту БДП-а, расту извоза и девизних резерви државе. Упркос начињеним значајним реформским корацима, подржаним од стране међународне донаторске заједнице, политичка нестабилност узрокована и даље прилично фрагментираном политичком сценом, умногоме је допринела да економски трендови у 2007. години не буду позитивнији. Нарочити утицај на друштвене и економске токове су имали дуготрајни преговори око формирања Владе, након одржаних парламентарних избора крајем јануара 2007. године и у вези са тим изузетно дуг период привременог финансирања државних расхода, као и успоравање приватизације државних предузећа. Социјалне тензије су се снажно испојиле у последњем кварталу 2007. године кроз бројне штрајкове јавних служби и јак притисак на повећање плата. Транзициони губитници и спор раст запослености стварају велики социјални притисак и потребу бржег решавања питања сиромаштва у наредном периоду. Породице трпе велике притиске нараслих трошкова образовања, здравствене заштите и укидања неких од облика субвенција које су постојале у систему друштвене својине и које су вршиле изузетно висок притисак на буџетске расходе. Нови облици социјалне заштите тек се развијају а социјални дијалог и социјална одговорност компанија тек је у настајању.

Одржавање инфлације на пројектованом нивоу и даље представља један од највећих изазова српске монетарне и фискалне политике, будући да је у 2007. години забележен њен пораст у односу на 2006. годину и достигнута је годишња стопа инфлације од 10,1%. Забележен је пад прилива страних директних инвестиција, као и даљи пораст спољнотрговинског дефицита. Поред ових негативних трендова, озбиљан проблем са којим се Србија из године у годину наново суочава је пораст стопе незапослености, што је очекиван последица у процесу приватизације и реструктурирања предузећа.

У склопу учешћа у процесу међународних и регионалних интеграција, Србија је и у 2007. години наставила са интензивним реформама у циљу приближавања Европској унији (у даљем тексту: ЕУ). Почетком новембра је парафиран Споразум о стабилизацији и придруживању (у даљем тексту: ССП) са ЕУ. Од 2007. године, ЕУ ће Србији пружати помоћ кроз нови финансијски инструмент намењен државама кандидатима и потенцијалним кандидатима за чланство у ЕУ – Инструмент за приступну помоћ (у даљем тексту: ИПА¹). Крајем децембра је потписан и у Народној скупштини потврђен Оквирни споразум између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница, који регулише сарадњу са ЕУ у оквиру спровођења помоћи према правилима ИПА. Поменути инструмент је у 2007. години значајно

¹ У оригиналном називу: *Instrument for Pre-accession Assistance – IPA*

утицао и убудуће ће пресудно утицати на процесе планирања, координације, реализације, структуру и ниво међународне помоћи Републици Србији. У оквиру припреме за коришћење ИПА фондова, Министарство финансија је иницирало почетак успостављања децентрализованог система управљања фондовима ЕУ, што изискује формирање нових административних структура и функција унутар Владе Републике Србије. Овај сложени процес захтева снажну подршку донатора, како би Србија што пре изградила административне капацитете потребне за коришћење расположивих фондова ЕУ. У циљу убрзања прихватања управљања фондовима помоћи ЕУ у складу са процесом децентрализације, Сектор Министарства финансија за програмирање и управљање фондовима ЕУ је у 2007. години извршио анализу радних места у институцијама, корисницима средстава из ИПА фондова, како би се стекао увид у способност и спремност институција за њихово програмирање, као и да би се оценила потреба запослених за специјализованом обуком. Поред поменутих споразума, Србија је у мају потписала Меморандум о разумевању са ЕУ о учешћу у Седмом оквирном програму за научна истраживање и иновације, што јој отвара приступ новчаним средствима у износу од око 50 милијарди евра, у периоду 2007-2013. Поред учествовања у процесу европских интеграција, Србија је током 2007. активно учествовала у регионалним иницијативама, из којих се својим значајем и очекиваним свеукупним позитивним ефектима издваја ангажовање Србије на сарадњи са државама, чланицама зоне слободне трговине у Централној и Источној Европи – ЦЕФТА.

Иако је процењени ниво реализације међународне помоћи нижи од прошлогодишњег (379,98 мил. евра, у односу на приближно 549,35 мил. евра у 2006.)², средства реализована у 2007. години значајно су допринела наставку реформи које се спроводе у Србији. Као и протеклих година, далеко највише помоћи је реализовано у секторима енергетике и саобраћаја (енергетика – 88,42 милиона евра; саобраћај – 85,42 милиона евра), док се од осталих, мада далеко иза прва два сектора по нивоу реализације издваја сектор државне управе (32,77 милиона евра). Што се тиче односа реализованих средстава из концесионалних зајмова и бесповратне помоћи, у 2007. години је смањено учешће бесповратне помоћи у укупној, с тим што је пад у реализацији концесионалних кредита блажи од пада у реализацији бесповратних средстава у односу на претходну годину. Значајна подршка међународних финансијских институција развојним пројектима у Србији, настављена је и у 2007. години: Светска банка (на основу усвојене Стратегије партнерства за Србију за период 2008 – 2011. година) ставиће Србији на располагање средства у износу од 600 милиона америчких долара³, Европска инвестициона банка је до сада реализовала 211 милиона евра зајмова, од чега је у 2007. реализовано 72,11 милиона евра, и уговорила више нових, Европска банка за обнову и развој подржала је финансијски сектор, приватно предузетништво и инфраструктурне пројекте. Водећи развојни партнери Србије са највишим нивоом реализације помоћи у 2007. години су Европска комисија, Европска инвестициона банка, Светска банка, Европска банка за обнову и развој, Немачка, Сједињене Америчке Државе, Италија, Шведска и Норвешка. Процењује се да је Србији у периоду 2007-2009 потребно око 1,98 милијарди америчких долара међународне помоћи, како би био остварен пројектовани раст БДП-а од 6,63%⁴.

2007. година је пилот година, у којој је на иницијативу Министарства финансија значајно унапређена сарадња Владе са донаторском заједницом у процесу програмирања међународне помоћи, што је резултирало њеном бољом

² Извор ИСДАКОН база података. Подаци који се налазе у бази података ИСДАКОН унети су на основу података добијених од представника донаторске заједнице и крајњих корисника донација

³ Кредити под условима које одобрава Међународна банка за обнову и развој (IBRD)

⁴ «Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007 – 2009. година»

координацијом и усмеравањем помоћи на области и пројекте које су институције Владе Републике Србије идентификовале као приоритетне у процесу програмирања. Основу за процес програмирања међународне помоћи представља међусекторски, програмски документ „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007 – 2009“ који је Влада усвојила у јануару 2007. године. Документом су дефинисани национални приоритети које је потребно подржати средствима међународне помоћи, план приоритетних активности по ресорима и процена потребних средстава у поменутом, трогодишњем периоду. Поред овог документа, Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ Министарства финансија је као надлежан израдио и Упутство за програмирање међународне помоћи и Акциони план за програмирање ИПА, документе којима је детаљно уређен целокупан процес, као и улога различитих институција у програмирању међународне помоћи⁵. У оквиру овог процеса одржан је низ састанака током септембра и октобра, на којима су ресорна министарства донаторској заједници представила приоритетне пројекте из својих сектора намењене финансирању из донаторских средстава.

Као још један вид подршке ресорним министарствима у процесу идентификације приоритетних пројеката, израде пројектних идеја и њиховог прилагођавања захтевима појединих донатора, Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ Министарства финансија одржао је низ семинара и радионица на којима су ресорна министарства упозната са политикама, стратегијама и процедурама појединих донатора, предприступним инструментом помоћи ИПА, као и начином израде и управљања пројектима. Припремљени су и публиковани приручници за припрему пројеката финансираних из средстава ИПА, израду логичких матрица, израду пројектних задатака у различитим фазама управљања пројектним циклусом, на основу којих ће се вршити обука државних службеника у наредном периоду. Сектор је такође ресорним министарствима пружио директну помоћ у припреми пројектних предлога у складу са захтевима и стандардима Европске комисије.

У циљу побољшања координације, повећања ефикасности и за потребе праћења и анализе постојећих трендова у пружању међународне помоћи Републици Србији, Министарство финансија израђује годишњи Извештај о међународној помоћи Републици Србији, који се односи на претходну годину. Извештај о међународној помоћи Републици Србији у 2007. години даје преглед нивоа и структуре међународне помоћи Републици Србији, указује на националне приоритете за које је потребна подршка донаторске заједнице, даје оквирни преглед политичко економског контекста у коме је међународна помоћ реализована, представља активности Сектора за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи Министарства финансија на унапређењу координације међународне помоћи и њено усмеравање на националне приоритете, и указује на будуће тенденције, активности и изазове у процесу програмирања, координације и реализације међународне помоћи.

Посебна пажња приликом програмирања међународне помоћи у 2008. години ће као и у претходној, бити посвећена подизању капацитета органа државне управе и осталих институција за управљање пројектима, нарочито увођењу децентрализованог система за управљање фондовима ЕУ, интегрисаном планирању и усклађивању средстава међународне помоћи са сопственим изворима финансирања, побољшању међуресорне сарадње у идентификацији, изради и реализацији пројеката и даљем унапређењу сарадње са донаторском заједницом у циљу побољшања ефикасности и ефективности међународне помоћи. Комисија за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи је у децембру 2007. године Планом активности на унапређењу ефективности међународне помоћи у 2008. години

⁵ Документи се могу наћи на сајту www.evropa.sr.gov.yu

дефинисала специфичне циљеве и активности чија ће реализација допринети већој усклађености донаторских активности са националним приоритетима.

2. ПОЛИТИЧКО-ЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ У 2007. ГОДИНИ

Значајни реформски кораци

Република Србија је 2007. године наставила са интензивним реформама које су биле усмерене ка привредном расту, смањењу инфлације, расту извоза, јачању ефикасности привреде, побољшању инвестиционе климе, унапређењу финансијског сектора и испуњавању критеријума европских интеграција. И поред политичке нестабилности у првој половини 2007. године настале услед дуготрајног формирања Владе, РС је остварила значајан напредак у спровођењу политичких и економских реформи. Нека од најзначајнијих политичких и економских дешавања током 2007. године су следећа:

- формирање демократске Владе у мају 2007. године уследило је три месеца након одржаних избора што је утицало на продужетак привременог финансирање до јуна 2007. године
- парафирање Споразума о стабилизацији и придруживању са Европском унијом 7. новембра 2007. године
- потписивање Оквирног споразума између Владе РС и Комисије Европских заједница 29. новембра 2007. године

2.1. Економски показатељи

Табела 1: Основни економски показатељи у Србији 2005-2007

	2005	2006	2007
Бруто домаћи производ (БДП), реалан раст у %	6,2	5,7	7,2 ⁶
БДП, милиони УСД	26.355	31.760	42.923 ⁷
Удео јавних прихода у БДП	40,7	41,3	41,2
Удео јавних расхода у БДП	40,6	42,3	43,1
Јавни дуг РС /БДП ⁸	46,2	38,8	30,5
Извоз у милионима ЕУР ⁹	3.608.3	5.102.5	6.432.2
Увоз у милионима ЕУР ¹⁰	1.971.6	2.429.8	3.448.9
Дефицит робне размене у милионима ЕУР	-4.831	-5.360	-6.926.
Биланс текућег рачуна у % БДП ¹¹	- 8,4	-11,5	-16,1
Стране директне инвестиције, нето, у мил. ЕУР	1.247.0	3.496.6	962.6
Цене на мало (у % у односу на исти месец претходне године) ¹²	17,7	6,6	10,1
Реални ефективни девизни курс (просечна годишња промена, у %. + указује на апresiasiју)	-3,1	6,6	8,8
Девизне резерве НБС на крају године, у мил. УСД ¹³	5.842,8	11.887,5	14.215,8
Просечне плате у динарима - нето	17.443	21.707	28.230 ¹⁴
Просечне плате у еврима – нето	204	275	350
Раст запослености у %	0,9	-1,3	-1.2

⁶ Према подацима Народне банке Србије

⁷ Процена Народне банке Србије

⁸ Билтен Министарства финансија Републике Србије

⁹ Министарство финансија, Основни индикатори макроекономских кретања

¹⁰ Министарство финансија, Основни индикатори макроекономских кретања

¹¹ Према подацима Народне банке Србије

¹² Према подацима Народне банке Србије

¹³ Према подацима Народне банке Србије

¹⁴ Републички завод за статистику

Макроекономска стабилизација и процес Европских интеграција су се у 2007. години одвијали у условима политичке нестабилности, која се превасходно огледала у дуготрајном формирању коалиционе Владе што је утицало на продужетак привременог финансирања.

Међутим, позитиван тренд економских активности је настављен и током 2007. године. Бруто домаћи производ расте у 2007. години - процењује се раст од 7,2 % на годишњем нивоу. Остваривању пројектоване стопе раста БДП највише је допринео раст извоза робе и услуга од 24,1% просечно годишње и раст инвестиција од 16,1% просечно годишње. Највећи допринос расту БДП дали су сектор саобраћаја-2,7%, сектор трговине 1,7%, финансијског посредовања 1,2%, и прерађивачка индустрија 0,6%.

Инфлација у Србији у 2007. години достигла је 10,1 % што је пораст у односу на 2006. годину (6,6%), уз успоравање базне инфлације (5,4 %) ¹⁵ у односу на 2006. годину (5,9%) и раст небазне инфлације (12,6%) у односу на 2006. годину (7,4%). Контрола инфлације остаје најважнији задатак монетарне и фискалне политике. Раст инфлације резултат је поскупљења прехранбених производа и нафтних деривата. Реални курс динара, након што је у 2004. и 2005. години био приближно константан, од 2006. године је снажно апресирао. Динар је тако у 2006. и 2007. години укупно ојачао према евр за око 17% реално и 8% номинално. Ап्रेसијација националне валуте изазвана је пре свега великим капиталним приливима и то услед додатних прилива капитала из иностранства, укључујући и капитал по основу процеса докапитализација појединих банака.

Фискална политика се у 2007. години оцењује као умерено рестриктивна. У претходном периоду спроведене фискалне реформе кључно су допринеле успостављању макроекономске стабилности и стварању погодних услова за инвестирање и раст привреде Србије. Међутим како је крајем 2006. године јавна потрошња порасла, направљено је одступање од чврсте фискалне политике која је реализована у протекле три године. Осим тога, у другој половини 2006. године потписани су протоколи и уговори и донети су закони на основу којих је значајно повећан ниво јавне потрошње у 2007. години, иако приходи нису у истој мери повећани. Процењује се да ће, првенствено услед наведених мера, учешће консолидованих јавних расхода у БДП у 2007. години, у односу на претходну годину, бити повећано за 2,4 процентна поена, док ће се нето резултат (суфицит/дефицит) погоршати за око 2,1 процентних поена БДП ¹⁶. Експанзија тражње утицала је на пораст спољнотрговинског дефицита. Имајући у виду да се у наредном периоду предвиђа смањење јавних расхода, Влада РС планира рестриктивне мере фискалне политике, што ће значити смањење јавних инвестиција из НИП-а, замрзавање плата из буџета, као и смањење текућих расхода државе као и смањење субвенција.

У 2007. години бележи се пораст просечних нето номиналних зарада од 27,9%, (реално 19,5%) ¹⁷ што истовремено ствара додатни притисак на инфлацију и повећање дефицита текућег рачуна у платном билансу.

Висока незапосленост представља један од већих проблема са којим се Србија суочава. Према подацима Националне службе за запошљавање, број запослених опао је за 1,2%. Висока стопа незапослености у 2007. године резултат је процеса приватизације и реструктурирање предузећа. Истиче се да је највећи пораст незапослености запажен у образовању и трговини, а затим у производњи електричне енергије, воде и гаса, док се запажа мањи пад броја запослених у предузетништву и у прерађивачкој индустрији. Имајући у виду да процес приватизације већих јавних

¹⁵ Народна банка Србије

¹⁶ Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2008. годину са пројекцијама на 2009. и 2010. годину

¹⁷ Народна банка Србије

предузећа још није окончан, очекује се да ће завршетак приватизације у наредном периоду имати додатни терет на пораст незапослености.

Динамика увоза и извоза робе је била таква да је дошло до погоршања спољнотрговинског дефицита. Остварен је значајан раст извоза, који представља један од генератора привредног раста. Ипак брзина раста извоза недовољна је у односу на раст увоза, што показује повећани дефицит у робној размени са иностранством.

У поређењу са претходном годином када је прилив директних страних инвестиција био рекордан и износио 4,5 милијарди евра захваљујући успешном процесу приватизације, у 2007. години прилив страних директних инвестиција је знатно опао и износи 1,5 милијарди евра, што је последица шестомесечне паузе због парламентарних избора, током којих су се инвеститори уздржавали од улагања, а приватизација многих предузећа била заустављена.

Раст јавних инвестиција, укључујући Национални инвестициони план (НИП) износио је 77,7% у односу на претходну годину, а раст њиховог учешћа у БДП чак 1,7 процентних поена¹⁸. Део инвестиција предвиђених у оквиру НИП-а је инкорпориран у буџет који је након продуженог привременог финансирања усвојен у јулу 2007. године. Продужетак привременог финансирања битно је утицао на реализацију пројеката из НИП. Међутим, очекује се да ће се са формирањем Канцеларије за Национални инвестициони план, чији се основни задаци тичу припреме, координације и надзора пројеката у оквиру НИП, као и развоја мерила и критеријума за одабир пројеката у складу са унапред дефинисаним приоритетима и оцењивања ефеката и контроле трошења средстава, инвестиционе активности значајно унапредити а уједно и целокупни продуктивни потенцијал земље.

Иако БДП у Србији расте, и даље постоји евидентна потреба за континуираном међународном подршком која би била усмерена ка изградњи капацитета, имплементацији регулативе, борби против корупције и организованог криминала, јачању финансијског сектора, јачању предузетништва и конкуренције. Из тих разлога неопходно је одржати снажну и константну подршку донатора до 2010. године, без обзира на ниво раста БДП. На годишњем нивоу, међународна помоћ имала је следећи тренд:

Табела 2: Реализована међународна помоћ и њено учешће у БДП-у у милионима ЕУР¹⁹

Године	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Реализована међ. помоћ	868,55	726,35	686,22	450,58	713,21	551,35	379,98
Реализована међ.помоћ као % БДП	6,6	4,3	3,8	2,3	3,4	2,2	1,2

Према годишњем извештају Европске банке за обнову и развој (ЕБРД) о стању реформи у земљама транзиције, Србија је оцењена као земља великог потенцијала за брз раст и снажно привлачење страних инвестиција, иако су реформе средином 2007. године биле нешто успорене. Кључни изазови који очекују Србију у наредном периоду јесу реструктурирање и приватизација предузећа, побољшање пословне климе и приближавање стандардима Европске уније.

¹⁸ Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2008. годину са пројекцијама на 2009. и 2010. годину

¹⁹ Извор ИСДАКОН база података. Подаци који се налазе у бази података ИСДАКОН унети су на основу података добијених од представника донаторске заједнице и крајњих корисника донација

Оцењује се да је даља појачана подршка потребна за доношење и спровођење законодавних промена у економској области. Ово представља битни предуслов за прилив нових инвестиција како би се створио правни, ефикасни и поуздан систем и равноправна конкуренција. Такође је од изузетне важности спровести неопходне промене у реформи правосуђа и стварању ефикасног судства. Потребне Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2008-2010. године, као предлог међусекторских приоритета за међународну помоћ за период 2008-2010. година дефинишу: подстицање запошљавања (привредни развој и образовање у функцији повећања запослености), развој институционалних капацитета (владавина права, јачање и развој институција на државном нивоу и у оквиру органа локалне самоуправе), реконструкцију, модернизацију и изградњу инфраструктуре (развој локалне инфраструктуре и развој инфраструктуре и циљу регионалног и међународног повезивања), заштиту животне средине, рурални развој и равномерни регионални развој.

2.2. Европске интеграције

Србија и ЕУ су две године после покретања прве рунде преговора парафирале ССП, који се сматра првим кључним кораком ка чланству. Споразум је парафиран 7. новембра и садржи правила и обавезе као основу за даље реформе које је неопходно предузети како би се Србија као потенцијални кандидат приближила чланству у ЕУ. Потписивање ССП зависиће искључиво од даљег напретка Србије у започетим реформама и сарадње са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију у Хагу. Преговори у оквиру процеса стабилизације и придруживања ЕУ су од изузетног значаја за целокупну стабилност, како фискалног система тако и за већи прилив инвестиција, и раст БДП-а. Даљи напредак у придруживању ће омогућити Србији приступ структурним фондовима ЕУ, а самим тим у буџету обезбедити и већа средства за капиталне расходе.

Влада Републике Србије је 29. новембра 2007. године потписала Оквирни споразум са Комисијом Европских заједница о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима ИПА (у даљем тексту: Оквирни споразум). Оквирни споразум је 26. децембра 2007. године ратификован од стране Народне Скупштине Републике Србије. Споразумом је предвиђена финансијска помоћ ЕУ Републици Србији у висини од око једне милијарде евра током периода 2007-2013. године, која треба да финансијски подржи испуњење политичких и економских предуслова за стицање чланства у ЕУ, односно извршење преузетих обавеза из ССП у изградњи институција неопходних за даљи развој владавине права и наставак тржишних реформи. Потписивање Оквирног споразума успоставља правне основе за потписивање финансијских споразума и реализацију предприступне помоћи ЕУ. У наредном периоду неопходно је радити на хармонизацији националног правног оквира како би се омогућила реализација пројеката финансираних из ИПА. У том циљу Министарство финансија је иницирало неке од измена у Закону о буџетском систему и Закону о јавним набавкама.

Парафирањем ССП, Република Србија улази у нову фазу односа са ЕУ и обавезује се на постепено усклађивање законодавства са правним тековинама Европских заједница (*acquis communautaire*, у даљем тексту: АС), као и на његову доследну примену. У вези са тим, према члану 72. ССП, Србија је у обавези да у договору са Европском комисијом, припреми посебан Програм за спровођење обавеза из ССП. Усклађивање законодавства и спровођење закона из тог програма ће бити строго праћени од стране ЕУ.

Средства из ИПА фондова служиће за подршку процеса транзиције и изградње институција, као и за прекограничне активности између наше земље и суседских земаља-корисника помоћи, као и земаља чланица ЕУ. Такође ће подржавати учествовање земаља корисника у транснационалним и интеррегионалним програмима са земљама чланицама и трећим земљама. Из ИПА фондова предвиђено је да за 2007. годину Србија добије 164,8 милиона евра помоћи (*погледати табелу 3- Инструмент за предприступну помоћ (ИПА) Вишегодишњи финансијски оквир за 2008-2010. годину у милионима ЕУР*). Потписивањем и ратификовањем Оквирног споразума, успостављен је правни основ за утврђивање доприноса ЕУ и доприноса земље корисника у кофинансирању пројеката финансираних из фондова ЕУ. Законом о буџету за одређену буџетску годину утврђиваће се средства за кофинансирање сваког од пројеката који се финансирају средствима фондова ЕУ, а који се реализују у години за коју се доноси буџет Републике.

Табела 3- Инструмент за предприступну помоћ (ИПА) Вишегодишњи финансијски оквир за 2008-2010. годину у милионима ЕУР

Компонента	2007	2008	2009	2010
Помоћ транзицији и изградња институција	178.5	179.4	182,6	186,2
Прекогранична сарадња	8,2	11,5	12,2	12,5

Извор: Европска комисија

Оквирним споразумом предвиђа се формирање нових административних структура и функција унутар Владе Републике Србије, које ће након успостављања децентрализованог система управљања фондовима ЕУ, уз надзор и контролу Комисије ЕУ, управљати националним ИПА средствима и тиме сносити пуну одговорност за њихову крајњу реализацију. Успостављање децентрализованог система управљања помоћи из ИПА фондова је један од приоритетних средњорочних циљева Владе РС. Стога је за реализацију овог процеса неопходна даља подршка донаторске заједнице за образовање кадрова, изградњу институција, док је истовремено потребно повећати број запослених који раде на процесу интеграција²⁰. Србија треба активно да ради на изградњи капацитета за припрему пројеката и програма подобних за финансирање из средстава ЕУ, као и да оспособљава своје институције и органе за ефикасно коришћење и контролу употребе фондова ЕУ, како не би била у ситуацији да због малих апсорбционих капацитета има низак проценат коришћења средстава, што је био случај у многим земљама у окружењу или да дође до злоупотребе у коришћењу средстава.

Извештај Европске комисије о прогресу РС за 2007. годину, истиче активно учешће српске администрације у припреми програма за ИПА 2007, као и Вишегодишњег индикативног планског документа (МИПД) за 2007-2009 за Србију, који је усвојен у јуну 2007. године.

Споразуми о визним олакшицама и реадмисији са ЕУ су потписани у септембру 2007. године. Према новим споразумима поједностављене су процедуре за добијање виза за одређене категорије становништва- студенте, академике, запослене, новинаре и туристе. Влада РС активно ради на спровођењу свих неопходних мера којим би се омогућило да Србија испуни све услове за тзв. белу шенгенску листу. Један од првих корака је замена путних докумената до краја 2008. године. Споразуми о реадмисији постављају јасне обавезе и процедуре за власти земаља Западног

²⁰ Припрема се процена трошкова увођења нових институција, процена потребе за новозапосленим и обука.

Балкана и земаља чланица ЕУ, на основу којих ће лица која нелегално бораве на територији држава чланица бити враћена у земљу порекла. Од земаља Западног Балкана се очекује да убрзају примену одговарајућих реформи у основним областима правосуђа и безбедности, као што је јачање владавине права, борба против организованог криминала и корупције, јачање административних капацитета у областима контроле граница и безбедности докумената увођењем биометријских података и сл.

У јуну 2007. године Србија је потписала Меморандум о разумевању са ЕУ о учешћу у Седмом оквирном програму, програм Заједнице за науку, технолошки развој и иновације чиме је омогућено да млади научници и истраживачи, као и институти постану део Европског истраживачког простора и уједно је омогућен приступ средствима у износу од 50 милијарди евра, колико је укупан буџет програма за период 2007-2013. године. Седми оквирни програм је иницијатива ЕУ која доприноси реализацији Лисабонске стратегије, која има за циљ да ЕУ буде „најдинамичнија, светски конкурентна, економија заснована на знању“.

2.3. Регионална сарадња

Током 2007. године посебна пажња посвећена је јачању сарадње у региону. У том смислу, истиче се активно учешће Србије у многим регионалним иницијативама као што су Пакт за стабилност југоисточне Европе, подршка Регионалном савету за сарадњу, који ће 2008. године наставити активности Пакта, као и ЦЕФТА споразум, који је Србија ратификовала у септембру 2007. године. Закључивањем ЦЕФТА остварен је услов за равномернији и бржи привредни развој, усклађивање регулативе са ЕУ и СТО, повећање инвестиција, конкурентности и извоза и тиме створени услови за пораст запослености и стандарда. Дат је јасан сигнал да је регион достигао већи степен политичке зрелости за решавање укупних међусобних односа. Све су то неопходни предуслови за брже и лакше приближавање ЕУ и укључење у међународну трговину.

Једна од области на којима Влада РС интензивно ради уз помоћ донаторске заједнице је решавање проблема избеглица и интерно расељених лица. У том смислу, кроз ИПА 2007, ЕУ је издвојила 10 милиона евра за изградњу стамбеног простора и правно саветовање избеглица и интерно расељених лица.

Посебна подршка даје се реализацији програма прекограничне сарадње са земљама чланицама или кандидатима за приступање ЕУ. Неопходно је повећати ниво помоћи за подизање конкурентске способности РС кроз изградњу нових инструмената економске политике и институција.

2.4. Сарадња са међународним институцијама

Светска банка је у децембру 2007. године усвојила план сарадње са Србијом *Стратегија партнерства* за Србију за период од 2008. до 2011. године (у даљем тексту: Стратегија партнерства). Подршка Светске банке у оквиру Стратегије партнерства усмерена је на подстицање развоја заснованог на динамичном приватном сектору како би се обезбедио даљи економски раст и приближавање стандардима ЕУ, обезбеђивање могућности ширим деловима друштва да осете корист од привредног раста, управљање новим ризицима услед загађења животне средине и елементарних непогода. Банка предвиђа да ће у наредних четири године Влади Србије ставити на располагање финансијска средства у износу од око 600 милиона америчких долара, под условима која су на нивоу или су бољи него што би Србија могла да добије из готово ма ког другог извора. Ово су додатна средства у односу на 740 милиона долара

које је Светска банка обезбедила Србији од 2001. године, углавном у виду кредита под концесионалним условима.

Финансијска подршка коју Европска инвестициона банка (у даљем тексту: ЕИБ) пружа Републици Србији, од изузетног је значаја како у погледу тренутне фазе реформских процеса, тако и за будуће правце развоја Републике Србије. Укупни уговорени износ зајмова Републике Србије, када је реч о ЕИБ-у, износи 442 милиона евра, од чега је до 2007. године реализовано 211 милиона евра (47,8%).

Више уговора са ЕИБ-ом је потписано у току 2007. године, и тренутно се налазе у процедури ратификације у Народној Скупштини Републике Србије:

- Зајам за пројекат санације моста Газела (33 мил. евра)
- Зајам за пројекат обилазнице око Београда (60 мил. евра)
- Зајам за пројекат реконструкције Клиничких центара Београд, Крагујевац, Ниш и Нови Сад (80 мил. евра)
- Зајам за пројекат рехабилитације путева и мостова Б2 (33 мил. евра)

У току су и преговори о пројектима подршке ЕМС-у (34 мил. евра) и Институту Торлак (18-20 мил. евра).

Важно је напоменути да се и у наредном периоду, када је реч о великим инфраструктурним пројектима у области транспорта и енергетике, очекују нови кредитни аранжмани који се односе на инфраструктурне пројекте на Дунаву, укључујући изградњу Жежељевог моста (око 50-60 мил. евра); на реконструкцију ауто-пута Ниш-Димитровград (око 200 мил. евра); на изградњу лаког метроа у Београду (око 200 мил. евра); као и на реконструкцију јужног крака Коридора 10 до границе са Македонијом.

Сарадња између ЕБРД и Републике Србије до краја 2007. године достигла је укупну вредност уговорених зајмова у износу од око 416 милиона евра²¹, од чега је до 2007. године реализовано 225 милиона евра (54%). Основни циљеви акционог плана ЕБРД за Србију усмерени су на подршку у три сектора: финансијском, приватном предузетништву и рехабилитацији инфраструктуре.

²¹ Наведени податак о одобреним зајмовима се односи само на оне зајмове где је зајмопримац Република Србија, државне институције и институције локалне самоуправе (зајмови одобрени уз државну гаранцију).

3. НИВО РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2007. ГОДИНИ

У Републици Србији је у 2007. години забележен пад реализације међународне развојне помоћи у односу на 2006. годину. За разлику од 2006. године када је реализовано приближно 550 мил. евра²², у 2007. години реализовано је приближно 380 милиона евра²³. Нижи ниво реализације средстава међународне помоћи у 2007. години између осталог треба тражити и у касном формирању Владе Републике Србије²⁴, што се значајно одразило на динамику и наставак реформских процеса, а такође и на реализацију пројеката који се финансирају из међународне помоћи. Последњи финансијски пакет помоћи финансиран из средстава ЕУ био је Финансијски споразум за КАРДС за 2006. годину. Споразум је потписан новембра 2006. године. Увођење новог предприступног инструмента је знатно каснило, што се одразило и на реализацију помоћи из овог инструмента. Наиме, Финансијски споразум за коришћење пакета предприступне помоћи за 2007. годину потписан је од стране Европске комисије тек средином фебруара 2008. године и почетак ефективне реализације првих пројеката може да се очекује тек крајем трећег/почетком четвртог квартала. Кашњења у реализацији пројеката који се финансирају из фондова КАРДС и касно потписивање пакета помоћи из фондова ИПА су један од највећих разлога зашто се бележи пад реализације укупног нивоа међународне помоћи у 2007. години.

Врло битан разлог за исказивање нижег нивоа помоћи је и завршетак буџетске године који онемогућава поједине донаторе да благовремено доставе податке о реализованој развојној помоћи. Оцењује се да је висина помоћи која није обухваћена из ових техничких разлога знатна и да ће њени ефекти ући у обрачун висине помоћи тек у извештају за 2008 годину²⁵. Последњи забележен раст међународне помоћи био је у 2005. години²⁶, после чега се бележи благи пад донаторске помоћи.

Главне очекиване тенденције у реализацији међународне помоћи у Републици Србији су пораст фондова ЕУ, имајући у виду могући развој и убрзање процеса европских интеграција, после парафирања ССП. Са друге стране и поред забележеног пада билатералне помоћи и даље се очекује да ће се она одржати на приближно истом нивоу до 2010. године. Највиши ниво реализоване донаторске помоћи током 2007. године остварили су Европска комисија, Европска инвестициона банка, Светска банка, Европска банка за обнову и развој, Немачка, Сједињене Америчке Државе, Италија, Шведска и Норвешка.

Током претходне, 2007. године извршен је значајан број законодавних реформи, за чију имплементацију су издвојена значајна средства донатора, што јасно показује тенденцију увећавања помоћи за изградњу институција и њихових капацитета у односу на пројекте набавке опреме, који имају више карактер једноструке помоћи. Министарство финансија, Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи је у сарадњи са осталим министарствима, израдило стратешки документ у циљу ефикаснијег и ефективнијег планирања и

²²Извор податка је ИСДАКОН база података која се на основу информација добијених од представника донаторске заједнице редовно ажурира. Обзиром да се у Србији међународна помоћ већином реализује на централизован начин, тј. реализују је донаторске имплементационе агенције, нису доступни прецизни подаци о исплатама, већ су у питању процене реализације.

²³Потребно је нагласити да поједини донатори нису доставили податке о реализованој помоћи, обзиром да им подаци нису били доступни (видети фусноту бр.11).

²⁴Влада је формирана 15. маја 2007. године, 3 месеца након парламентарних избора.

²⁵Донатори који нису доставили податке процене реализације помоћи у 2007. су : САД, Канада, Чешка Република, Пољска, Луксембург, Кореја, Сингапур, Мађарска, Финска, Француска, Грчка, Аустрија.

²⁶2004. је ниво међународне помоћи био око 450 милиона евра, док је 2005. године био нешто већи од 710 милиона евра.

коришћења донаторских фондова, у коме су оквирно процењене потребе Републике Србије за међународном подршком у наредном трогодишњем периоду и дефинисани међусекторски и секторски приоритети²⁷.

На укупну висину развојне помоћи Републици Србији у великој мери утиче и способност домаћих институција, примаоца помоћи да одобрена средства донација успешно користе. Као и претходних година, проблем је недостатак административних и стручних капацитета корисника. На овом проблему се интензивно радило током 2006. и 2007. године, тачније радило се на подизању капацитета администрације, али је евидентно да је и поред напретка неопходан даљи рад на развоју капацитета у наредним годинама. Обуке се морају дефинисати у складу са свим новим тенденцијама и приоритетима, а неке од њих захтевају вишегодишњи рад и значајне напоре, као што је увођење Децентрализованог система управљања фондовима ЕУ, о чему ће касније у тексту бити више речи. У изградњи институција се очекује и веће учешће донатора, ради стварања предуслова за реализацију помоћи у већем обиму него раније. Један од примера успешне изградње институција је свакако Заштитник права грађана, познатији као Омбудсман.

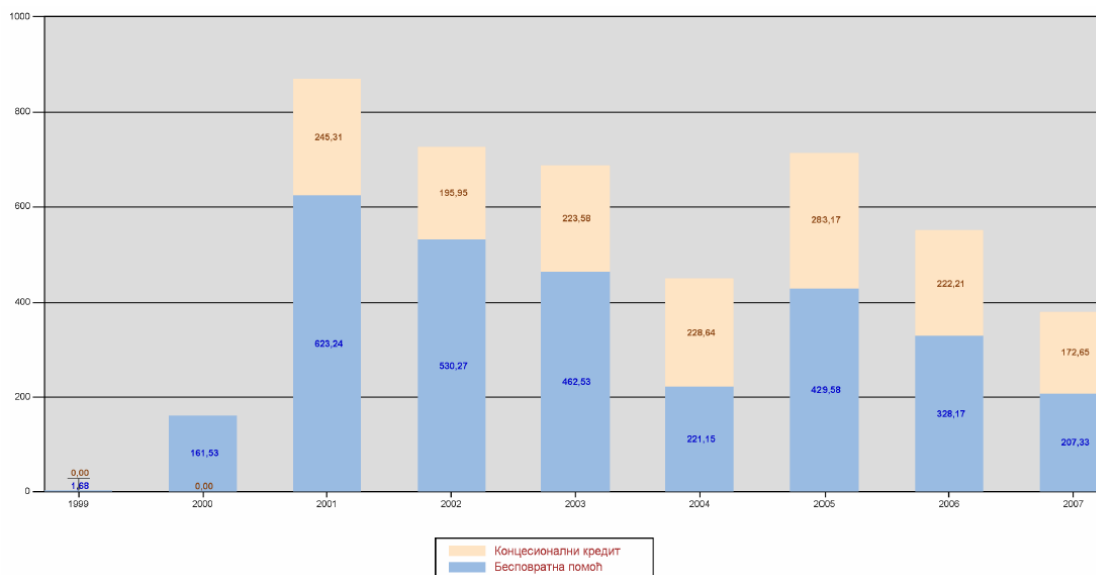
²⁷ „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2008-2010“

4. СТРУКТУРА МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ

У структури међународне помоћи у 2007. години присутни су концесионални кредити и бесповратна средства.²⁸ Посматрајући период 2000-2007. година, од 2005. године, у којој је реализација концесионалних кредита достигла максимум²⁹, бележи се њен константан пад, заједно са падом укупне реализације међународне помоћи. Бесповратна средства су присутна у структури међународне помоћи Републици Србији првенствено у свом развојном облику, док је хуманитарна помоћ ретка и углавном усмерена ка решавању акутних социјалних проблема.

4.1. Бесповратна помоћ и концесионални кредити

График 1. Однос процене реализације бесповратне помоћи и концесионалних кредита, преглед по годинама изражен у милионима евра

Извор: ИСДАКОН информациони систем³⁰

На основу графика 1, у 2007. години се наставља тренд опадања процентуалног учешћа бесповратне помоћи у укупној међународној помоћи, као и пад укупне реализације, која се у 2007. години налази на најнижем нивоу од 2001. године. Увећање учешћа концесионалних кредита у укупној реализованој помоћи указује на позитиван тренд оживљавања привреде и постепеног јачања привредног сектора. Погледом на реализацију укупне међународне помоћи од 2005. године до

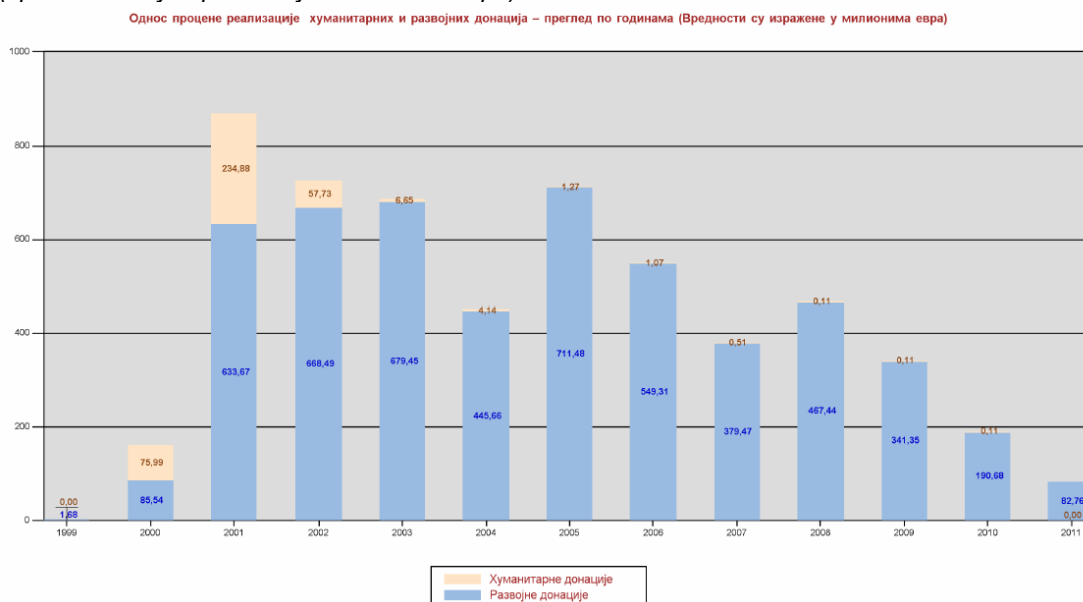
²⁸ Концесионални кредити су развојна помоћ усмерена ка структурном прилагођавању, рехабилитацији инфраструктуре, итд; бесповратна средства могу бити у облику развојне или хуманитарне помоћи. Техничка помоћ такође представља облик бесповратне/развојне помоћи

²⁹ Концесионални кредити ће престати да буду вид развојне помоћи Републици Србији, јер ће ускоро раст дохотка по глави становника прећи горњу границу која дозвољава овакву врсту помоћи. Република Мађарска и Пољска понудиле су реализацију концесионалних кредита обећаних на првој донаторској конференцији 2001. године.

³⁰ Подаци који се налазе у бази података ИСДАКОН унети су на основу података добијених од представника донаторске заједнице и крајњих корисника донација

сада, приметан је знатан пад реализације бесповратне помоћи у протеклом трогодишњем периоду. И поред значајног смањења, бесповратна помоћ и даље представља значајну и даље потребну компоненту међународне помоћи. Имајући у виду кашњење реализације ИПА средстава, (средства одређена за 2007. годину реализоваће се крајем 2008. године) може се закључити да је у наредним годинама реално очекивати повећање удела бесповратних средстава у структури међународне помоћи. Истовремено, од 2010. године се очекује и смањење алокације и реализације средстава из билатералних фондова. Што се тиче хуманитарне помоћи (приближно 507.000 евра), примећује се пад реализације у односу на прошлогодишњу. Реализација хуманитарне помоћи условљена је углавном хитним потребама и у наредним годинама процењује се да неће бележити раст у укупној структури међународне помоћи.

График 2. Однос процене реализације хуманитарне и развојне помоћи, преглед по годинама (вредности су изражене у милионима евра)

Извор: ИСДАКОН информациони систем³¹

4.2. Однос пројектоване и потребне међународне помоћи

С обзиром на макроекономске пројекције у периоду 2007 – 2009. године, износ међународне помоћи који је потребан Републици Србији у истом трогодишњем периоду процењен је на око 1,98 милијарди долара³². Од тог износа, 766 милиона долара односило се на потребну реализацију у 2007. години. У складу са графиком 1, процењени ниво реализације међународне помоћи у 2007. години је 379,98 милиона евра. Од тог износа, 172,65 милиона евра кредита и 207,33 милиона евра бесповратне помоћи. У наредном периоду не очекују се знатнија одступања у процењеној реализацији међународне помоћи, имајући у виду несметан процес програмирања средстава предприступног инструмента који ће значајно допринети учешћу бесповратних средстава у структури међународне помоћи.

³¹ Подаци који се налазе у бази података ИСДАКОН унети су на основу података добијених од представника донаторске заједнице и крајњих корисника донација

³² «Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007 – 2009. година»

4.3. Техничка помоћ

Техничка помоћ је и даље значајан облик неповратне помоћи, који увелико доприноси унапређењу институционалних капацитета. Ова помоћ преовлађује у структури неповратне, развојне помоћи и углавном се огледа у ангажовању стручњака за израду докумената, студија, стратегија, организовање обука, семинара и сл. Потребне за унапређењем институционалних капацитета су и даље велике, нарочито у области државне управе. Унапређивање административних капацитета је од кључног значаја за испуњење критеријума из Копенхагена и преузимање обавеза у даљем процесу европских интеграција. Иако оцењена као земља са значајним административним капацитетима³³, Србији и даље недостају неопходне функције и институције у смислу преузимања предстојећих обавеза везано за управљање ИПА инструментом. Уопште, процес европских интеграција представља велики изазов за државну администрацију, у смислу спровођења неопходних реформи и усвајања законодавног оквира неопходног за њихово спровођење. Током 2007. године, у оквиру подршке Министарству финансија коју финансирају ДФИД³⁴ и СИДА³⁵, Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи обучен је за пружање помоћи ресорним министарствима у вези са идентификацијом и израдом пројектних предлога за финансирање из предприступне помоћи, упознавањем са пројектним циклусом, израдом логичке матрице, припремом буџета пројекта итд. Такође, из истих средстава обезбеђена је додатна подршка ангажовањем тима домаћих стручњака, који је био на располагању ресорним министарствима током целокупног процеса програмирања ИПА фонда за 2008. годину и значајно допринео разумевању процеса програмирања у Владиним органима и институцијама и тиме допринео подизању квалитета предложених пројеката.

Анализа радних места у ресорним министарствима и другим корисницима ИПА средстава извршена од стране Министарства финансија³⁶, имала је за циљ да покаже тренутно стање и оптерећеност у јединицама ресорних министарстава које су укључене у процес програмирања. Такође, ова анализа ће помоћи да се утврди број државних службеника који је неопходан за обављање послова програмирања ЕУ фондова. Урађена је и анализа потребних специјализованих обука које ће, у сарадњи са Службом за управљање кадровима бити организоване за запослене у државној управи током 2008. године. Неке од обука су већ укључене у програм образовања државних службеника, као нпр. обуке за процес програмирања међународне помоћи, израду „пројектног фиша“, логичке матрице и обуке за програмирање помоћи коју пружа Краљевина Норвешка. Имајући у виду да је једна од компоненти ИПА инструмента управо усмерена на подршку у транзиционом процесу и изградњу институционалних капацитета, те да ће техничка помоћ бити преовлађујући облик помоћи у оквиру ове компоненте, део обука за ДИС и припрему пројеката за предприступне фондове биће финансиране управо из ове компоненте помоћи. Груба процена вредности оваквих активности је отприлике 10 милиона евра, у трогодишњем периоду.

³³ Извештај Европске Комисије о проширењу, децембар 2007. године

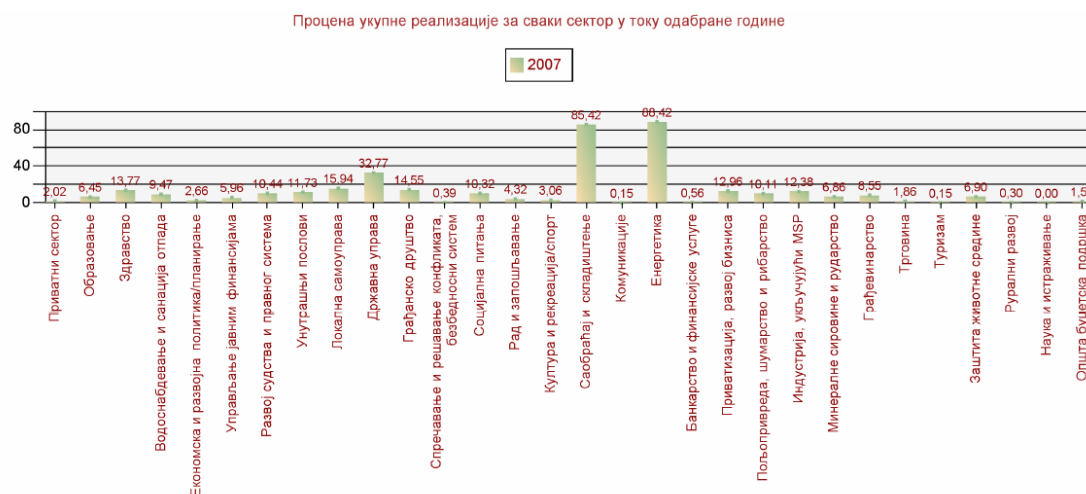
³⁴ ДФИД – Одељење за међународни развој Велике Британије

³⁵ СИДА – Агенција за међународни развој Краљевине Шведске

³⁶ У оквиру Пројекта подршке увођењу ДИС-а, који је финансиран од стране Краљевине Норвешке

5. ПРЕГЛЕД МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ ПО СЕКТОРИМА

График 3: Процена укупне реализације за сваки сектор у 2007 години

Извор: ИСДАКОН информациони систем

Напомена: на графикону сектори су представљени према OECD/DAC класификацији

Преглед структуре међународне помоћи састављен је на основу прилога за годишњи извештај о реализацији међународне помоћи у Републици Србији, достављених од стране ресорних министарстава³⁷ и података из ИСДАКОН информационог система.

У структури међународне помоћи Републици Србији, водећи сектори по висини реализованих средстава у 2007 су, као и у претходним годинама, сектори саобраћаја и енергетике.

Сектор **енергетике** је и у 2007. години био снажно подржан од стране донаторске заједнице, бележећи пораст обезбеђених средстава у односу на претходну годину (72,26 милиона евра у 2006 и 88.42 милиона евра у 2007). Значајно је порастао обим средстава обезбеђених за област рударства, са свега 170.000 евра у 2006. години на 6,86 милиона у 2007. Одобрена средства у секторима рударства и енергетике и даље су недовољна у поређењу са потребама (посебно је потребно обезбедити знатнију техничку помоћ, по једноставнијим процедурама и у краћим роковима).

Алокацију и реализацију средстава међународне помоћи у области рударства и енергетике у 2007. години карактерисало је следеће: споре процедуре одобравања, као и спора реализација пројеката; недовољни капацитети у ресорном министарству (како за програмирање и израду пројектних предлога, тако и учешће у самој имплементацији пројеката); потреба за бољом усклађеношћу у планирању сопствених и спољних средстава; уходани механизми координације којима ће се избећи преклапање/понављање пројеката у различитим деловима истог сектора.

Подржани пројекти представљају приоритете у сектору и базирани су на стратешким европским и националним документима као и приоритетима појединих донатора. Поједине области нису у довољној мери подржане од стране донатора

³⁷ Прилоге за извештај доставили су: Министарство финансија, Министарство правде, Министарство за државну управу и локалну самоуправу, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарство економије и регионалног развоја, Министарство рударства и енергетике, Министарство за инфраструктуру, Министарство за телекомуникације и информатичко друштво, Министарство трговине и услуга, Министарство рада и социјалне политике, Министарство науке, Министарство заштите животне средине, Министарство просвете, Министарство културе и Министарство здравља.

(рударство, нафта и гас), док се повећава интересовање за улагање у обновљиве изворе енергије и енергетску ефикасност. У наредном периоду значајно би било обезбедити подршку инвестиционим пројектима и пројектима конкретне техничке помоћи у припреми ових пројеката и законодавног оквира, а мање пројектима изградње капацитета.

Сектор *транспорта* је и даље један од водећих сектора по висини реализованих средстава у 2007. години са 85,42 милиона евра. У току 2007. године настављено је са реализацијом зајмова међународних финансијских институција из претходних година. Важнији пројекти подржани су од стране ЕИБ: Зајам за пројекат обнове града Београда (2003), Зајам за пројекат европских путева Б (2004), Зајам за пројекат европских путева Б (2004); и ЕБРД: - Зајам за пројекат друмске инфраструктуре-аутопут Београд - Нови Сад (2004). Очекује се почетак спровођења зајма за Пројекат обнове железнице II (ЈП "Железнице Србије" (2006); Светске банке - Пројекат рехабилитације саобраћаја(2004). У току су преговори о кредиту Краљевине Шпаније за пројекат „Главна оправка и модернизација у сектору железнице“, чија се реализација очекује у наредном периоду.

У току 2007. године реализован је и пројекат у оквиру КАРДС 2005 програма „Подршка реформи транспортног сектора“. Као наставак пројеката подржаних кроз КАРДС, у пакету помоћи ИПА 2007. одобрена су три пројекта: Речни информациони систем на Дунаву, Обилазница око Београда – надзор, и Подршка у имплементацији Споразума о успостављању заједничког европског ваздухопловног подручја.

Министарство за инфраструктуру је констатовало да је однос одобрене бесповратне помоћи мали у односу на кредитне аранжмане, да није усклађен однос подржаних пројеката са стварним приоритетима у сектору транспорта, као и да због сложености процедура долази до кашњења пројеката³⁸. Крајем 2007. године усвојена је Стратегија развоја транспорта у Републици Србији од 2008-2015. године којом се утврђује стање у областима транспорта, успоставља концепт развоја инфраструктуре и транспорта, дефинишу дугорочни и орочени циљеви развоја транспортног система, као и Акциони план за њихову реализацију, што би требало да представља основу за пораст развојне помоћи у овом сектору.

Када је реч о програмирању међународне помоћи, а пре свега ИПА инструмента, присутно је константно побољшање квалитета програмирања, нарочито оснивањем Радне групе за програмирање међународне помоћи у Министарству за инфраструктуру.

У наредном периоду, када је реч о великим инфраструктурним пројектима у области транспорта, поред нових кредитних аранжмана, очекује се и веће учешће државе из буџетских и приватизационих прихода, као и приватног капитала кроз концесионалне аранжмане.

У сектору *заштите животне средине*, у односу на 2006. годину, када је дошло до пада реализације међународне помоћи из 2005. године са 10,57 на 3,90 у 2007. години се бележи раст на 6,90 милиона евра. Донатори који су највише издвајали средства у 2007. години су Европска комисија са 4.33 милиона евра, Шведска са 1,28 милиона евра, Чешка Република са 0,95 милиона евра, Италија са 0,26 милиона евра и Јапан.

С обзиром да је овај сектор један од пет приоритетних сектора Владе Републике Србије, али и приоритета ЕУ, сектор заштите животне средине остаје корисник знатног обима међународне помоћи. Из тог разлога је неопходно ускладити законе и подзаконске акте наше земље са легислативом ЕУ. Министарство заштите

³⁸Пројекат развоја регионалне транспортне мреже РЕБИС веома споро се реализује преко Секретаријата за праћење развоја транспорта у југоисточној Европи (СЕЕТО). СЕЕТО има из средстава вишекорисничке ИПА на располагању 18 милиона евра у наредне три године за финансирање припреме регионалних приоритетних пројекта.

животне средине припремило је шест предлога закона, који су у скупштинској процедури, као и шест нацрта закона, који су у поступку прибављања мишљења од других органа. На иницијативу Министарства заштите животне средине, спроведена је процедура за ратификацију шест међународних конвенција значајних за област заштите животне средине, међу којима је најзначајнији Закон о потврђивању Кјото протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о климатским променама. Међутим, мора се побољшати припрема пројеката и координирање донаторске помоћи у сектору како би се искористила расположива средства донатора³⁹.

Реализована међународна помоћ *сектору пољопривреде, шумарства и рибарства*, регистрована у ИСДАКОН бази у 2007. години (10.13 милиона приближно је иста као у 2006. години (10.71 милиона евра).

Приметан је пад искључиво донаторске помоћи и пораст кредитне помоћи или ко-финансирања пројеката. Забележен је већи интерес за пружање техничке помоћи за унапређење капацитета запослених и јачање институција. Постоји, такође, веће интересовање донатора за пружање помоћи у области очувања животне средине, одрживог коришћења природних ресурса и подстицања прекограничних иницијатива и сарадње.

Средства предвиђена буџетом РС усмерена су углавном ка националним приоритетима развоја, али су потребна додатна средства за послове које захтева ЕУ (као што су контрола производње хране и заштита потрошача).

Значај SEEDNet-a⁴⁰ се огледа у испуњавању обавеза из међународних уговора, изради националног програма за биљне генетичке ресурсе као и опремању Банке биљних гена у Батајници.

Укупна средства предвиђена и одобрена за 2007. годину од стране Европске комисије и Светске банке била су довољна да се спроведу пројекти и активности у вези са њима, док су средства одобрена од стране ФАО за шумарски сектор била недовољна у односу на обим посла који се обавља. Средства обезбеђена у виду бесповратне помоћи задовољила су циљеве постављене у пројектима који су финансирани на тај начин.

Twinning у области вина, вода и ветерине је обезбедио пуно учешће запослених у Министарству, остали Twinning пројекти су касно започели (крајем 2007), тако да ће њихови ефекти бити видљиви тек крајем 2008. године. Техничка помоћ је веома важна и корисна у процесу изградње капацитета запослених у Министарству.

Пројекти реализовани уз међународну помоћ покривају кључне елементе за будући развој пољопривреде сходно Стратегији развоја пољопривреде Републике Србије и Националној стратегији за приступање Србије ЕУ. Ови пројекти значајни су за стицање искустава за предстојеће коришћење предприступних фондова ЕУ, али и за побољшање стања у пољопривреди Србије у целини, обуку запослених у Министарству пољопривреде (МПШВ), шумарства и водопривреде и запослених у осталим релевантним институцијама.

Основни проблем у реализацији пројекта је одсуство делегираних лица, одговорних за реализацију пројекта из надлежних организационих јединица

³⁹ Општи проблем је што само мали број министарстава има унапред припремљене пројекте који се надовезују једни на друге и покривају дужи временски период. Из тих разлога све је значајније планирање развоја сектора кроз припрему пројектних студија и пројектних предлога.

⁴⁰ SEEDNet је развојна мрежа југоисточне Европе. Примарни циљ SEEDNet-a је да допринесе дугорочном очувању и одрживом коришћењу диверзитета биљних генетичких ресурса унутар региона југоисточне Европе. Мрежа обухвата девет институција (из Албаније, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Македоније, Србије и Словеније). Финансијску подршку програму пружа Шведска агенција за међународно развојну сарадњу (Sida).

министарства. Обзиром да се при реализацији ових пројеката јављају потребе за оперативним решењима, препорука би била да се при реализацији пројеката, делегира одговорно лице/а са мандатом свог руководиоца, као представника заинтересоване стране. Убрзавање процедура за издавање неопходне документације крајњим корисницима донација као и организована јединица за праћење коришћења средстава и имплементација пројеката преко омогућили би правовремену реализацију и већу ефикасност пројеката.

МПШВ у сарадњи са другим министарствима учествује и у припреми и реализацији међусекторских пројеката:

- Припрема пројекта „Успостављања јединственог информационог система о стању у простору у Републици Србији”. Предлагач пројекта је Министарство за инфраструктуру/Републичка Агенција за просторно планирање, а корисници пројекта су Министарство за инфраструктуру/ Републичка агенција за просторно планирање, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарство за државну управу и локалну самоуправу;
- Припрема пројекта “Развој предлога за свеобухватно подизање капацитета за нови систем анализе ризика интегрисаног система безбедности хране у Републици Србији” у сарадњи са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде/Управа за ветерину и Министарством здравља; Почетком 2008. године очекује се одобрење средстава (20.000 УСД) за припремну фазу пројекта.
- Припрема регионалног пројекта “Безбедност хране на Западном Балкану” који би, поред Албаније, БиХ, Црне Горе, Хрватске и Македоније требало да обухвати и Републику Србију. У првој фази пројекта трошкове ће сносити Организација УН за индустријски развој (*UNIDO*). Планирана су средства од 1 милион евра по земљи учесници. Припремну фазу и сам пројекат заједнички спроводе Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарство здравља.

Министарство *рада и социјалне политике* бележи пад међународне помоћи (сектор за социјална питања са 11.46 милиона евра у 2006 на 10.32 милиона евра у 2007). Највећи донатори су Европска Комисија, Уједињено Краљевство, Италија и Организација за европску безбедност и сарадњу.

Током 2007. године пројекти и програми финансирани од стране међународних донаторских агенција непосредно прате дефинисане стратешке приоритете појединачних сектора. Допринос међународне финансијске помоћи кључан је у два стратешки важна сектора министарства рада и социјалне политике: сектора за бригу о породици и социјалну заштиту и сектору за пензијско и инвалидско осигурање.

У оквиру сектора за бригу о породици и социјалну заштиту спроводи се значајан мулти-донаторски пројекат подршке стратегији развоја социјалне заштите, који може да послужи као добар пример координације више донатора у циљу остваривања реформских задатака. Сектор за пензијско и инвалидско осигурање реализује низ значајних реформи захваљујући коришћењу бескаматног кредита Светске банке.

Међународна подршка углавном је усмерена према приоритетима из области социјалне заштите. Приоритети из других области (услови на тржишту рада, родна равноправност, једнакост могућности, безбедност и здравље на раду и инспекција рада) много су мање заступљени у анализи могућности подршке међународних донаторских агенција. Један од могућих разлога за овакав недостатак интересовања је свакако и то да се ова питања (заштита особа са инвалидитетом, деце ометене у развоју, родне равноправности или једнакости могућности) традиционално сматрају

доменом активности организација грађанског друштва, па се подршка за програме из ових области даје невладиним организацијама, или тзв. хоризонталном мером која би морала да буде присутна у сваком пројекту коју реализују друге институције. Такође, примећује се опредељеност за иновативне иницијативе (тзв. пилот пројекте) пре него за попуњавање реалних празнина насталих у току спровођења реформи. Реалне потребе јачање капацитета самих сектора за увођење већ тестираних иницијатива у систем и њихово доследно спровођење на свим нивоима слабије су подржане.

Доминантна је подршка појединим модалитетима помоћи, тако да се већина пројеката (80%) спроводи путем техничке подршке (консултанси, обуке, семинари, трибине, израда стратешких и других докумената, итд), док веома мали проценат пројеката чине инвестициона улагања у секторе (изградња, опрема). Изградња капацитета министарства од изузетног је значаја за даљи ток реформи, и у том смислу обуке и семинари треба да прате реалне потребе сектора. Сектори захтевају јасно усмерене обуке, са конкретним усмерењем на извршавање радних задатака и могућност студијских путовања ради преузимања добрих примера из праксе других држава. Процедуре везане за избор консултаната на пројектима или програмима међународне помоћи често, нажалост, не нуде могућност домаћим стручњацима да се пријаве, чиме домаћи капацитети остају неискоришћени.

Пројекти мање вредности (до 50.000 евра) уступили су место пројектима од преко 500.000 евра. Потребне за мањим пројектима и даље постоје, али се увођењем нових система рада буџета, процедура тендерских поступака и рационализацијом броја запослених у државним органима све више узима у обзир однос утрошка рада запослених у министарству и ефективности пројекта. Потребна количина средстава за спровођење важних инвестиционих улагања, чија је одрживост и дугорочна исплативост већа него код мањих, појединачних иницијатива, може да се обезбеди груписањем средстава више донатора.

Укупан обим реализоване помоћи у области **образовања** током 2007. године је био 6.44 милиона евра. Износи су процењени на основу података којима располаже Одељење за међународну сарадњу, програме и пројекте у образовању, Министарства просвете и података добијених из ИСДАКОН базе података о међународној помоћи. Износ добијене помоћи из кредита и донација био је приближно једнак, али је већи број пројеката финансираних из донација. Пројекти финансирани из међународне помоћи су у складу са стратешким приоритетима Министарства просвете.

Међународна финансијска помоћ је од великог значаја за започињање и спровођење реформских активности на свим нивоима образовања. Упоредо са процесом програмирања међународне помоћи одвија се планирање обезбеђивања финансијских средстава за кофинансирање из буџета Републике Србије. У сектору образовања у 2007. години најприсутнији су били следећи донатори: ЕУ, ЕИБ, Светска банка, Краљевина Норвешка, Немачка, Јапан, UNICEF, Немачка (GTZ), Швајцарска (SDC). Број реформских и инвестиционих пројеката је приближно једнак, али је због начина спровођења и врсте активности за реализацију инвестиционих пројеката, био потребан већи износ финансијских средстава.

У складу са прилогом достављеним од стране Министарства здравља, у сектору **здравства** у 2007. години укупна вредност пројеката који су у фази реализације износи 289 милиона евра; од тога 232 милиона евра кредита који чине око 80% укупне вредности пројеката, са буџетским учешћем од око 20%, и 57,58 милиона евра бесповратне помоћи који чине око 20% укупне вредности пројеката. Техничка помоћ заступљена је са око 20% у укупној вредности пројеката који су у фази реализације.

Од укупно 40 пројеката који су у фази реализације, четири пројекта су кредити Светске банке и ЕИБ, док су остало пројекти билатералних донатора – ЕУ, CIDA, Краљевине Норвешке, Републике Ирске, УНИЦЕФ-а, СЗО итд.

Сектор за програмирање и координацију међународне помоћи је преко ИСДАКОН базе података регистровао свега 13 пројеката у вредности од 13,77 милиона евра, због чега је тај износ и приказан у процени укупне реализоване међународне помоћи.

Пројекти су планирани и предлагани у складу са средњорочним циљевима Министарства здравља који су наведени у главном стратешком документу „Боље здравље за све у трећем миленијуму“, као и осталим секторским стратегијама. Углавном су равномерно покривене све приоритетне области са нагласком на јачање капацитета и реорганизацију примарне здравствене заштите, реформу система здравственог осигурања, развој служби јавног здравља, унапређење управљања здравственим установама и планирања у здравству, повећање доступности здравствених услуга за осетљиве групе и стварање јединственог модела праћења и извештавања у здравству.

Однос најављене и реализоване помоћи је врло висок и ближи се 100%.

Текући и завршени пројекти углавном представљају реформске пројекте који се тичу изградње капацитета и увођења савремених метода управљања, извештавања, праћења и доношења одлука, али и инвестиционе, јер без адекватне опреме и инфраструктуре ове реформе не би могле заживети.

У складу са информацијама којима располаже Министарство здравља, у сектору здравства у 2007. години укупно је алоцирано 246.24 милиона евра међународне помоћи за реализацију пројеката у наредним годинама. Од тог износа 20% чине бесповратна средства, а 80% кредити. Запажа се знатан пораст учешћа кредита наспрам бесповратне помоћи у односу на протекле године. Бесповратна помоћ користи се за планирање и припрему пројеката који претходе захтевима за кредите.

У сектору *унутрашњих послова* донаторска помоћ у 2007. години износила је 11,73 милиона евра. Разлог константног пада међународне помоћи последица је завршетка већих инфраструктурних пројеката на граничним прелазима Хоргош и Батровци (CARDS 2001, 2002).

У претходном периоду међународна подршка била је усмерена у правцу јачања људских, материјалних и техничких капацитета Министарства унутрашњих послова, попут развоја капацитета за управљање границом, информатичке опреме као и различитих типова тренинга и обуке. Значајни помаци направљени су у области обезбеђивања државних граница у смислу техничке опремљености и јачању капацитета. Будућу подршку је неопходно усмерити на борбу против организованог криминала и корупције и то превасходно на јачање капацитета запослених, техничку опремљеност, развој стратешких докумената и законских регулатива, примену интерних процедура и специјалних метода. Такође, даља подршка у сектору унутрашњих послова је неопходна у области азила и илегалних миграција. Успостављање ефикасног система у борби против илегалних миграција је апсолутни приоритет у процесу европских интеграција. С тим у вези, неопходно је успоставити систем размене информација и успостављање електронске базе података о илегалним мигрантима, повезивање података Министарства унутрашњих послова у регионални систем размене података о мигрантима, реконструкција Центра за странце и јачање капацитета граничне полиције за примену међународних стандарда, борбу против трговине људима, криминала и тероризма. Најактивнији развојни партнери у сектору унутрашњих послова су Европска Комисија и Организација за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) која је током 2007. године интензивно учествовала у процесу реформе полиције, јачању стратешког планирања и подизању институционалних и техничких капацитета Министарства унутрашњих послова.

Донаторска помоћ у сектору *правосуђа* је значајно опала. У 2006. години је износила 19,95 милиона евра а у 2007. само 10,42 милиона. Разлог за то је слаб

апсорпциони капацитет и непостојање институционалног и законског оквира као предуслова за реализацију донаторских програма и пројеката. Реформе у правосуђу током 2007. године биле су усмерене ка имплементацији Националне Стратегије реформе правосуђа. Потреба за спровођењем стратешких реформи на свим нивоима правосудног система, а у циљу успостављања владавине права и правне сигурности у Републици Србији, је и даље потребна. Постојећи проблеми у сектору правосуђа су недовољна стручност судија, проблеми са корупцијом, велики број нерешених и застарелих предмета настали услед застарелих модела функционисања правосудне администрације, неефикасност и сложеност поступака што резултира великим трошковима и малом ефикасношћу. Имајући у виду да је област владавине права оцењена као апсолутни приоритет у МИПД 2008-2010 и Извештају о проширењу, оцењујемо да је међународна помоћ неопходна у овој области како би се избегао проблем у примени ЕУ регулативе са којим се нове државе чланице суочавају. У 2007. години УНДП у сарадњи са Шведском агенцијом за међународну сарадњу је подржао реализацију пројекта Успостављање бесплатне правне помоћи (у износу од 964.455,49 евра), који има за циљ формулисање стратегије за реформу система правне помоћи, укључујући адекватан законски оквир који ће омогућити да такав систем функционише ефективно, бољи приступ правди за најугроженије и маргинализоване групе, путем стварања Фонда за правну помоћ, који ће исплаћивати бесповратну помоћ у облику донација организацијама које буду пружале правну помоћ. Постоји потреба за унапређењем система пружања међународне правне помоћи, с обзиром да у Србији не постоји уједначена пракса и да наши правосудни органи не поштују рокове и процедуру предвиђену билатералним и мултилатералним уговорима. У 2007 започео је са реализацијом пројекат „Унапређење доступности правде у судовима у Србији“ (помоћ Краљевине Норвешке, 1.13 милиона евра) који има за циљ да унапреди рад судова у Србији, као и да повећа поверење грађана у рад судова.

Како би одговорили на потребе савременог демократског друштва и актуелне трендове да се постигне што већи степен ефикасности и транспарентности, за успостављање правне државе и владавине права потребан је поуздан, ажуран и модеран начин вођења судске статистике и управљања предметима, као и доступност релевантних информација о раду судова и судској пракси на интернет страницама. Због тога ће Министарство правде у наредном периоду посебну пажњу посветити унапређењу информационих технологија на свим нивоима система, до пуне аутоматизације и модернизације правосудних органа, Министарства правде и Управе за извршење за законских санкција, а на основу искустава успешне имплементације програма СЕНА и ЛИБРА⁴¹.

Имајући у виду нови Устав и обавезе које проистичу из њега, међународне и ЕУ стандарде, као и потребу за реформом судства, пред Министарством правде је изузетна законодавна активност у наредној години, изградња нових институција, као и обука кадрова. У том смислу посебно указујемо на борбу против корупције. Имајући у виду чињеницу да је корупција проблем нашег друштва, несумњиво је да је потребно ангажовање свих релевантних институција у борби против исте. У току је процес усаглашавања предлога закона о корупцији. Међународна подршка је неопходна у имплементацији поменутог закона. Реформа казненог система и модернизација затвора је такође један од приоритета Министарства правде. У том смислу неопходно је побољшати услове у установама за извршење заводских санкција изградњом нових и реконструкцијом постојећих капацитета, као и њихово прилагођавање европским стандардима, побољшање програма ресоцијализације, и

⁴¹ У току је опремање више судова у републици Србији компјутерском опремом из донација- судови у Новом Саду, Крагујевцу, Сомбору и др. добили су ове донације на коришћење. Најважнији задатак ће бити да се обуче радници у судовима и да се ова опрема редовно користи.

развој других врста санкција осим затворских и професионално усавршавање запослених у установама за извршење заводских санкција.

Процес реформе *државне управе* посвећен је стварању новог законодавног оквира и поштовању општих принципа европског административног оквира, а то су: професионализација, рационализација, модернизација, децентрализација и деполитизација. Донаторска помоћ у сектору државне управе у 2007. години (32,77 милиона евра) реализована је великим делом у форми техничке помоћи, која је имала за циљ јачање административних капацитета органа државне управе уз ангажовање међународне експертизе у процесу израде релевантних закона, подзаконских аката, стратешких докумената и анализа у области реформе државне управе. Најзначајнији пројекти реализовани у 2007. години су:

- пројекат „Спровођење реформе система плана и рангирања у државној управи Републике Србије“ (ЕК, 2 милиона евра), чији корисници су Министарство за државну управу и локалну самоуправу, Министарство финансија и Секретаријат за законодавство.
- пројекат „Помоћ Влади Републике Србије у остваривању програма демократских реформи“ (Краљевина Норвешка, 613.047 евра) који има за циљ да дефинише специфичне годишње програме, који се базирају на актуелним реформским потребама.
- Пројекат „Подршка Стратегији реформе државне управе (друга фаза)“ (СИДА и ДФИД, 1.853.000 евра)

Реформа државне управе ће у народном периоду бити суочена са следећим изазовима- примена Закона о државним службеницима и Закона о државној управи, подизање квалитета услуга државне управе и унапређење механизма за контролу законитости рада, као и унапређење организационе ефикасности државне управе способне да преузме све обавезе које настају у процесу европских интеграција и даља примена информационе технологије. Иако је износ реализоване помоћи у константном порасту, стање у којем се налази администрација (како људских, тако техничких) захтева знатно већу финансијску подршку. Изградња капацитета државне администрације, поред повећања броја запослених, подразумева и обуку и стручно усавршавање државних службеника на пољу стратешког планирања, израде програма и пројеката, као и имплементације пројеката, чиме би се директно одговорило захтевима ЕУ за већом ефикасношћу државне управе и обезбедио већи апсорпциони капацитет када је реч о развојној помоћи.

До пада међународне помоћи дошло је и у сектору *локалне самоуправе*, где је висина реализованих средстава у 2006. години износила 27.86 милиона наспрам 16.56 милиона евра у 2007. години. Најактивнији развојни партнери у области развоја локалне самоуправе су САД, а затим Шведска, Швајцарска, Немачка, Аустрија и Италија. Како је стварање услова за ефикасну децентрализацију један од основних приоритета Министарства државне управе и локалне самоуправе, неопходно је ојачати капацитете јединице локалне самоуправе задужене за стратешко и оперативно планирање, спровођење децентрализованих надлежности и управљање фондовима. У том смислу треба напоменути да је једна од две компоненте ИПА које су доступне Републици Србији од 2007. године, прекогранична сарадња чија успешност у многоме зависи од капацитета за припремање пројеката и управљање фондовима на локалном нивоу.

Недостатак припремљених локалних инфраструктурних пројеката за финансирање је један од већих проблема за подршку локалним самоуправама. Из тог разлога, ЕАР је из КАРДС 2006 у 2007. години започео Програм подршке развоја инфраструктуре на локалу у вредности од 3 милиона евра, који има за циљ да унапреди друштвено-економске планове развоја, инфраструктурне услуге и животну средину у општинама кроз унапређење политичког дијалога између централне власти

и локалних самоуправа и кроз реформу јавних комуналних предузећа, као и унапређење процеса планирања и развоја инфраструктурних пројеката на локалу. Један од резултата овог програма је да се припреме инфраструктурни пројекти на локалу за чију реализацију би се у будућности обезбедила средства из ИПА фондова. Један од значајних пројеката реализованих у 2007. години је Општински развој у југозападној Србији, фаза 2, уз подршку Европске уније и УНДП. Програм је намењен развијању капацитета локалне самоуправе и других заинтересованих страна на локалном нивоу, на такав начин да општине у југозападној Србији, појединачно и заједнички, планирају и предузимају стратешке активности на остваривању одрживог економског и друштвеног развоја региона и испуњавању својих обавеза према грађанима. Програм ће подстицати отворену друштвено-културну комуникацију и недискриминативне и мултиетничке размене искустава и сарадњу између органа локалне самоуправе, локалних функционера, организација грађанског друштва и приватног сектора. Пројекат и све активности које се предузимају у смислу његове реализације осигураће промоцију толеранције, дијалога и комуникације између свих партнера на локалном нивоу, као и са републичким органима. Укупна вредност програма износи 5.173.320,05 евра. Програм јачања и обнове општина, фаза 2 (Municipal Improvement and Revival- MIR) је програм подршке локалном развоју и јачању економског развоја југоисточне Србије. Програм је финансиран и спроведен од стране ЕАР. Укупна вредност програма износи 6.5 милиона евра и намењен је развоју 13 општина југоисточне Србије. Програм има за циљ да изгради капацитете локалних заједница, унапреди административне услуге општина кроз развој стратешког планирања развоја општина, успостављање регионалних агенција и реализацију одрживих развојних стратегија и изабраних приоритетних општинских пројеката. Имајући у виду да је фаза 2 овог програма завршена крајем 2007. године, у току је припрема МИР, фаза 3, програм који ће трајати годину дана.

У сектору *привреде*, међународна помоћ је у 2007. години концентрисана како на изградњу институција које пружају подршку развоју предузећа и предузетништва, тако и на директну подршку предузећима у њиховом оснивању, развоју и побољшању њихове конкурентности на иностраним тржиштима. Посебан акценат је стављен на спровођење пројеката у сектору *малих и средњих предузећа* (МСП). Међународна помоћ за сектор МСП углавном је реализована кроз техничку помоћ у изради стратешких докумената, набавку опреме, финансирање стручног усавршавања и студијских путовања везано за проблематику сектора МСП, јачање капацитета надлежних институција, као и кроз олакшавање приступа повољнијим кредитима, успостављањем кредитних линија. Средствима међународне помоћи подржана је већина приоритетних активности, уз изостанак подршке успостављању дијалога јавног и приватног сектора кроз финансирање оснивања Форума, између осталог и због недовољне спремности представника сектора МСП да у њему узму учешће. Допринос међународне помоћи реформама у сектору је значајна, али је још увек недовољна за динамичније одвијање свих потребних активности на унапређењу политике сектора МСП. Изражен је и проблем ограничења у коришћењу буџетских средстава, што доводи до успоравања рада и реформских процеса, због смањене могућности кофинансирања пројеката са наше стране. Током реализације пројеката и програмирања међународне помоћи уочена је потреба за већим степеном координације не само у оквиру Министарства економије и регионалног развоја, него и између сектора различитих министарстава када се ради о приоритетима који су значајни за више министарстава/ сектора или се њиховом реализацијом постиже истовремено више циљева (нова предузећа и повећање запошљавања, развој неразвијених подручја, и слично).

Такође се може закључити да су у протеклом периоду донаторски пројекти били реализовани више на иницијативу самих донатора, при чему нису увек имали статус официјелног инструмента спровођења политике МСП. Иако се донаторска помоћ повећава, неопходно је повећати иницијативу надлежних институција у смислу активније улоге у дефинисању захтева сектора према донаторима и већег и активнијег утицаја сектора на имплементацију пројеката, односно предлагања активности које је неопходно подржати од стране донатора, посебно у сарадњи са локалним нивоима власти.

Укупно гледано, обим пројеката подржаних од стране донаторске заједнице у сектору МСП није довољан са становишта потреба Србије за динамичнијим развојем сектора, као и за ефикасно креирање и спровођење политике МСП. Проблем је уочен на страни капацитета у Републици Србији, због недовољне активности и способности надлежних институција да у пуној мери искористе све расположиве могућности и способности донатора у реализацији приоритетних циљева. То се посебно односи на практичну имплементацију и реализацију пројеката. Стога је у будућности неопходно јачање домаћих капацитета и њихово оспособљавање за коришћење расположивих донаторских фондова.

У области *страних улагања и промоције извоза* неопходно је поменути два програма у 2007. години - Програм промоције улагања у Србију (Serbia Investment Promotiom Programme) и програм сарадње са Јапаном. Програм промоције улагања у Србију је програм који финансира Европска агенција за реконструкцију, а реализује Мултилатерална агенција за гаранцију инвестиција (MIGA)/ део Светске Банке у сарадњи са Агенцијом за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА). Укупна вредност техничке помоћи износи 4,5 милиона евра, а програм траје 30 месеци (од децембра 2005. до јуна 2008. године). Током 2007 већи део активности који је био планиран Програм промоције улагања у Србију је каснио и није се одвијао у предвиђеним роковима услед промена у Светској банци.

У оквиру програма сарадње са Јапаном, Јапанска Агенција за међународну сарадњу (JICA) је подржала пројекат којим ће се подстаћи активан наступ српских предузећа према јапанским предузећима. Основна активност је свакако припрема српских предузећа за наступ на сајму Фудекс, у Јапану (Токио, март 2008.). Постоји велико интересовање донаторске заједнице за пружање помоћи у сфери привлачења инвестиција и јачања локалних капацитета како би били ефикасни у том циљу, као и у домену јачање конкурентности домаћих привредника и промоције извоза Србије. Тренутно постоји велики број пројеката који се спроводе у поменутој области било самостално (пројекти *USAID*, *МЕГА*, *Go Serbia* и др.) или кроз државну управу (бројни пројекти финансирани из донација ЕУ) или друге институције (*GTZ/VBF*), а који се баве инвестицијама или извозом. Као пример добре праксе што се тиче координације различитих пројеката, институција и донатора у 2007. представља сарадња пројекта *SEDP (USAID)*, пројекта Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (*GTZ/VBF*) и Агенције за страна улагања и промоцију извоза. Сарадњом свих актера, као и поделом трошкова за сајмове прехранбене индустрије, постигнути су изузетни резултати наступом српских предузећа на међународним сајмовима у иностранству (у просеку је на сваком сајму договорено око 3 милиона евра извоза).

Од великог значаја је истаћи да је конституисањем Владе Републике Србије у мају 2007. године, при Министарству економије и регионалног развоја, оформљен сектор за *регионални развој*, чиме је питање регионалног развоја коначно институционализовано на националном нивоу. Тренутно је у процесу израда Закона о регионалном развоју, који би требало да буде усвојен током 2008. године. Неопходно је донети и читав низ подзаконских аката како би овај Закон могао да се спроводи на адекватан и функционалан начин. У том смислу неопходно је у наредном периоду

донаторску помоћ усмерити ка подршци имплементације горе наведених регулатива, као и јачању капацитета институција које учествују процесу регионализације. У том смислу је планирање у оквиру подршке европских интеграција одобрен пројекат подршке локалном социо- економском развоју и изградњи капацитета и образовања кадрова на локалном нивоу за преузимање послова везаних за децентрализацију државне управе и преузимање нових послова у области образовања, здравства и финансијског управљања у вредности од 23 милиона евра.

Већина пројеката у сектору **запошљавања** у 2007. години реализованих из средстава међународне помоћи који се директно тичу поменутог сектора, реализовано је кроз Националну службу за запошљавање (НСЗ). Сви пројекти које је НСЗ реализовала током 2007. године били су пројекти техничке помоћи, у складу са потребом јачања капацитета институција и стварања ефикасне управе у сектору запошљавања, преношења позитивне праксе и упознавања са новим методама у раду сродних институција. У највећој мери пројекти/програми су постизали дефинисане циљеве, изузетак су поједине пројектне активности које нису дале очекиване резултате, јер се могу сматрати преурањеним. За разлику од претходног периода, у 2007. се уочава позитиван помак унутар институција у сектору да препознају своје приоритете.

Почев од 2000. године, међународна помоћ је у НСЗ дала кључни допринос реформи кроз врло значајне пројекте (Програм подршке запошљавању - CARDS 2004, Промоција запошљавања, Изградња институционалних капацитета тржишта рада у Србији и др.). Реализовани пројекти су указали на неопходност свеобухватних реформи, које ће водити ка стварању модерног јавног сервиса. Такође, са циљем преношења добре праксе, а на основу интерне и екстерне евалуације, НСЗ је израдила Водич-смернице за преношење обавезујућих искустава реализованих пројеката, који ће служити за дефинисање приоритета за наредни период у реформској оријентацији НСЗ. Постоји мала неусклађеност у коришћењу спољних и сопствених извора финансирања због недостатка капацитета за дугорочно планирање. Почев од 2007. године, кофинансирање НСЗ у пројектима којима се аплицира за донаторска средства, планира се буџетом за наредну годину, али се не може говорити о постојању свеобухватног система.

Полазећи од незапослености као једног од најозбиљнијих проблема са којима се Србија сусреће и имајући у виду велики опсег тема и активности у области запошљавања, које су приоритетне како за међународну заједницу, тако и за сектор запошљавања у Републици Србији, за очекивати је да ће се међународна подршка пројектима у области запошљавања увећати и то посебно кроз пројекте који ће као тему имати: активне мере тржишта рада, промоција предузетништва, запошљавање угрожених група, реформа државне управе и др. Алокација и реализација средстава из међународне помоћи умногоме ће зависити од проактивног учешћа институција из сектора у обезбеђивању донаторских средстава за поменуте пројекте, као и унапређења капацитета за њихову реализацију.

У **сектору управљања јавним финансијама** је у 2007. години забележена реализација 5,96 милиона евра донаторске помоћи. У односу на претходну годину, та помоћ је преполовљена. Највећа подршка пружена је у областима планирања буџета, унапређења пореске и царинске администрације и реформи финансијског сектора. Средствима међународне помоћи подржана је већина приоритетних активности које су и биле планиране. Допринос међународне помоћи реформама у сектору је значајна, али је још увек недовољна за динамичније одвијање свих потребних активности на унапређењу политике сектора. У **сектору за банкарство и финансијске услуге** забележена је реализација од свега 560.000 евра која се односи на помоћ Владе Немачке. Општи закључак о реализацији међународне помоћи пруженој Министарству финансија у 2007. години је да је остварени ниво напретка

задовољавајући, да су у већини случајева, од стране донатора препознати и финансирани приоритетни пројекти, да је уочена тенденција развијања сарадње са представницима донатора и страних техничких мисија, као и да је реализација пројеката, уз помоћ правовремено пружене међународне помоћи, утицала на брже спровођење реформи у оквиру администрације. Такође, истичемо да је Министарство финансија спремно да и у будуће узме учешће у свим моделима међународне сарадње, како билатералним, тако и кандидовање пројектних предлога за финансирање из ИПА фондова.

У току 2007. године **сектор културе** је био корисник билатералне помоћи Влада Јапана, Шведске и Италије, као и Европске комисије (програм КАРДС 2005/06) и Организације за европску безбедност и сарадњу у износу од 2,78 милиона евра. Када се анализира укупна ефективност међународне помоћи у сектору у 2007. години иста се може оценити задовољавајућом. Сарадња са свим донаторима појединачно била је одлична. Влада Јапана сваке године додељује бесповратну помоћ (Cultural Grant Aid) институцијама културе и образовања и за фискалну 2007. годину помоћ је додељена Народном позоришту у Београду (у износу од 46.400,000 јапанских јена) за реализацију пројекта *Модернизација видео и аудио опреме позоришта уместо застареле аудио и звучне опреме*. Помоћ Организације за европску безбедност и сарадњу огледала се у донирању у области медија у износу од 410.000 евра. Европска комисија је кроз програм програм КАРДС донирала око 1,96 милиона евра, док су Шведска и Италија, финансирали овај сектор бесповратном помоћи у укупном износу од 310.000 евра.

У току 2007. године у **сектору грађанског друштва** реализован је износ од 14,55 милиона евра међународне помоћи. Највећи донатори су Европска комисија, САД, Шведска, Италија и Швајцарска. Реализовани пројекти су за циљ имали подршку изградњи цивилног друштва, подизање капацитета невладиних организација и као и независних медија.

Најмање средстава у структури међународне помоћи је реализовано у следећим секторима: **трговина** (1.86 милиона евра), сектору **спречавања и решавања конфликта и безбедносног система** (0,39 милиона евра), сектору **туризма** (0,15 милиона евра), сектору **комуникација** (0,15 милиона евра) и сектору **руралног развоја** (0,3 милиона евра).

Међународна помоћ је у 2007 години је готово у потпуности изостала у сектору **хуманитарне помоћи** и сектору **науке и истраживања**. Престанак финансирања **сектора хуманитарне помоћи**, намењене решавању акутних социјалних проблема, приметан и у претходним годинама, везан је за смањивање потреба за хуманитарном помоћи и решавање социјалних проблема кроз реформу система социјалне заштите. Сектори у којима међународна помоћ изостаје или је значајно умањена морају водити рачуна о дугорочном планирању и развијању специјализованих знања за припрему и програмирање као и спровођење пројеката.

6. УНАПРЕЂЕНА КООРДИНАЦИЈА МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ И ЊЕНО УСМЕРАВАЊЕ НА НАЦИОНАЛНЕ ПРИОРИТЕТЕ

У циљу повећања ефективности и ефикасности међународне помоћи Министарство финансија је идентификовало посебне циљеве које је неопходно остварити, уз активно учешће како институција Владе Републике Србије, тако и представника донаторске заједнице. План активности на унапређењу ефективности међународне помоћи у 2008. години је Комисија за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи⁴² усвојила у децембру 2007. године. О циљевима и планираним активностима биће више речи даље у тексту.

6.1. Унапређење сарадње донатора и Владе Републике Србије на програмирању међународне помоћи

Министарство финансија, као надлежно за координацију међународне помоћи, и поред великих изазова у 2007. години успело је да унапреди сарадњу и дијалог између Владе Србије и донаторске заједнице, побољшањем процеса програмирања средстава иностране помоћи. Прва у низу активности била је развој програмских докумената, базираних на стратегијама Владе Србије, а коришћених истовремено од стране ресорних министарстава и донаторске заједнице. То уједно представља и основу за стварање јединствене платформе за заједничко планирање кад су донаторска средства у питању. Предложен је и законски оквир у циљу одвајања буџетских средстава за кофинансирање донаторских пројеката. 2007. као пилот година у којој је Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи у сарадњи са ресорним министарствима реализовао процес програмирања међународне помоћи по прописаним процедурама, успешно је завршена. Приоритети Владе Србије представљени су донаторској заједници кроз пројекте ресорних министарстава на секторским састанцима, организованим за сваки сектор појединачно. Ови састанци оцењени су од стране донатора као веома корисни, а предлози пројеката као прави показатељ потреба ресорних министарстава.

Процес програмирања је базиран на трогодишњем, међусекторском, програмском документу „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007-2009. година“ који се ревидира сваке године, тако да укључи једну додатну годину. Фазе у процесу програмирања и улоге свих релевантних институција у процесу су детаљно обрађене у Упутству за програмирање међународне помоћи и Акционом плану за програмирање Инструмента за предприступну помоћ.

⁴²Председник Комисије за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи је потпредседник Владе Србије **Божидар Ђелић**, док су чланови **Тања Мишчевић**, директорка канцеларије за европске интеграције, **Мирко Цветковић**, министар финансија, **Милан Марковић**, министар за државну управу и локалну самоуправу, **Млађан Динкић**, министар економије и регионалног развоја, **Велимир Илић**, министар за инфраструктуру, **Предраг Бубало**, министар трговине и услуга, **Драган Ђилас**, министар без портфеља за Национални инвестициони план

6.2. Документ “Потребе Републике Србије за међународном помоћи”

Министарство финансија је, у сарадњи са осталим релевантним институцијама израдило међусекторски, програмски документ „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007-2009. година” који је Влада Републике Србије усвојила 11. јануара 2007. године, а којим се дефинишу приоритетни програми и активности у оквиру сектора, као и међусекторски приоритети. Сврха документа је да допринесе спровођењу реформи и стратешких циљева Владе, обезбеђивањем потребног нивоа и структуре међународне помоћи. Документ се састоји из три целине:

- **Макроекономске пројекције** за период 2007-2009, и процена потребне екстерне подршке;
- **Секторски оквир** - план приоритетних активности за наредни трогодишњи период по ресорима, уз преглед стратешког оквира и средњерочних циљева;
- **Међусекторски приоритети** за међународну помоћ у посматраном периоду.

Током процеса програмирања међународне помоћи у 2007. години, документ “Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007-2009. година” је служио као полазна основа за идентификацију приоритетних предлога пројеката који би били предложени за финансирање из средстава међународне помоћи

Планирано је да се документ ревидира и ажурира годишње, како би се стално обухватао период од три године, што је захтев Европске комисије и у складу је са њеним програмским и планским правилима за период од 2007-2013. У том погледу Министарство финансија (Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи) у сарадњи са осталим институцијама Владе Републике Србије тренутно је у последњој фази ажурирања и ревизије документа који ће као такав обухватити период 2008-2010. Документ би требало да усвоји Влада Србије током марта месеца 2008. године. Средства која су већ обезбеђена, делимично или у потпуности, за финансирање програма/ пројеката представљених у документу из сопствених извора (буџет Републике Србије/Национални инвестициони план) су укључена у преглед приоритетних програма у документу, у циљу побољшања конзистентности и комплементарности у коришћењу иностраних и националних извора финансирања. Током процеса програмирања, Министарство финансија ће обезбедити консултације релевантних националних институција и донаторске заједнице по секторима, да би се обезбедио дијалог о конкретним питањима секторске политике и приоритетних програма између страна, и дефинисање пројектних идеја у складу са постављеним циљевима.

6.3. Календар за програмирање и извештавање о међународној помоћи Републици Србији у 2007. и израда календара за 2008. годину

Као један од механизма за унапређење процеса програмирања међународне помоћи, Министарство финансија је донаторској заједници и централним институцијама Владе предложило Календар за програмирање и извештавање о међународној помоћи Републици Србији у 2007. години. Основни принципи Календара за програмирање и извештавање о међународној помоћи Србији у 2007. години укључују заједничку фазу процеса идентификације приоритетних предлога пројеката без обзира из којих донаторских средстава ће касније бити финансирани, у циљу обезбеђења јединствене платформе за програмирање и самим тим омогућавање сагледавања могућности за кофинансирање и избегавање преклапања пројеката, то

јест коришћење више извора финансирања за исте или сличне пројекте. Један од главних циљева у наредном периоду био би интегрисање процеса припреме буџета РС и програмирања иностране помоћи, за шта је неопходно даље радити на успостављању система и подизању капацитета у институцијама Владе Републике Србије. Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи Министарства финансија израдио је Календар за програмирање и извештавање о међународној помоћи Републици Србији у 2008. години. Календар је састављен узимајући у обзир следеће околности:

- Улогу Министарства финансија у процесу програмирања ИПА фондова и неопходност усклађивања програмирања осталих средстава иностране помоћи са тим процесом;
- Процедуре програмирања и имплементације појединачних донатора, укључујући и временски оквир се значајно разликују, што доводи до тешкоћа у синхронизацији програмирања фондова из конкретне фискалне године донатора, стога предлог обухвата програмирање према приоритетним пројектима за године 2009. и 2010. (чији почетак реализације је планиран у том периоду);
- Реформу процеса планирања буџета која је у току, при чему ће се током 2008. године паралелно вршити припрема буџета по програмској и линијској класификацији;
- Недовољни институционални капацитети у смислу броја и обучености запослених, у министарствима/ институцијама, за постизање високог квалитета процеса програмирања, сачињених докумената и израде пројектних предлога;
- Процес програмирања у складу са предложеним Календаром се заснива на документу „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2008-2010. година” и предвиђа његову ревизију и побољшање. Један од циљева унапређења ефективности и ефикасности у коришћењу међународне помоћи је повећана предвидљивост тих средстава, као основа за средњерочно планирање извора финансирања од стране ресорних министарства.

23. фебруара 2007. године је као полазна основа за планирање и програмирање помоћи у наредним годинама донаторској заједници представљен документ “Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007-2009. година”.

Такође, а у складу са предложеним Календаром, Министарство финансија / Сектор за Програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи је као основ процесу програмирања међународне развојне помоћи иницирало процес прикупљања информација о планираној помоћи од развојних партнера, са планираним обимом фондова, процедуром и временским оквиром програмирања и реализације помоћи, циљевима помоћи и приоритетним областима интервенције. Наведене информације су обједињене у Информацији о очекиваној међународној помоћи, која чине саставни део Упутства за програмирање и извештавање о међународној помоћи. Крајем априла месеца, одржана је и званична презентација за представнике ресорних министарстава на коме је по први пут представљено **Упутство за програмирање међународне помоћи у 2007**, којим је јасно дефинисан календар програмирања помоћи, као и процедуре подношења предлога пројеката заједно са **Упутством за уношење предлога пројеката у ИСДАКОН**

информациони систем, које даје јасне инструкције ресорним министарствима како да припреме нацрт предлога пројекта у складу са стратешким документима, и инструкције о уносу предлога пројекта у Информациони систем. Поред Упутства за програмирање међународне помоћи припремљен је и **Акциони План за програмирање ИПА 2008.** Циљ овог документа је пре свега био да се обезбеди унапређење административних капацитета и повећање ефикасности и ефективности употребе ИПА кроз унапређење међуресорне координације и сарадње као и подршка увођењу децентрализованог система управљања фондовима ЕУ у Републици Србији.

Процес извештавања о реализацији међународне развојне помоћи у 2007. години је инициран од стране Министарства финансија упућивањем захтева ресорним министарствима да доставе своје извештаје о реализацији међународне помоћи у 2007. години и ажурирањем информација у ИСДАКОН бази података уз консултације са донаторском заједницом.

6.4. Примена концепта подршке сектору

У оквиру поменуте иницијативе, Министарство финансија је организовало низ радних састанака са ресорним министарствима, као и први званични састанак представника Владе Републике Србије и међународне заједнице који је одржан у априлу 2007. године, са циљем заједничког представљања стратешких циљева, резултата као и изазова за наредни период у области подстицања запошљавања и договора о унапређењу сарадње са донаторима у погледу њихове подршке напорима Владе у тој области. На поменутом састанку донаторска заједница је информисана о ситуацији, стратешком оквиру, приоритетима и изазовима у области подстицања запошљавања, са освртом на дефинисане кључне приоритете: запошљавање младих, образовање одраслих (доживотно учење) и превазилажење проблема неусклађености система образовања, тржишта рада и захтева привреде (усклађивање понуде и тражње). Такође је уз техничку подршку консултанта (ангажованог у оквиру пројекта подржаног од стране СИДА и ДФИД), а на основу серије састанака са донаторима, израђен документ који дефинише даљу могућу стратегију у примени концепта – подршке сектору. Договорено је и да ће се активности у наредном периоду везано за ову област заснивати на сарадњи између ресорних министарстава (обзиром на све већи број заједничких пројеката) и подршци текућим иницијативама донаторске заједнице.

6.5. Подршка ресорним министарствима у процесу програмирања међународне помоћи

Процес програмирања међународне помоћи захтева уску сарадњу Министарства финансија, као институције надлежне за координацију програмирања помоћи на нивоу Републике, са великим бројем институција-прималаца помоћи, преваходно, ресорним министарствима која координирају процес програмирања у институцијама у оквиру својих надлежности. Ова сарадња се нарочито односи на процес идентификације пројектних идеја и предлога који ће бити кандидовани за финансирање од стране појединачних донатора (дакле у складу са стратегијама и циљевима донатора, према условима које пројекти треба да испуњавају) и израду пројектних предлога у складу са формама и упутствима захтеваним од стране донатора. Међутим, капацитети за спровођење ових активности у ресорним министарствима су незадовољавајући, како у погледу организационих решења у самим министарствима за функцију планирања и програмирања међународне помоћи,

броју људи ангажованих на овим пословима, тако и у погледу њихове обучености и искустава (често су присутне флукуације запослених на овим пословима). С тим у вези, Министарство финансија је организовало низ радионица и семинара током 2007. године, на којима су представницима ресорних министарстава представљене како процедуре и политике донатора, тако и процес управљања пројектима.⁴³

Почетком 2007. године Сектор за програмирање и управљање развојном помоћи успешно је привео крају процес програмирања ИПА фондова за 2007.

Непосредно након завршетка процеса програмирања ИПА 2007, Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи започео је нови циклус за 2008. годину, организовањем низа консултација са ресорним министарствима и другим институцијама. Циљ тих консултација био је идентификација приоритетних пројектних предлога за ИПА 2008. Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи организовао је затим уз помоћ локалних експерата тренинге за припрему логичких матрица са жељом да се подигне квалитет пројеката предложених од стране ресорних министарстава. Техничка подршка запослених у Министарству финансија, као и локалних и страних консултаната помогла је представницима ресорних министарстава да формулишу националне приоритете у форми логичке матрице, као и пројектног фиша, у даљој разради пројекта. Треба нагласити да је присуство тима за подршку припреми пројектних фишева било од великог значаја за процес програмирања у 2007. години. Министарство финансија ће и у наредном периоду, односно у процесу програмирања у 2008. години, такође имати помоћ тима за подршку припреми пројеката (пројекат КАРДС 2006.), који ће помагати у процесу идентификације пројектних идеја, као и при организацији тренинга и обука ресорним министарствима током 2008. године, а за припрему пројеката за ИПА 2009.

6.6. Донаторски састанци и идентификовани пројекти

Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи Министарства финансија, организовао је у другој фази програмирања међународне помоћи током септембра и октобра месеца 2007. године низ састанака представника ресорних министарстава са донаторском заједницом у Србији. На тим састанцима представници донаторске заједнице упознати су кроз опсежне презентације са приоритетним пројектима ресорних министарстава у 2007. години. Општи утисак донатора, као и њихови коментари и сугестије били су веома позитивни и конструктивни. Осврнувши се на посећеност састанака и заинтересованост донатора, Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи, Министарства финансија може бити веома задовољан и охрабрен да настави и унапреди своје активности везане са координацију међународне помоћи. Састанци су одржавани у периоду од 14. септембра до 5. октобра 2007. године.

⁴³ Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи је у сарадњи са Службом за управљање кадровима Републике Србије предвидео низ обука у току 2008. године намењене представницима ресорних министарстава и осталих институција који учествују у процесу програмирања међународне помоћи.

- „Идентификација и израда нацрта предлога пројеката у процесу програмирања међународне помоћи“
- „Израда логичке матрице“
- „Израда предлога пројекта за Инструмент за претприступну помоћ (ИПА)“
- „Идентификација и израда нацрта предлога пројеката у процесу програмирања међународне помоћи (за средства Краљевине Норвешке)“

Организацијом ових састанака направљен је битан корак у процесу планирања и програмирања донаторских средстава у 2007. години. Неопходно је нагласити да је активно учешће донаторске заједнице у овом процесу кључно за њен успех. У септембру и октобру 2007. године организовано је 13 секторских састанака на којима су присуствовали представници готово свих донатора у нашој земљи.⁴⁴ Том приликом је представљено 162 пројекта од стране ресорних министарстава Владе Републике Србије. Обзиром на позитивне утиске представника донаторске заједнице за време самих састанака, претпоставило се да ће и спремност истих да финансирају неке од предложених пројеката бити израженија. Није се међутим наишло на задовољавајући одазив и заинтересованост у већој мери. Разлози за такву реакцију донатора можда се могу наћи и у актуелној политичкој ситуацији у Србији, везаној за питање Косова и Метохије. Такође, многи донатори су током претходног периода већ завршили са програмирањем дела фондова који су намењени Републици Србији, а алокације за наредне фондове још увек нису одобрене од стране њихових Влада. У том смислу процењује се да ће ниво пројеката које институције Владе Републике Србије дефинишу као приоритетне, а које донаторска заједница подржи, порасти. Након одржаних секторских донаторских састанака, Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи је наставио са процесом програмирања у сарадњи са институцијама Владе Републике Србије и представницима донаторске заједнице, односно са развојем пројеката за које су донатори исказали интересовање у формама захтеваним од стране донатора. У том смислу, за фонд ИПА 2008, развијено је 67 пројектних фишева и послато надлежнима Европске комисије. Када говоримо о повратним информацијама у вези билатералних фондова, до сада је потврђено од стране донатора да ће се финансирати 24 пројеката који се налазе у бази и који су дефинисани у процесу програмирања током 2007. године. Такође се очекује подршка донатора и осталим пројектима (њих 21), који нису унети у базу, тј. који су у ранијем периоду започели процедуру одобравања од стране донатора. Укупан износ ових 45 пројеката је око 370 - 375 мил. евра. Што се тиче пројеката за које донатори још увек нису изразили интерес, они се и даље налазе у ИСДАКОН бази Владе Србије која је свима доступна и могу бити финансирани и током наредног периода.⁴⁵

⁴⁴ Треба напоменути да су готово сви представници донаторске заједнице били присутни на састанцима (UNDP, Embassy of Japan, Embassy of Spain, Embassy of Belgium, EAR, Embassy of Sweden, JICA, UN, Embassy of Netherlands, DFID, OSCE, EC Delegation, British embassy, USAID, Italian cooperation, FAO, Greek embassy, World Bank, Embassy of Finland, French embassy, Embassy of Norway, UN – Habitat, Embassy of Germany, SIDA, KFW, Embassy of Slovakia, Swiss embassy, GTZ, UNICEF, UNIDO, CIDA, IOM, Swiss cooperation agency, Embassy of Denmark, ADA, Polish embassy...)

⁴⁵ У ИСДАКОН бази се налази укупно 269 предлога пројеката унетих у току 2007. године и они ће у току процеса програмирања у 2008. години бити ревидирани (у циљу дефинисања њихове приоритетности и важности за развој одређеног сектора у том тренутку) и доступни донаторској заједници на увид;

7. ИСДАКОН ИС

Међусекторска радна група за координацију хуманитарне и развојне помоћи - званично је формирана одлуком Владе Републике Србије у септембру 2003. године, као мрежа јединица/координатора за програмирање међународне помоћи у ресорним министарствима. Задаци Међусекторске радне групе су: учешће у припреми програмских докумената, координација у дефинисању приоритетних пројеката за донаторску подршку у надлежном сектору, припреме за донаторске састанке и пропратне активности након донаторских састанака, континуирано обезбеђивање потребних информација у вези са хуманитарном и развојном помоћи у надлежном сектору, евидентирање и ажурирање података о пројектима финансираним из донација и развојне помоћи у информационом систему ИСДАКОН у надлежном сектору.

ИСДАКОН информациони систем (база података, софтверска подршка и мрежа) пружа правовремене информације о процедурама донатора, постојећим и потенцијалним донацијама, као и о приоритетним пројектима које предлажу надлежне институције Владе Републике Србије за финансирање из средстава међународне помоћи. Такође пружа комплетну инфраструктуру за све фазе координације донаторских финансијских средстава – од дефинисања пројекта, затим евалуације, преко спровођења, све до извештавања. ИСДАКОН ИС је погодан алат за координацију међународне помоћи - омогућује да се избегну преклапања у финансирању истих пројеката, а обезбеђује и податке за сагледавање активности које су приоритетне, а нису подржане међународном помоћи. У склопу ИСДАКОН-а развијен је систем за регистровање и праћење пројеката који се развијају у оквиру програма међусуседске сарадње.

У почетку финансијски подржан од стране Краљевине Шведске, подршка ИСДАКОН ИС је од 2006. године финансиран од стране СИДА и ДФИД. Систем је развијан за потребе Владе Републике Србије кроз сарадњу са IMG⁴⁶, уз активно учешће осталих институција, где се убрајају и Канцеларија за европске интеграције и Министарство за државну управу и локалну самоуправу. Од октобра 2006, ИСДАКОН ИС је у потпуној надлежности Владе Србије и о њему брине ИТ тим у оквиру Министарства финансија/Сектора за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи, који га даље развија и одржава у складу са потребама и захтевима корисника, пружајући правовремену подршку свим његовим корисницима.

Подаци из базе података о међународној помоћи могу бити приказани кроз различите анализе и форме извештаја (по донаторима, секторима и статусима донације, циљаним донаторима и тако даље), као и на мапи Републике Србије (процена реализације по годинама, секторима, развојним партнерима итд.). Систему се приступа преко веб адресе www.evropa.sr.gov.yu односно www.europe.sr.gov.yu. На јавном делу сајта постоји одељак са документима, вестима и линковима, где се могу пронаћи и друге корисне информације о принципима одобравања и праћења донаторске помоћи у Републици Србији.

У складу са унапређеним процесом програмирања развојне помоћи, адаптирана је и страница за унос пројектних идеја и пропраћене су све фазе програмирања одговарајућим функцијама у информационом систему. Ова измена је јако добро оцењена у анализи потреба и сугестија корисника ИСДАКОН система спроведеној међу корисницима (њих 80) у последњем кварталу 2007. године. Оцене ИСДАКОН система добијене након анкетања главних корисника говоре да је систем добро прихваћен и да су измењене странице и побољшане перформансе система најпозитивније оцењене, док још има простора за унапређење система у

⁴⁶ International Management Group

изгледу страница. Обука корисника је, по резултатима анкете, потребна да би се ИСДАКОН још боље користио, као и боља обавештеност о његовом постојању. Током 2007. године већ су предузети кораци у изналажењу начина да се линк ка систему постави на више републичких и по могућству европских веб сајтова. Процес програмирања је знатно побољшан чињеницом да су предлози пројеката које идентификују надлежне институције Владе Републике Србије доступне на јавном сајту представницима донаторске заједнице које они даље могу разматрати и евентуално захтевати додатне информације или консултације. У ИСДАКОН ИС је у току процеса програмирања међународне помоћи у 2007. години идентификовано и у информациони систем унесено 269 предлога пројекта. Податке о донацијама у систем уноси Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи, док податке о пројектима уносе представници ресорних министарстава/чланови Међусекторске радне групе за координацију хуманитарне и развојне помоћи (ИСДАКОН мрежа). Развијен је систем обавештавања корисника путем слања електронске поште. Корисници се обавештавају о стању пројеката, донација, новим документима и тако даље.

Систем има 678 регистрованих корисника са различитим нивоима приступа, интернет адресу на којој систем у просеку дневно посети око 175 корисника из Србије и иностранства. Сва министарства и остале организације Владе и све донаторске агенције, имају бар по једног корисника који је задужен за ажурирање података у ресору којем припада. О потреби за постојањем и даљим развојем ИСДАКОН ИС, сведочи и податак да се сваког месеца у просеку региструју 24 нове организације као корисници система.

Један од највећих изазова у развијању и унапређењу ИСДАКОН информационог система је даље усаглашавање система са осталим системима како у Влади Републике Србије, тако и са међународним захтевима. Неопходно је нагласити да је током 2007. године извршено комплетно усаглашавање терминологије поделе сектора са ОЕЦД терминологијом, што ће обезбедити боље регистровање и поређење података који су доступни. Такође, завршена је прва фаза повезивања ИСДАКОН информационог система са апликацијом Пројектног центра (организациона јединица за прикупљање података о пројектима у Министарству финансија финансираних из буџета Републике Србије и/или донација). Током наредног периода планирана је анализа постојећих информационих система у Влади Републике Србије и потреба за њиховим даљим усаглашавањем са правилима Европске уније за регистровање података и извештавање.

8. НОВИ ИНСТРУМЕНТ ЕУ ЗА ПРЕДПРИСТУПНУ ПОМОЋ - ИПА И ПРОЦЕС УСПОСТАВЉАЊА ИНСТИТУЦИЈА ЗА УПРАВЉАЊЕ ПРЕДПРИСТУПНИМ ИНСТРУМЕНТОМ

Европска комисија (у даљем тексту: ЕК) је за период 2007-2013. године усвојила нови финансијски инструмент пружања помоћи земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима за чланство у ЕУ - ИПА Правни основ ИПА утврђен је у Уредби Савета Европске уније број: 1085/2006 која је усвојена 17. јула 2006. године (у даљем тексту: Уредба о оснивању ИПА). Финансијско спровођење ове Уредбе регулише Уредба Комисије (ЕК) број: 718/2007 од 12. јуна 2007. године (у даљем тексту: Уредба о спровођењу).

Главни циљ стварања новог финансијског инструмента ИПА био је да земље кандидати и потенцијални кандидати за чланство у ЕУ користе јединствена и једноставнија финансијска правила усклађена са финансијским правилима која важе за чланице ЕУ, чиме се брже припремају за пуноправно чланство у ЕУ, односно олакшава им приступ будућем коришћењу и управљању структурних и кохезионих фондова ЕУ.

ИПА предприступни инструмент садржи 5 компоненти :

1. Помоћ транзицији и изградња институција
2. Регионална и прекогранична сарадња
3. Регионални развој
4. Развој људских ресурса
5. Рурални развој

Републици Србији, као и другим земљама потенцијалним кандидатима за чланство у ЕУ, биће омогућено коришћење средстава за финансирање приоритета, односно програма/пројеката из прве две компоненте. Такође, могуће је из средстава прве компоненте финансирати програме/пројекте, из компоненти три, четири и пет. Разлог за овакву поделу је разлика у положају у односу на чланство у ЕУ, као и непостојање одговарајућих прописа, институција и обучених државних службеника за управљање свим компонентама у складу са правилима ЕУ, који се успостављају кроз децентрализоване систем управљања фондова ЕУ.

Прва компонента ИПА ће помоћи земљама корисницима у испуњењу политичких и економских предуслова за придружење ЕУ, односно спровођењу захтева Споразума о стабилизацији и придруживању. Друга компонента подржаваће прекограничне активности између земаља корисника помоћи и земаља чланица ЕУ и кандидата за чланство у ЕУ. Такође, подржаваће учествовање земаља корисника у транснационалним и интер-регионалним програмима са земљама чланицама и трећим земљама.

Укупна финансијска средства предвиђена за ИПА у шестогодишњем периоду, за земље кандидате и потенцијалне кандидате, износи 11,468 милијарди евра. Финансијским пројекцијама, у оквиру Вишегодишњег индикативног финансијског оквира, предвиђено је да ће Република Србија за национални ИПА програм за 2007. годину имати 186,7 милиона евра, за 2008. годину 190,9 милиона евра и за 2009. годину 194,8 милиона евра. Помоћ кроз ИПА земљама кандидатима, као и потенцијалним кандидатима, треба да пружи подршку у напорима јачања њихових демократских институција и владавине права, европским интеграцијама, реформи државне управе, реформи привреде, повећању запослености, поштовању људских и мањинских права, промоцији једнакости између полова, јачању цивилног друштва, унапређењу регионалне сарадње, достизању одрживог развоја и смањењу сиромаштва. По висини средстава, ово је највећи износ међу земљама западног

Балкана, што уједно значи да ће државни органи и институције Републике Србије морати да припреме и спроведу највећи број програма и пројеката.

Мере за спровођење утврђених приоритета у наведеним документима дефинишу се кроз годишњи ИПА програм за сваку појединачну земљу корисницу ових средстава. Национални ИПА програм чини коначна и усвојена листа предложених пројеката за финансирање у току једне програмске године. У утврђивању годишњег ИПА програма учествују земља корисница и надлежни органи Европске комисије. За сваку ИПА програмску годину Влада и ЕК потписују годишњи Финансијски споразум, којим сте стиче правни основ за почетак спровођења формулисаних пројеката.

Свака држава корисница ИПА, према одредбама Уредбе о спровођењу, мора да оформи одговарајуће сопствене институције за управљање фондовима Европске уније кроз тзв. **Децентрализовани систем управљања фондовима - ДИС** (**Decentralized Implementation System – DIS**). Наведена Уредба предвиђа да Комисија Европских заједница и свака земља корисник морају закључити Оквирни споразум, како би се регулисало спровођење финансијске помоћи која је намењена земљи кориснику.

ИПА Оквирни споразум између Владе Републике Србије и ЕК⁴⁷ потписан је 29. новембра 2007. године и ратификован у Народној Скупштини Републике Србије 26. децембра 2007. године. Оквирни споразум је међународни споразум између Комисије Европских заједница и земаља кандидата и потенцијалних кандидата за чланство у ЕУ, који представља правни основ за сарадњу између ових земаља и Комисије Европских заједница по питању спровођења финансијске помоћи Европске уније. Права и обавезе које су дефинисане у одредбама Уредбе број: 718/2007, а које уређују билатералну сарадњу између Комисије Европских заједница и земаља корисника, пренете су у Оквирни споразум, нарочито оне које се односе на децентрализовано управљање ИПА фондом, системе управљања и контроле који се морају успоставити, пренос овлашћења за управљање од стране Комисије Европских заједница на земљу корисника. Поменуте одредбе су у потпуности пренете у модел Оквирног споразума и употпуњене општим одредбама, типичним за билатералне споразуме о развојној сарадњи као што су, између осталог, клаузуле које се односе на тумачење и извршење споразума, ступање на снагу и могуће допуне и измене споразума.

Такође, поред директне финансијске подршке ЕУ, потписивањем Оквирног споразума Република Србија је преузела обавезу изградње правног и административног оквира за коришћење помоћи ЕУ на основу увођења децентрализованог система управљања. То представља припрему Републике Србије за управљање развојним/структурним фондовима Европске уније, након стицања статуса пуноправне чланице. Овим споразумом, Република Србија се обавезује да, у одређеном року, формира институције, односно одговарајућа тела која ће омогућити, како сопственој Влади тако и одговарајућим институцијама Комисије Европских заједница успешно и законито коришћење средстава ИПА фонда. Целокупан процес изградње, акредитације, као и даљег функционисања система (ДИС) надгледаће одговарајућа тела Комисије Европских заједница. Децентрализовани систем управљања фондовима ЕУ представља систем у оквиру кога земља корисник фондова постепено преузима одговорност за управљање ЕУ фондовима, покривајући све елементе циклуса управљања пројектима – од програмирања помоћи, до евалуације, надзора и финансијског и аналитичког извештавања. Основни предуслов за

⁴⁷ У оригиналном називу: Оквирни споразум између Владе Републике Србије и Комисије европских заједница о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима инструмента предприступне помоћи ИПА

акредитацију децентрализованог система управљања фондовима је да земља корисник фондова успостави функционалан и стабилан институционални систем за управљање фондовима. Акредитација децентрализованог система управљања фондовима ЕУ представља гаранцију да је успостављен функционалан систем финансијског управљања који може да обезбеди адекватно искоришћење ИПА фондова.

Процес увођења децентрализованог система управљања фондовима ЕУ је сложен и изузетно дуготрајан процес и као такав захтева директно учешће и консензус институција Владе Републике Србије. У оквиру структура које се подразумевају у оквиру ДИС система у Републици Србији је, за сада именован једино Национални ИПА Координатор (NIPAK). Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи Министарства финансија је именован за технички NIPAK Секретаријат. Именовањем националног координатора предприступног инструмента ЕУ омогућено је преузимање активне улоге у процесу програмирања ИПА инструмента као и иницирање процеса увођења децентрализованог система управљања ЕУ фондовима.

Министарство финансија је, кроз пројекат подршке увођењу ДИС-а у Републици Србији⁴⁸ подржаног од стране Краљевине Норвешке, започело процес идентификације неопходних корака за формирање институционалног оквира за успостављање ДИС-а. Циљ пројекта је израда Стратегије и Акционог Плана за увођење ДИС-а, укључујући и израду Прецизног плана активности (*Roadmap to DIS*), који представља јасан и детаљан преглед будућих корака које ће Република Србија предузети на успостављању система децентрализованог управљања фондовима ЕУ. Израда Прецизног плана активности представља предуслов за потписивање ИПА националног финансијског програма за 2007. годину, чије се потписивање очекује почетком 2008. године. Прецизни план активности (*DIS roadmap*) ће бити саставни део ИПА националног програма за 2007. годину. Након припреме Стратегије и Акционог плана неопходно је отпочети преговоре и потписати Меморандум о разумевању са ЕК о успостављању неопходних институција.

Увођење DIS такође захтева и анализу и измену постојећег законодавства у одређеним областима, процену трошкова увођења DIS, подршку развоју капацитета институција које ће бити основане, израду различитих упутстава и оперативних приручника, спровођење плана обуке, превођење релевантне документације итд. С тим у вези, почетком 2007. године оформљена је Радна група за увођење децентрализованог система управљања фондовима ЕУ. Међутим, услед кадровских промена које су настале избором нове Владе Републике Србије, Радна група је након извесног времена престала са својим радом. Да би се наставиле активности на увођењу ДИС-а у Републици Србији, у децембру 2007. године Министарство финансија је формирало Пројектну групу за увођење децентрализованог система управљања фондовима ЕУ. Задатак ове Пројектне групе је израда Стратегије и Акционог плана за увођење децентрализованог система управљања фондовима ЕУ и припрема преговора и Меморандума о разумевању за увођење децентрализованог система управљања фондовима ЕУ између Европске комисије и Владе Републике Србије.

Пројектна група ће бити непосредно одговорна Заједничком телу за увођење децентрализованог система управљања фондовима ЕУ формираном 26. децембра 2007. године Споразумом о оснивању заједничког тела за увођење децентрализованог система управљања фондовима ЕУ. Заједничко тело чине

⁴⁸ Пројекат «Подршка увођењу Децентрализованог Система Управљања ЕУ фондовима у Републици Србији» финансираног од стране Краљевине Норвешке. Пројекат се завршава у фебруару 2008. године

представници Кабинета потпредседника Владе, Министарства за државну управу и локалну самоуправу, Канцеларије за придруживање Европској унији и Министарства финансија. Задатак заједничког тела је да даје сугестије, препоруке и пружа подршку активностима које предузимају чланови Пројектне групе током процеса увођења ДИС-а.

У светлу процеса увођења ДИС-а и преузимања водеће улоге у програмирању и управљању фондовима ЕУ, неопходно је отпочети припрему организационе и кадровске структуре у ресорним министарствима и организацијама које су корисници ИПА помоћи, како би се обезбедило коришћење ове помоћи и успешно програмирале и спроводиле активности финансиране из фондова ЕУ, а у исто време и оформиле одговарајуће структуре неопходне за успостављање ДИС-а, које су предвиђене Оквирним споразумом. Током новембра и децембра 2007. године, у оквиру пројекта подршке увођењу ДИС-а извршена је анализа радних места у ресорним министарствима и осталим корисницима ИПА, према обиму посла неопходног за ефикасно програмирање ИПА, на бази пројектних предлога која су ресорна министарства припремала за ИПА програм 2007. Анализа је имала за циљ да покаже стање у постојећим јединицама које се баве ЕУ пројектима финансираним из ЕУ и да идентификује неопходан број државних службеника који ће радити на пословима програмирања ЕУ фондова. Такође је урађена и анализа потребе за тренинзима који ће у сарадњи са Службом за управљање кадровима бити организовани за целокупну државну администрацију у 2008. години.

Министарство финансија је, у циљу подизања свести о неопходности увођења ДИС, представљању будућег институционалног оквира унутар српске администрације, као и представљању будућих корака неопходних за ефикасно успостављање ДИС-а, 10. децембра 2007. године, организовало конференцију на тему „Увођење децентрализованог система управљања фондовима ЕУ у Републици Србији“ на којој су учешће узели представници свих ресорних министарстава као и представници Делегације ЕК. Учесници конференције су упознати и са тренутном ситуацијом и искуством Републике Македоније, која је и поред свог кандидатског статуса за чланство у ЕУ, суочена са бројним изазовима у процесу успостављања ДИС-а у пракси.

Важно је истаћи да је техничка помоћ, у процесу увођења ДИС-а у Републици Србији неопходна и у наредном периоду. Очекује се наставак подршке Краљевине Норвешке у процесу увођења ДИС-а кроз пројекат *„Подршка процесу увођења и ефикасног функционисања Децентрализованог Система Управљања фондовима ЕУ у Републици Србији“*, који представља логичан наставак тренутног пројекта подршке успостављању ДИС-а и има за циљ спровођење Стратегије и Акционог плана за увођење ДИС-а.

Пројекат *„Подршка успостављању Децентрализованог Система Управљања ЕУ фондовима у Републици Србији“*, предложен у оквиру ИПА 2007. програмског циклуса има за циљ да пружи подршку наставку процеса успостављања ДИС система у Републици Србији. Пројекат предвиђа подршку будућим новоформираним структурама у оквиру ДИС-а у складу са Оквирним споразумом (као што су: национални службеник за акредитацију - САО, Национални фонд - NF, Национални службеник за одобравање - НАО). Неопходно је и у даљем програмирању ИПА фонда, кроз пројекте јачања будућих институција неопходних за успостављање ДИС-а, увођења информационог система за управљање ИПА и идентификовању и отклањању евентуалних недостатака у процесу увођења ДИСа, подржати државну администрацију на путу ка преузимању водеће улоге у процесу програмирања и управљања ЕУ фондовима.

8.1. Програмирање ИПА 2008

Доношењем одлуке да се сви предприступни фондови замене новим предприступним инструментом, истовремено ЕК је донела одлуку да Европска агенција за реконструкцију (ЕАР) завршава са мандатом 2008. године, као и да надлежности централизованог управљања предприступним инструментом прелазе на Делегацију ЕК. У циљу ефикасног и брзог преноса надлежности везаних за програмирање и спровођење ИПА између Делегације ЕК и ЕАР-а и преузимања водеће улоге у процесу програмирања ИПА, Влада Републике Србије је у априлу 2007. године започела процес програмирања ИПА за 2008. годину. Процес програмирања ИПА 2008 представља први корак ка увођењу система децентрализованог управљања фондовима ЕУ у Републици, стварању услова да државни органи преузму водећу улогу у процесу програмирања фондова ЕУ, као и потврду кључне улоге ресорних министарстава у овом процесу.

Полазећи од потребе да се унапреде капацитети државне управе, да се јасно дефинишу улоге и одговорности током процеса програмирања ИПА и да се Република Србија постепено припреми за преузимање надлежности у управљању фондовима ЕУ како би се успешно одговорило свим захтевима током идентификације приоритета и формулације предлога пројеката за финансирање из ИПА, Влада Републике Србије је на седници одржаној 26. априла 2007. године усвојила **Акциони План за програмирање ИПА 2008**. Циљ овог документа је пре свега био да се обезбеди унапређење административних капацитета и повећање ефикасности и ефективности употребе ИПА кроз унапређење међуресорне координације и сарадње као и подршка увођењу децентрализованог система управљања фондовима ЕУ у Републици Србији.

Акциони план, пре свега, дефинише јединствене процедуре током ИПА програмирања, утврђује принципе, учеснике и њихове улоге и одговорности током процеса утврђивања приоритета и предлога пројеката у складу са основним документима за програмирање, дефинише улоге и одговорности између релевантних институција које су укључене у процес ИПА програмирања, нарочито наглашавајући припрему пројекта, оцену и селекцију предложених пројеката у оквиру компоненте транзиције и изградње институција.

Поред Акционог плана за програмирање ИПА, Сектор за донације и развојну помоћ је припремио и **Упутство за програмирање међународне помоћи у 2007**, којим је јасно дефинисан календар програмирања помоћи, као и процедуре подношења предлога пројеката заједно са **Упутством за уношење предлога пројеката у ИСДАКОН информациони систем**, које даје јасне инструкције ресорним министарствима како да припреме нацрт предлога пројекта у складу са стратешким документима, и инструкције о уносу предлога пројекта у Информациони систем.

Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи је, 26. априла 2007. године, представио ресорним министарствима Упутство за програмирање међународне помоћи у 2007. години, и отпочео процес програмирања ИПА 2008, односно процес консултација и подршке ресорним министарствима приликом идентификације приоритета, израде и модификације предложених пројеката у складу са стратешким документима за програмирање ИПА.

Три основна међусобно комплементарна стратегијска документа, која су била основ за програмирање ИПА 2008 су:

- Ревидирани План за спровођење приоритета из Европског партнерства, усвојен од стране Владе Републике Србије 16. фебруара 2007. године - **Европско партнерство**, које дефинише краткорочне (1-2 године) и

средњорочне (3-4 године) приоритете у припремама за интеграцију у ЕУ. Овај инструмент одређује односе између ЕУ и наше земље све до потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању.

- **Вишегодишњи индикативни програмски документ**⁴⁹ - Документ дефинише приоритете по појединачним областима, као и финансијска средства за спровођење утврђених приоритета током три буџетске године. Вишегодишњи индикативни програмски документ идентификује приоритете Европске уније у оквиру приоритета Европског партнерства утврђених за Републику Србију, главне области интервенције, као и финансијска средства за њихову имплементацију.
- **Процене потребе Републике Србије за међународном помоћи** усвојен од стране Владе Републике Србије 11. јануара 2007. године.

Поред наведених докумената, приликом програмирања ИПА 2008, такође су узети у обзир и Годишњи извештаји ЕК о напретку реформи у Републици Србији и Финансијска правила за спровођење пројеката које финансира ЕУ као и национална стратегијска документа, Меморандум о буџету Републике Србије, Годишњи план активности Владе и др.

Дуготрајни преговори око формирања Владе Републике Србије, као и повећање броја ресорних министарства, додатно је отежало процес програмирања. Новим Законом о министарствима⁵⁰, Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи⁵¹ је наставио послове „*усклађивања активности у области планирања, обезбеђивања и коришћења донација, европских фондова и других облика развојне помоћи из иностранства*“ у оквиру Министарства финансија. Такође, од постојећих 15 формирана су 22 нова ресорна министарства, од којих су поједина министарства преузела додатне надлежности и одговорности. Преузимање надлежности утицало је на процес програмирања и отежало га, јер је било неопходно укључити нове институције у програмирање са недовољним бројем запослених како у новоформираним министарствима, тако и у Сектору за програмирање и управљање фондовима ЕУ и без довољног искуства и познавања правила и процедура ЕУ ресорних министарстава у припреми предлога пројеката тзв. Project Fiche⁵². Такође, услед флукуације кадрова унутар државне администрације, дошло је до одређеног губитка институционалне меморије у појединим министарствима, на пословима програмирања ИПА. Ово се такође односи и на Канцеларију за придруживање ЕУ, која је према Акционом Плану, требало да има активну улогу у процесу програмирања ИПА 2008, међутим, због недостатка административног капацитета њихово учешће је изостало.

У циљу транспарентности процеса програмирања ИПА, 20. јула 2007. године одржан је консултативни састанак између представника цивилног друштва (који имају потписан Меморандум о разумевању о сарадњи у процесу европских интеграција и других релевантних организација, са Канцеларијом за придруживање

⁴⁹ У току су консултације у вези са ревизијом МИПДа за 2008-2010. Очекује се да се већи нагласак стави на приоритетне осе – политички захтеви и европски стандарди, као и увођење нове приоритетне осе – подршка цивилном друштву.

⁵⁰ Закон о министарствима «Службени гласник РС», бр.48/07

⁵¹ Сектор за донације и развојну помоћ је, према Закону о министарствима, преузет из Министарства за економске односе са иностранством у Министарство финансија

⁵² Project Fiche или Предлог Пројекта стандардне форме, припремљен на јасно дефинисаном обрасцу за одређени финансијски инструмент или програм који садржи јасно дефинисане анексе који су обавезни. Пројектни фиш јасно дефинише приоритетне области, предвиђене активности и изабране имплементационе методе.

ЕУ), Делегације ЕК, Канцеларије за придруживање ЕУ и Министарства финансија. Учесницима састанка је представљен процес програмирања ИПА, улоге и одговорности током процеса програмирања, као и саветодавна улога невладиног сектора у дефинисању приоритета и формулисању нацрта предлога пројеката.

Полазећи од потребе да се унапреде капацитети државне управе и да се ресорна министарства оспособе за изазове у програмирању предприступног инструмента ИПА, Министарство финансија је кроз пројекат подршке министарству који финансирају ДФИД и СИДА израдило низ пратећих приручника, и то: **Приручник за спровођење програмирања инструмента предприступне помоћи – ИПА; Приручник за приступ логичке матрице – кључни инструмент за управљање пројектним циклусом (Project cycle Management - PCM) и Приручник за израду пројектног задатка (Terms of Reference - ToR) у различитим фазама пројектног циклуса.**⁵³

Такође, Министарство финансија је, као подршку ресорним министарствима у фази идентификације и формулације предлога пројеката, развијању пројектних идеја и предлога пројеката у складу са приоритетима Европског партнерства и Вишегодишњег индикативног програмског документа (Multi Annual Planning document-MIPD), као и приоритетима дефинисаним у националним стратешким документима, ангажовало локалне консултанте за области: инфраструктуре, економског развоја и запошљавања, државне управе и ЕУ интеграције; владавине права и регионалног и локалног развоја⁵⁴. Главна улога локалних консултаната у процесу програмирања ИПА 2008, била је да, кроз практичан рад са ресорним министарствима, пружи подршку ресорним министарствима у идентификацији и формулисању предлога пројектних идеја за ИПА 2008 у складу са инструкцијама НИПАК Секретаријата и у сарадњи са другим заинтересованим странама. У складу са планом активности предвиђеним Акционим планом за програмирање ИПА 2008 локални консултанци су, у сарадњи са ресорним министарствима и другим заинтересованим странама радили на изради нацрта предлога пројеката и изради одговарајућих логичких матрица.

У циљу подизања капацитета ресорних министарстава у процесу програмирања ИПА, локални консултанци су, у складу са Приручником за приступ логичке матрице, одржали дводневне радионице о изради логичке матрице пројекта, где су конкретно радили на унапређењу логичких матрица које су ресорна министарства, у процесу идентификације пројектних идеја предложила. Радионице о припреми логичке матрице пројекта су биле изузетно посећене, док нека од ресорних министарстава нису показала заинтересованост за практичан рад на модификацији логичких матрица.

Министарство финансија је затим, након фазе идентификације и формулације нацрта предлога пројекта који су истовремено унети у ИСДАКОН ИС према Упутству за уношење предлога пројеката, половином септембра и почетком октобра 2007. године, организовало донаторске консултативне састанке по секторима, на којима су присуствовали представници свих развојних партнера, Делегације ЕК као и ЕАР. Ресорна министарства су на тим састанцима представила предложене нацрте пројектних идеја, класификоване у односу на потенцијални извор финансирања на предлоге за билатералне донаторе и предлоге пројеката за ИПА инструмент. Након донаторских састанака, Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи је, уз подршку екстерног консултаната ангажованог у оквиру пројекта подршке Сектору, извршио оцену нацрта предлога пројеката кандидованих

⁵³ Документа се могу наћи на сајту www.evropa.sr.gov.yu

⁵⁴ Пројекат „Заједнички програм за подршку Министарству финансија у циљу унапређења координације, планирања, програмирања и оперативне реализације развојне помоћи“ финансиран од стране СИДА/ДФИД-а

за ИПА у складу са утврђеним форматом за оцењивање нацрта предлога пројеката. Након оцене нацрта предлога пројеката, у складу са Акционим планом за програмирање ИПА 2008, састављена је шира листа нацрта предлога пројеката која обухвата 67 предлога, у износу од 223 мил ЕУР. На широј листи предлога пројеката, укључено је и додатних 10 потенцијалних предлога пројеката, који су идентификовани на основу МИПД-а, Извештаја о напретку и у консултацијама са заинтересованим странама у процесу програмирања ИПА 2008, а који су укључени у ширу листу предлога пројеката као сугестија министарствима о потенцијалним пројектима који нису идентификовани у процесу програмирања и као једна од тема за дискусију у консултативном процесу који је затим уследио између заинтересованих страна.

НИПАК је почетком децембра 2007. године Делегацији ЕК и ЕАР доставио на разматрање резиме нацрта предлога пројеката дефинисаних у широј листи и истовремено иницирао консултативне састанке, који су одржани у периоду од 12. до 21. децембра. На састанцима су, поред представника Делегације ЕК и ЕАР-а, учествовала сва ресорна министарства и институције чији се предлози пројеката садржани на широј листи предлога пројеката за ИПА 2008. Циљ ових консултативних састанака је био да се, на основу критеријума усклађености са стратешким документима за програмирање ИПА, постојања одговарајућег апсорпционог капацитета потенцијалних корисника пројеката, одрживости потенцијалних пројеката, постојања неопходног законског оквира, „зрелости“ пројекта за имплементацију (нпр. постојања неопходне пројектне документације за инфраструктурне пројекте), као и на основу континуитета са претходним пројектима у оквиру КАРДС-а и ИПА 2007, са шире листе предлога пројекта издвоје они предлози који би били даље развијани у форму пројектног фиша и званично кандидовани за ИПА 2008.

Иако се од представника ЕУ институција који су учествовали на састанку, а пре свега од Делегације ЕК, очекивало да активно учествују давањем смерница и сугестија о нивоу прихватљивости предложених пројеката и могућностима за њихово финансирање из ИПА фондова, због недовољних административних капацитета Делегација ЕК није била у стању да јасно пружи ту врсту повратне информације. Узимајући у обзир да се од српске администрације очекује да Европској Комисији достави ИПА Акциони план 2008 до краја фебруара 2008. године, од изузетне је важности да се повратна информација на предлоге пројеката који су достављени Делегацији добије у најкраћем могућем року, како би се благовремено припремили пројектни фишеви за подржане предлоге. Неопходно је нагласити да таква врста консултација обезбеђује ефикасан и успешан процес дефинисања квалитетних пројеката.

У циљу ефикаснијег програмирања и коришћења ИПА средстава од суштинске је важности унапређење административних капацитета и побољшање међуресорне координације и сарадње надлежних институција. Иако је Акционим планом за програмирање ИПА било предвиђено оснивање радних група за програмирање фондова ЕУ у ресорним министарствима, само је у појединим министарствима основана радна група постала оперативна и функционална. Већина ресорних министарстава нема довољан број запослених који би се посветили искључиво процесу програмирања, већ им је процес програмирања једна од додатних активности. Због овакве организације рада, запослени у ресорним министарствима не могу да одговоре свим постављеним захтевима процеса програмирања и паралелно да врше друге свакодневне послове.

Републички секретаријат за законодавство је, у сарадњи са Министарством финансија (Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи), Канцеларијом за придруживање Европској унији и Службом за управљање

кадровима, припремио Предлог Уредбе о изменама и допунама Уредбе о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе, којом се ресорним министарствима омогућава да, у зависности од резултата анализе постојећег стања и предвиђених активности, формирају организационе јединице које ће по обиму и опису делатности одговарати њиховим обавезама, везаним за европске интеграције и програмирање фондова ЕУ. Очекује се да Влада усвоји овај предлог почетком 2008. год, што ће обезбедити неопходан предуслов за стварање капацитета за програмирање и управљање ЕУ фондовима.

ЕАР је кроз КАРДС 2006, у циљу подизања административних капацитета државне управе а пре свега ради ефикасније припреме пројектних фишева за ИПА 2008, Министарству финансија обезбедио техничку помоћ која се састоји у ангажовању три консултаната који ће до краја фебруара 2008. год, заједно са ресорним министарствима и Сектором за програмирање и управљање ЕУ фондовима, интензивно радити на изради пројектних фишева за 2008. годину.

Министарство финансија је на тај начин, најпре кроз пројекат ангажовања локалних консултаната (СИДА/ДФИД), а затим кроз пројекат техничке помоћи на изради пројектних фишева (ЕАР), обезбедило континуитет подршке ресорним министарствима у процесу програмирања ИПА 2008 и кроз практичан рад праћен тренинзима обезбедило јачање капацитета у ресорним министарствима на изради пројектних предлога.

Комплексан процес програмирања захтева и одговарајући број запослених у оквиру институције која обавља улогу НИПАК Секретаријата, како би успешно одговорили свим активностима који им се постављају и обезбедио апсорпциони капацитет за будуће пројекте јачања капацитета на програмирању и управљању ЕУ фондовима. Међутим, број запослених у Сектору програмирање и управљање ЕУ фондовима није довољан да одговори свим задацима и изазовима током програмирања. Капацитети и специфична знања ангажованих лица у Сектору програмирање и управљање ЕУ фондовима односе се на стратешко планирање, планирање приоритета појединачних сектора, планирање и управљање екстерним фондовима, регулативе ЕУ, финансијска правила за спровођење фондова ЕУ, припрема пројектног фиша и тендерске документације, као и специфична знања и оперативне способности која захтева руковођење процесом програмирања у одређеном сектору и сл.

Неопходна систематска обука и јачање капацитета ресорних министарства биће подржана и у 2008. години. Министарство финансија је, у сарадњи са Службом за управљање кадровима, припремило план обуке за ресорна министарства на идентификацији и изради нацрта предлога пројеката у процесу програмирања међународне помоћи, израде логичке матрице и изради предлога пројекта за ИПА. Поред ове обуке, у 2008. години почиње пројекат Подршке у припреми пројекта (Project preparation facility - CARDS 2006), који ће обезбедити техничку помоћ српској администрацији на припреми пројектне документације за пројекте одобрене у оквиру ИПА 2008, као и на припреми предлога пројеката за ИПА 2009.

Такође, праћење спровођења приоритета предвиђених у Вишегодишњем индикативном програмском документу и националним стратешким документима, њихово међусобно усклађивање, као и ревидирање Вишегодишњег индикативног програмског документа, захтева сарадњу надлежних институција Владе. Уредба о оснивању ИПА предвиђа годишње ревидирање Вишегодишњег индикативног програмског документа. С тим у вези, на седници Владе одржаној 6. децембра 2007. године донета је Одлука о образовању Комисије за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи.

Такође, у циљу ефикасног и координираног процеса програмирања ИПА предвиђено је формирање пет међусекторских радних група:

- Радна група за економију и развој људских ресурса;
- Радна група за локални, регионални и рурални развој,
- Радна група за развој инфраструктуре;
- Радна група за реформу државне управе;
- Радна група за владавину права.

Основни задаци међусекторских радних група за програмирање ИПА ће бити:

- Давање препорука о приоритетима за годишње програмирање ИПА;
- Анализирање циљева предложених пројеката у току процеса годишњег програмирања ИПА, оцењивање њихове усклађености са приоритетима националних програмских докумената и приоритетима дефинисаним у Европском партнерству и Вишегодишњем индикативном програмском документу, њиховог значаја и ефикасности, као и оцена капацитета за њихову реализацију;
- Идентификовање недостатака и проблема током процеса програмирања ИПА и предлагање мера надлежној/им институцијама за њихово отклањање;
- Анализа реализације приоритета и по потреби предлагање нових за годишњу ревизију Вишегодишњег индикативног програмског документа;
- Анализирање текућих пројеката који се финансирају из фондова ЕУ, у циљу њихове међусобне координације и континуитета са прошлим и потенцијалним будућим пројектима;
- Спровођење мера које предложи Комисија за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи;
- Редовно извештавање Комисије за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи о спровођењу својих активности и стању у сектору.

Формирањем међусекторских радних група за програмирање ИПА омогућиће се унапређење процеса програмирања ИПА, успешнија координација између надлежних институција, као и активно управљање и усмеравање помоћи. Истовремено, формирање Радних група представља правовремену припрему за формирање одговарајућих радних тела, чија је обавеза формирања у оквиру децентрализованог система управљања фондовима ЕУ, утврђена у члановима 58. 59. и 83. Уредбе за спровођење ИПА. Увођењем децентрализованог система управљања фондовима Комисија за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи и међусекторске пројектне групе за програмирање ИПА требале би да прерасту у одговарајућа радна тела дефинисана Уредбом за спровођење ИПА. Једно од важнијих питања у вези са имплементацијом ИПА пројеката јесте и питање кофинансирања пројеката. Према члану 67. Уредбе о спровођењу ИПА, за реализацију помоћи ЕУ која се утврђује у годишњим финансијским споразумима, биће потребно да се обезбеди одговарајући ниво националног кофинансирања за појединачне пројекте. Као изузетак, за пројекте у оквиру ИПА 2007. године Србија неће имати обавезу кофинансирања из националних средстава. Међутим, обавеза кофинансирања се успоставља за пројекте који ће финансирати из средстава помоћи почевши од ИПА програма за 2008. годину. Неопходно је правовремено дефинисати механизам кофинансирања ИПА пројеката, како би се пројекти из ИПА, почевши од програма ИПА 2008 ефикасно реализовали. У том смислу, неопходно је размотрити и могућност кофинансирања пројеката из Националног инвестиционог плана. Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи је изменама Закона о буџетском систему поставио правни основ за механизам кофинансирања за наредне ИПА годишње програме. Тиме ће се средства за национално кофинансирање

пројеката подржаних из ЕУ фондова унапред опредељивати и биће омогућено кофинансирање вишегодишњих пројеката.

Програмирање ИПА 2008 допринело је подизању свести о значају ефикасног коришћења фондова ЕУ, побољшању програмске и планске координације између институција, као и унапређењу њихових капацитета. Процес програмирања ИПА 2008 представља још један корак ка стварању услова да државни органи Републике Србије преузму водећу улогу у процесу програмирања фондова ЕУ, као и потврду кључне улоге ресорних министарстава у овом процесу. Анализа процеса програмирања је већ извршена и укључена у календар и програмске инструкције за ИПА 2009. Новим **Акционим Планом за програмирање ИПА 2009**, процес програмирања ће се додатно побољшати, на основу стечених искуства у току програмирања ИПА 2008.

8.2. ИПА компонента II - Регионална и прекогранична сарадња

Програми прекограничне сарадње су инструмент ЕУ намењени за помоћ и промоцију преко-граничне сарадње ван граница ЕУ, фокусирани су на промовисање одрживог социо-економског развоја, заштиту животне средине, борбу против организованог криминала, унапређење граничне контроле и промовисању сарадње «људи са људима».

Програми имају за циљ смањење разлике у стопи развијености између региона ван граница ЕУ и промовисању социо-економске сарадње између локалних заједница као и сарадња у области културе. Програми омогућавају централним и локалним органима власти и организацијама унутар и изван Европске уније да, кроз сарадњу, побољшају економске и друштвене услове и јачају могућности заједничког развоја. Делујући првенствено на локалном нивоу, програми прекограничне сарадње помажу становништву са обе стране границе у решавању питања од заједничког интереса.

Спровођењем програма на локалном и регионалном нивоу стварају се дугорочни лични контакти и везе између људи из заједница са обе стране границе, што представља темељ за даљу сарадњу и развој. Такође, кроз процес идентификовања пројеката, пријављивања за средства, као и током спровођења пројеката, партнери из Србије стичу драгоцено искуство у коришћењу фондова Европске уније јер се сви позиви за пројектне предлоге спроводе у складу са правилима програма ЕУ за екстерну помоћ. Програми се реализују кроз такозване «грант шеме», механизме који омогућавају директне финансијске грантове корисницима. Сваки програм има одређене приоритете и ограничења које треба узети у обзир приликом пријављивања.

Министарство финансија, Одељење за прекограничну сарадњу је институција задужена за координацију и имплементацију програма, док Делегација Европске комисије у Београду има уговорну надлежност. Одељење тренутно управљања са преко 120 пројеката, припрема програмска документа за нови програмски период, прати пројекте и спроводи програме, одржава радне контакте са релевантним институцијама, властима и организацијама државне управе и заједничким структурама у оквиру програма (нпр. Заједнички технички секретаријати, Заједнички надзорни комитети итд.). Локалне канцеларије су отворене за унапређење координације и активности на локалу.

У периоду од 2004-2006 ЕУ је, кроз програм помоћи КАРДС омогућила Републици Србији учешће у пет програма у укупној вредности од 15,7 милиона евра :

Програми суседске сарадње 2004-2006	Укупно
Србија – Мађарска	4,00
Србија- Румунија	5,6
Србија – Бугарска	4,00
Јадрански програм	1,00
КАДСЕС – транснационални програм	1,1

8.2.1. Опис процеса програмирања фондова ИПА компонента II- Регионална и прекогранична сарадња

У оквиру ИПА компонента II, Републици Србији су одобрени програми прекограничне сарадње са земљама чланицама, кандидатима и потенцијалним кандидатима:

Прекогранични и транснационални програми са земљама чланицама ЕУ	2007	2008	2009	Укупно
Србија – Мађарска	1,334	2,790	2,486	6,610
Србија- Румунија	1,580	2,698	2,943	7,221
Србија – Бугарска	1,265	2,160	2,356	5,781
Јадрански програм	0,319	0,546	0,596	1,461
Програм сарадње Југоисточна Европа - СЕЕС	1,114	0,980	0,764	2,858
Укупно:	5,612	9,174	9,145	23,931

Прекогранични програми са земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима	2007	2008	2009	Укупно
Србија-Хрватска	1,000	1,000	1,000	3,000
Србија-Босна и Херцеговина	1,100	1,100	1,100	3,300
Србија-Црна Гора	0,500	0,500	0,500	1,500
Укупно:	2,6	2,6	2,6	7,8

Република Србија отпочела је рад на припреми програма прекограничне сарадње крајем 2005. године по првим упутствима Европске комисије (у даљем тексту: ЕК). Програми су припремљени у сарадњи са земљама прекограничним партнерима. За потребе израде програмских докумената за сваки програм основана су следећа радна тела:

- Заједнички програмски одбор – даје стратешке смернице;
- Радна група за састављање програма - оперативно тело.

У периоду новембар 2006 - мај 2007. године у оквиру процеса програмирања ИПА – компонента II, припремљено је 6 програмских докумената прекограничне сарадње који имају следећу структуру (Програмска правила ЕУ) :

1. Ситуациона и SWOT анализа

- дефинисање области обухваћене програмом (погранични и суседни региони);
- опис ситуације у региону, у складу са параметрима дефинисаним у Регулативи Европске комисије, којом се описују основне историјске, географске, демографске, економске и еколошке карактеристике програмског региона;
- консултације и дефинисање анализе снага, слабости, могућности и претњи (SWOT) за наведени програмски регион;
- усвајање Ситуационе и SWOT анализе од стране програмског комитета.

2. Стратегија

- дефинисање општих циљева програма прекограничне сарадње;
- дефинисање приоритета програма прекограничне сарадње;
- дефинисање мера којима ће приоритети и циљеви бити постигнути;
- дефинисање индикатора којима ће бити праћено испуњење општих и посебних циљева, као и резултата;
- дефинисање дистрибуције финансијских алокација по приоритетима;
- консултације и усвајање стратешког дела програма прекограничне сарадње.

3. Процедуре спровођења програма (имплементационе структуре)

- дефинисање и детаљан опис структура и тела за имплементацију програма прекограничне сарадње;
- дефинисање плана за мониторинг и евалуацију програма;
- дефинисање плана финансијске контроле;
- дефинисање процедура за избор пројеката и доделу средстава.

4. Усвајање и подношење нацрта предлога ИПА програма прекограничне сарадње (Инструмент за предприступну помоћ), релевантним директоратима Европске комисије.

5. Неформалне консултације са релевантним директоратима Европске комисије.

6. Формално подношење предлога ИПА програма прекограничне сарадње Европској комисији.

Република Србија (Министарство за економске односе са иностранством – Сектор за развојну помоћ и донације) учествовала је у свим фазама припреме програма прекограничне сарадње и до 31. маја 2007. године поднела укупно 6 Програмских докумената надлежним генералним директоратима ЕК. Када се заврше консултације у оквиру надлежних тела ЕК и са земљама учесницама у прекограничној сарадњи (до краја 2007. године) ови документи ће постати основа прекограничне сарадње у наредном периоду. У складу са правним регулативама ЕУ, предвиђена је могућност ревидирања и усклађивања Програмских докумената након 2009. године.

8.2.2. Сарадња са земљама чланицама ЕУ

У оквиру Уредби Савета Европске уније (Регулатива Европског Савета број 1085/2006) и Регулатива Европског Савета (Еуратом) број 1605/2002, постављен је правни оквир за методе спровођења програма прекограничне сарадње између земаља чланица ЕУ и земаља потенцијалних кандидата за чланство у ЕУ.

У случају када су задовољени сви услови, који се односе на потребне системе управљања и контроле које треба успоставити, у оквиру програма прекограничне сарадње између земље чланице ЕУ и земље корисника ИПА, правило „shared management“ (заједничко управљање) дефинише начин спровођења програма (члан 53(б) и Наслов II (одељак II) Регулативе Европског Савета (Еуратом) број 1605/2002). Овом методом дефинишу се посебни услови спровођења програма, који се односе на земљу чланицу ЕУ и земљу корисницу ИПА, а којима се рефлектују системи управљања и процедуре дефинисане регулативама Структуралних фондова ЕУ, прилагођени уговорним поступцима којима се финансирају пројекти из Општег буџета европских заједница, у смислу екстерних активности (ПРАГ правила). У случају програма прекограничне сарадње који се спроводе у оквиру „shared management“ система са земљом чланицом ЕУ, на територији исте је неопходно успоставити следећа тела (члан 102, Регулатива Европског Савета број 1085/2006):

- Управљачко тело („single managing authority“)
- Ревизорско тело („single audit authority“)
- Тело за сертификацију („single certifying authority“)

У фази програма прекограничне сарадње земље чланице ЕУ и земље кориснице ИПА, у којој нису задовољени сви услови за спровођење „shared management“ система, могуће је користити методе спровођења програма које су дефинисане чланом 99, (Регулатива Европског Савета број 1085/2006) у оквиру „transitional arrangements“ (прелазним одредбама). У овом случају, ЕК закључује једногодишње финансијске уговоре са сваком од земаља корисница програма, где се уговором дефинишу износ средстава ЕУ који ће бити уплаћен и година на коју се уплата односи.

Програм прекограничне сарадње земље чланице ЕУ и земље корисника програма спровођен методом прелазних одредби; у делу који се односи на земљу чланицу ЕУ извршаваће се у складу са правилима дефинисаним у оквиру Секције 2, Одељка 3 (Регулативе Европског Савета број 1085/2006), док ће у делу који се односи на земље кориснице ИПА бити спровођен у складу са правилима дефинисаним у оквиру Секције 3, Одељка 3 (Регулативе Европског Савета број 1085/2006).

Додатне разлике између спровођења програма прекограничне сарадње земље чланице ЕУ и земље кориснице ИПА, методама „shared management“ (заједничко управљање) и „transitional arrangements“ (прелазним одредбама), огледају се у различитим структурама за спровођење програма, функцијама и обавезама релевантних тела за спровођење програма, финансијским одредбама и улогама у пружању информација и промовисању програма. Република Србија се определила да све програме које спроводи са земљама чланицама ЕУ, спроводи по систему «shared managementa» што намеће обавезу хитне припреме и рада на оснивању и оспособљавању института првог нивоа контроле.

Подизање капацитета Министарства финансија у контексту преузимања обавезе да се програми прекограничне сарадње са земљама чланицама спроводе по систему «shared managementa»

У том смислу одсек је преузео кораке на:

Обезбеђивању финансијских средства која би омогућила Србији да у почетном периоду финансира рад тренутно непостојећих а неопходних институција за извођење програма – ангажовање приватних ревизора, формирање институције првог нивоа контроле, екстерну евалуацију

Хитно оспособљавање Делегације Европске комисије за праћење даљих преговора о новим програмима или давање мандата Европској Агенцији за Реконструкцију да прати преговоре.

Успостављање механизма контроле или система условљавања који би онемогућио унилатерално деловање земаља партнера у новим програмима у ситуацији када су сва средства и управљање програма на рачуну и у мандату Управног тела програма које се налази у земљи чланице

Обезбеђивање националног кофинансирања

ИПА регулатива обавезује све земље учеснице у програмима прекограничне сарадње да обезбеде национално кофинансирање у износу од 15%. Разлика је између кофинансирања 1. приоритета (пројеката) за које је Република Србија одлучила да пребаци на коначне кориснике средстава и кофинансирања Техничке помоћи за сваки од програма који мора бити финансиран из буџета земље учеснице. Република Србија је Министарству финансија поднела захтев да се буџету за 2008 издвоји укупан износ од око 150 000 евра само за кофинансирање у првој години

Подизање капацитета локалних заједница да у прекограничним програмима са земљама чланицама добију што већи износ средстава

Како «shared managementa» подразумева да средства алоцирана за програм прекограничне сарадње са земљама чланицама буде у свом укупном износу на располагању обема странама (без ограничења да српска страна може да користи само сопствену алокацију из ИПА), одсек има велики задатак да кроз увећани број радионица за припрему пројеката и чвршћу сарадњу са комплементарним пројектима других донатора (намењених подизању капацитета локала за коришћење ЕУ фондова) омогући да српска страна од ове могућности има корист, а не штету. Наиме наш циљ је да помогнемо наше учеснике да из заједничког фонда повуку већи део средстава него што је алоциран ИПА фонд за односни програм за Србију

Подизање капацитета локалних заједница на граници са Босном и Херцеговином и Црном Гором

Пограничне области на граници са Босном и Херцеговином и Црном Гором, до данас нису биле у могућности да користе програм прекограничне сарадње. Средства распоређена из ИПА 2007 то омогућавају. Имајући у обзир расположива средства која су значајна 1.1 милион € годишње за програм са БИХ и 0.5 милиона € годишње за програм са ЦГ, ово представља велики изазов. Поред наведеног, за поменуте програме Република Србија ће бити и домаћин Заједничког техничког секретаријата, што подразумева преузимање сложених оперативних послова у спровођењу програма.

8.3. Вишекорисничка ИПА

Регионални аспект Инструмента за предприступну помоћ- Вишекорисничка ИПА представља допуну Инструменту за предприступну помоћ за појединачне земље и има за циљ да пружи подршку регионалним иницијативама у циљу унапређења сарадње између држава у региону (кандидата и потенцијалних кандидата за чланство у ЕУ), као и њихове сарадње са земљама чланицама. Око 10% целокупног износа ИПА средстава за период 2007-2013 је издвојено за Вишекорисничку ИПА. Процес програмирања и имплементације Вишекорисничке ИПА је централизован, што значи да се највећи део активности- припрема пројеката и израда тендерске документације одвија у седишту Европске комисије у Бриселу.

Приоритети који се финансирају из Вишекорисничке ИПА дефинисани су у Вишегодишњем индикативном планском документу (МИПД), који припрема Европска комисија у консултативном поступку са надлежним институцијама државо-корисника ИПА средстава. Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи је у новембру 2007. године организовао консултативни процес са свим релевантним ресорним министарствима и владиним институцијама, укључујући цивилни сектор у циљу ревидирања Вишекорисничког МИПД. Надлежне институције имале су могућности да у овом процесу представе стратешке приоритете у дефинисаним областима а које су од регионалног значаја за РС. Усвајање овог документа очекује се у мају 2008. године.

Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи ће и у наредном периоду наставити да анимира министарства да активније учествују у регионалним програмима ИПА, имајући у виду да Вишекорисничка ИПА представља део ИПА пакета помоћи намењена Републици Србији. Главне области подршке кроз Вишекорисничку ИПА су регионална сарадња, развој инфраструктуре, правосуђе и унутрашњи послови, унутрашње тржиште, реформа државне управе, демократска стабилности, образовање, млади и истраживање, тржишна економија, нуклеарна безбедност, третман радиоактивног материјала.

Пројекти који се финансирају из Вишекорисничке ИПА 2007 и у којима је Република Србија корисник су - Регионална индустријска и имовинска права (2 милиона евра), Нуклеарна сигурност и заштита од јонизујућих зрачења (2.56 милиона евра), Помоћ Нуклеарном институту у Винчи (5.460.000 евра), Унапређење статистичке сарадње (3 милиона евра), програм за социјалну сигурност и сарадњу југо-источне Европе (2.22 милиона евра), Подршка цивилном друштву и медијима (око 1,5 милиона евра).

8.4. Програми Заједнице

Учешће Републике Србије у програмима Заједнице⁵⁵ је изузетно је значајно за непосредно упознавање наших грађана и институција са системом вредности ЕУ, са њеним политикама у различитим областима, правним прописима и њиховом применом у пракси, успешним решењима и искуствима других земаља у оквиру ЕУ, као и начинима и правилима функционисања ЕУ.

⁵⁵ Програми Европске Заједнице представљају вишегодишње програме, акционе планове које су Европска унија и земље чланице поставиле у одређеним секторима са циљем остваривања заједничких циљева и одлука у различитим областима деловања Заједнице- од пољопривреде до образовања и културе, од заштите потрошача до конкуренције, од животне средине, енергетике и транспорта до трговине. Програми Заједнице се финансирају из унутрашњих ставки буџета ЕУ

Европска Комисија за нови буџетски период 2007-2013 донела одлуку да поједине програме Заједнице⁵⁶ у периоду 2007 – 2013 обједини у циљу веће ефикасности, повећања буџета, јединствене управљачке структуре, поједностављивања процедуре, већег степен децентрализације, већег учешћа националних агенција у имплементацији одређених активности (тамо где су потребне).

У досадашњем периоду Влада Републике Србије је изразила заинтересованост за учешће у следећим програмима Заједнице: Седми оквирни програм-FP7 (истраживање, технолошки развој), Култура 2007 (*Culture 2007*), *Progress* (запошљавање и социјална политика), *CIP* (предузетништво и иновације), LIFE+ (животна средина), Порези (*Fiscals*), Царине (*Customs*), Интегрисани програм за доживотно учење (*Life-long learning*) и Млади у акцији (*Youth in action*).

Република Србија је 13. јуна 2007. године потписала Меморандум о разумевању за учешће у Седмом оквирном програму. Тиме је научницима, младим истраживачима, и институцијама које се баве научно-истраживачким радом омогућен приступ јединственом програму за који је издвојено 50 милијарди евра, колико је укупан буџет програма за период 2007-2013. године. Према подацима Министарства науке, Србија је до сада остварила добре резултате- од 12 предложених пројеката, Србија има водећу улогу у 10.

Такође, 12. новембра 2007. године Република Србија је потписала Меморандум о разумевању за учешће у програму *Progress* у области запошљавања, друштвене интеграције, равноправности полова, анти-дискриминација. Укупан буџет програма за период 2007-2013. године износиће 743.25 милиона евра.

Влада Републике Србије је 6. фебруара 2008. године потписала Меморандум о разумевању за програм Култура 2007. У том смислу, Србији је одобрено да из ИПА 2007 (2 милиона евра) добије одговарајући финансијски износ као уплату (*entry ticket*) за учешће у програмима Заједнице. У току су преговори са Европском комисијом око потписивања Меморандума о разумевању за Програм *Fiscalis 2013* и Програм за предузетништво и иновацију (*CIP*).

За Србију је од 2007. године отворен позив за учешће у програму Ерасмус Мундус, прозор спољашње сарадње који се односи на унапређење високог образовања кроз сарадњу између универзитета и повећану мобилност студената. Такође, отворена је могућност за учешће у програму Европа за грађане, који има за циљ да омогући грађанима и цивилним организацијама да учествују у процесима европских интеграција.

Недовољна информисаност од стране ЕК и Делегације ЕК о правилима и процедурама о учешћу у програмима, непостојање капацитета надлежних институција у административном и финансијском спровођењу програма су највећи проблеми који нарушавају ефикасно учешће Србије у програмима заједнице. С тим у вези, из ИПА 2007 средстава биће издвојено два милиона евра за подизање капацитета РС у припреми и учешћу у програмима Заједнице, као и у подизању свести грађана и институција о могућности учешћа у програмима Заједнице.

9. БУДУЋЕ АКТИВНОСТИ И ИЗАЗОВИ

Остваривање циља повећавања ефективности и ефикасности средстава међународне помоћи, као доприноса постизању реформских стратегија и развојних приоритета Србије, остварује се кроз сталне заједничке напоре Владе Србије и донаторске заједнице у реализацији принципа Париске Декларације о ефективности помоћи, потписане у марту 2005. године у Паризу, од стране представника донатора и земаља партнера- прималаца помоћи. Главни изазови у области програмирања и управљања средствима развојне помоћи, а посебно фондовима Европске уније, у наредном периоду су следећи:

- подизање капацитета органа државне управе и осталих институција прималаца помоћи за управљање пројектима, а посебно увођење децентрализованог система за управљање фондовима Европске уније,
- усклађивање и интегрисање планирања средстава међународне помоћи и сопствених извора финансирања,
- унапређење међу- министарске сарадње у идентификовању, припреми и реализацији пројеката,
- унапређење сарадње са представницима донаторске заједнице у смислу усклађивања са националним приоритетима и приоритетима.

Имајући у виду да унапређење ефективности у коришћењу међународне помоћи зависи од активности и напора великог броја институција, а посебно, капацитета институција/ организација прималаца помоћи, Комисија за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи је у децембру 2007. године усвојила План активности на унапређењу ефективности међународне помоћи у 2008. години. Планом су дефинисани следећи специфични циљеви, као и планиране активности:

Побољшање процеса планирања у ресорним министарствима и укупног међусекторског планирања и приоритизације у вези са иностраном помоћи

Процес планирања у ресорним министарствима је унапређен током последњих неколико година, као резултат учешћа пилот министарстава у ГОП пројекту “Ка ефикаснијем спровођењу реформи”⁵⁷. Израђени Годишњи планови активности служе као основа за планирање и програмирање спољних и сопствених финансијских средстава и коришћени су у 2006. години као инпут за израду документа „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007- 2009. године”. Планиране активности за 2008. годину обухватају ревизију документа, на основу процеса планирања у ресорним министарствима и постојећег стратешког оквира; идентификовање приоритетних пројеката за међународну помоћ за период 2008-2010; подршку Министарства финансија ресорним министарствима у идентификовању пројеката и приоритизацији.

⁵⁷ ГОП пројекат “Ка ефикаснијем спровођењу реформи” (основан као Заједнички пројекат), финансиран од стране Норвешке Владе, је инициран од стране Министарства за економске односе са иностранством, Министарства финансија, Министарства за државну управу и локалну самоуправу и Канцеларије за придруживање Европској Унији, са циљем побољшања функција планирања, буџетирања, праћења и извештавања у ресорним министарствима. Једна од основних активности је унапређење капацитета за планирање у министарствима, израдом свеобухватних и реалних годишњих планова активности, и њиховим повезивањем са процесом припреме буџета и програмирањем и коришћењем средстава међународне помоћи.

Побољшана усклађеност пројеката и програма финансираних из међународне помоћи са националним приоритетима

У 2007. години, документ “Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2007- 2009. година” коришћен је као инструмент за усклађивање донаторских фондова и стратегија са националним приоритетима. Процес програмирања међународне помоћи током пилот 2007. године предвиђао је идентификовање приоритетних нацрта предлога пројеката, уношење података у ИСДАКОН информациони систем који је доступан донаторској заједници на интернету, организовање секторских донаторских координационих састанака ради представљања нацрта предлога пројеката и приоритета. Неопходно је нагласити да је активно учешће представника донаторске заједнице, у смислу спремности да подрже напоре националне администрације и усмере своје фондове на пројекте који су у процесу програмирања идентификовани као приоритетни, кључно за успех самог процеса, који је и дефинисан у сарадњи са њима. У том смислу је такође важно пружање правовремених информација о одлукама које пројекте ће подржати, обзиром да то представља битан инпут за наредно годишње програмирање. Планиране активности за 2008. годину обухватају представљање и промовисање националних приоритета дефинисаних у документу „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2008- 2010. година“, организовање консултативних састанака са донаторском заједницом, и координацију са националним институцијама и донаторима у идентификовању и формулисању предлога пројеката.

Унапређење међуминистарске сарадње и секторских приступа ради побољшања усклађивања донаторских активности са националним политикама

Имајући у виду посебан значај и улогу једног донатора- Европске уније (предприступни инструмент- ИПА) и чињеницу да директна буџетска подршка није предвиђена као циљ, имајући у виду фазу у којој је Република Србија у процесу европских интеграција (што је углавном циљ секторских приступа), планирано је да активности на побољшању ефективности помоћи буду усмерене на побољшање међусекторске координације и међуминистарске сарадње кроз реализацију првог специфичног циља. У вези са унапређењем секторских приступа, планирано је да Министарство финансија/ Сектор за програмирање и управљање фондовима Европске уније учествује и подржи иницијативе секторских приступа у ресорним министарствима (SWAp- Sector- Wide Approach), а у циљу унапређења координације у програмирању сопствених и спољних извора финансирања.

Иницирање процеса увођења децентрализованог система за управљање фондовима Европске уније (ДИС) како би се обезбедило постепено усмеравање помоћи Европске комисије кроз националне системе за управљање јавним финансијама и јавне набавке

Акциони план за увођење ДИС-а ће бити израђен и усвојен од стране Владе Републике Србије у 2008. години, док ће припреме за увођење ДИС-а отпочети у складу са роковима утврђеним Акционим планом.

Побољшан ниво предвидивости спољњег финансирања, са циљем пружања помоћи ресорним министарствима у годишњем планирању активности и планирању буџета

Упутство за програмирање и извештавање о међународној помоћи у 2007. години, које је израђено и представљено ресорним министарствима током првог квартала 2007. године, садржи Анекс о очекиваној донаторској подршци у периоду 2007- 2009. година, са подацима о обиму планиране помоћи по донатору и областима којима је помоћ намењена. Подаци су прикупљени од представника донаторске заједнице, са циљем повећања нивоа предвидивости фондова и самим тим побољшањем планирања и програмирања екстерних извора финансирања. Иста активност ће бити спроведена у 2008. години, подаци о очекиваној донаторској помоћи у наредном трогодишњем периоду ће бити прикупљени од донатора и припремљена Информација за ресорна министарства. Наглашавамо да су учешће представника донаторске заједнице и њихова спремност да доставе податке кључни за постизање овог специфичног циља.

За успешну координацију и програмирање средстава међународне помоћи, као и реализацију пројеката, а посебно за успешност у коришћењу фондова Европске уније, од кључног значаја је постојање довољних капацитета у ресорним министарствима и другим релевантним институцијама, у смислу броја запослених као и њихове обучености и знања. У том смислу ће током 2008. године, значајна пажња бити посвећена унапређењу капацитета како у Министарству финансија, као министарству надлежном за програмирање фондова ЕУ и развојне помоћи, тако и у свим осталим институцијама надлежним за предлагање и спровођење пројеката финансираних из тих средстава. Обзиром на значај предприступног инструмента Европске уније, и посебних правила за коришћење ових средстава, као и надлежности које ће поједине институције имати у систему за управљање тим средствима, током 2008. године интензивно ће се радити на процени капацитета, утврђивању потребних капацитета и дефинисању плана за њихову изградњу, као и конкретним обукама које ће бити организоване у сарадњи са Службом за управљање кадровима.

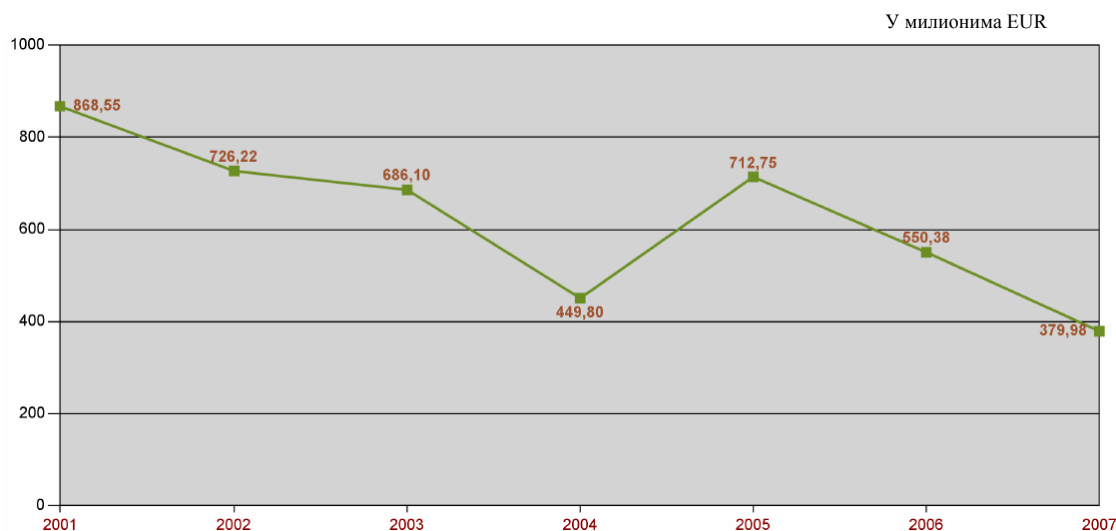
Такође, успешност у програмирању средстава међународне помоћи зависи од великог броја институција, како националних- прималаца помоћи, тако и међународних- представника донаторске заједнице. С тим у вези, приликом дефинисања самог процеса програмирања за 2008. годину, узето је у обзир искуство из 2008. године и коментари/ сугестије донатора, као и специфичности везане за програмирање фондова Европске уније. Активно учешће донатора у процесу програмирања и повратне информације о току планирања средстава и планираној подршци националним приоритетима је од кључног значаја за успешност процеса.

10. АНЕКСИ

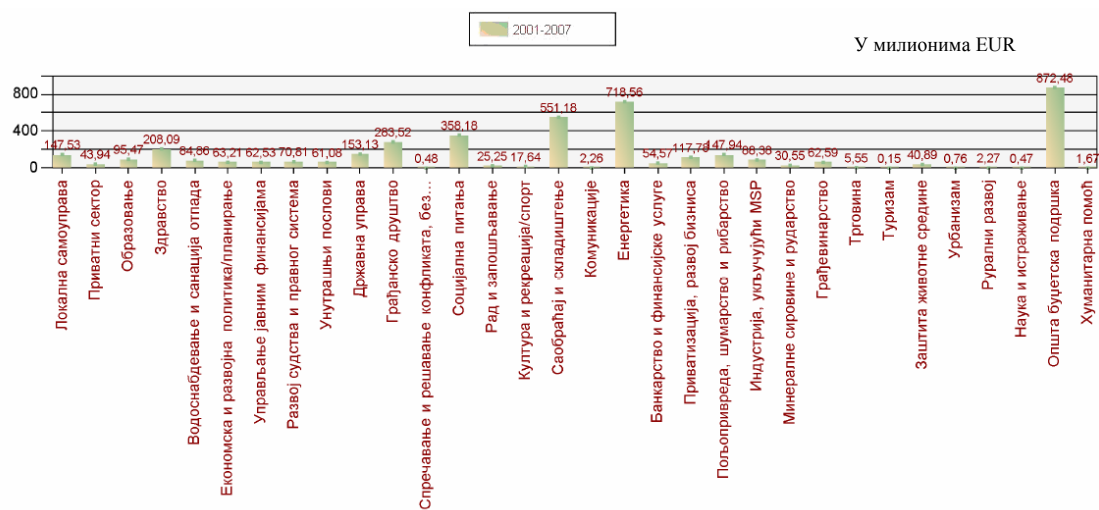
АНЕКС 1

РЕАЛИЗОВАНА МЕЃУНАРОДНА ПОМОЋ У 2007. ГОДИНИ

Укупно реализована међународна помоћ по годинама, 2001-2007

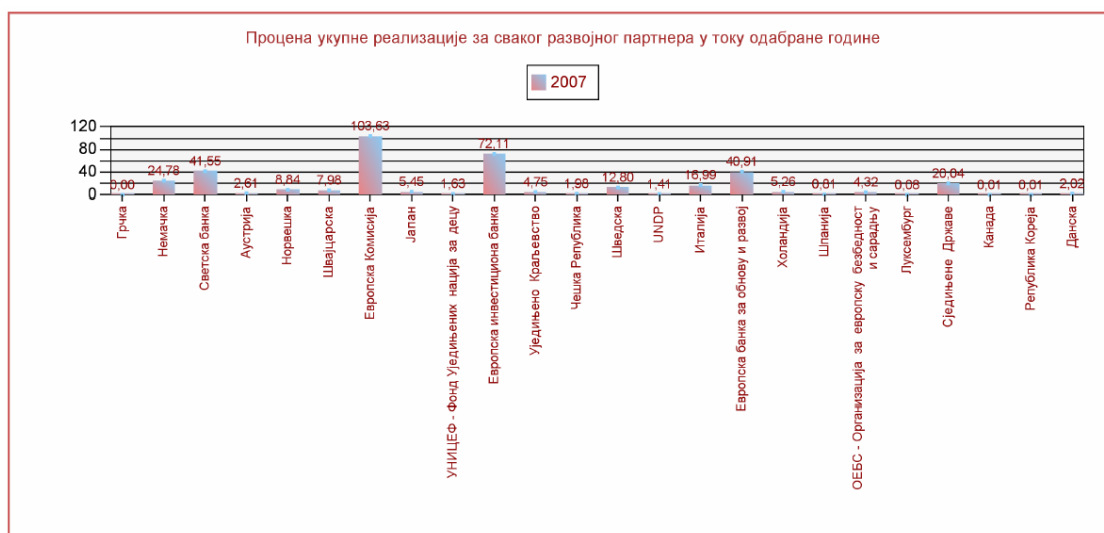

Реализована међународна помоћ по секторима, 2001-2007

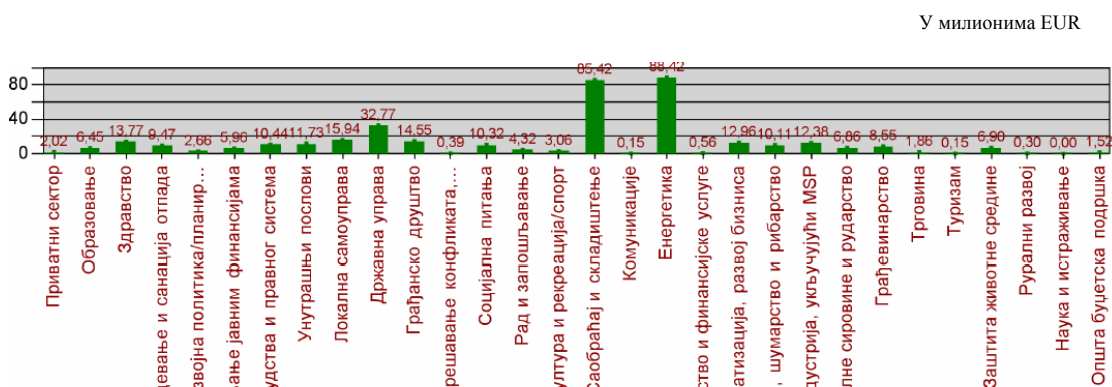
АНЕКС 2

УКУПНО РЕАЛИЗОВАНА СРЕДСТВА ПО РАЗВОЈНИМ ПАРТНЕРИМА У 2007. ГОДИНИ

АНЕКС 3

РЕАЛИЗОВАНА МЕЃУНАРОДНА ПОМОЋ ПО СЕКТОРИМА У 2007. ГОДИНИ

АНЕКС 4

ПРЕГЛЕД РЕАЛИЗАЦИЈЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПОМОЋИ ПО РАЗВОЈНИМ ПАРТНЕРИМА У 2007. ГОДИНИ

UNDP⁵⁸

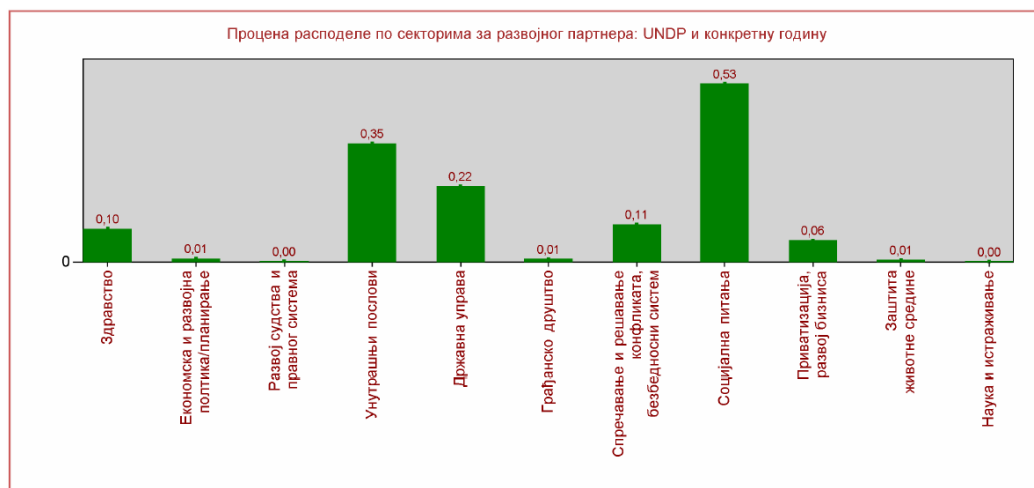
Година: 2007

Развојни партнер: UNDP

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
UNDP	1,41	1,41
Укупно	1,41	1,41

⁵⁸ У 2007. години УНДП је имплементирао финансијска средства у вредности од 18,5 милиона долара, од којих 1,5 милиона долара сопствених средстава и 17 милиона долара других донатора. Највећи УНДП донатори у Србији су: ЕАР, Холандија, Сид, Аустрија.

Донатор	Алоцирано у 2007. години (у америчким доларима)
ЕАР	13.880,00
Холандија	2.158,00
Сид	4.979,00
Аустрија	3.275,00

АУСТРИЈА

Година: 2007

Развојни партнер: Аустрија

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Аустрија	2,47	2,47
Укупно	2,47	2,47

ГРЧКА

Година: 2007

Развојни партнер: Грчка

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Грчка	0,00	0,00
Укупно	0,00	0,00

ДАНСКА

Година: 2007

Развојни партнер: Данска

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Данска	2,02	2,02
Укупно	2,02	2,02

ЕВРОПСКА БАНКА ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ

Година: 2007

Развојни партнер: Европска банка за обнову и развој

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Европска банка за обнову и развој	40,91	40,91
Укупно	40,91	40,91

ЕВРОПСКА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА

Година: 2007

Развојни партнер: Европска инвестициона банка

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Европска инвестициона банка	72,11	72,11
Укупно	72,11	72,11

ЕВРОПСКА КОМИСИЈА

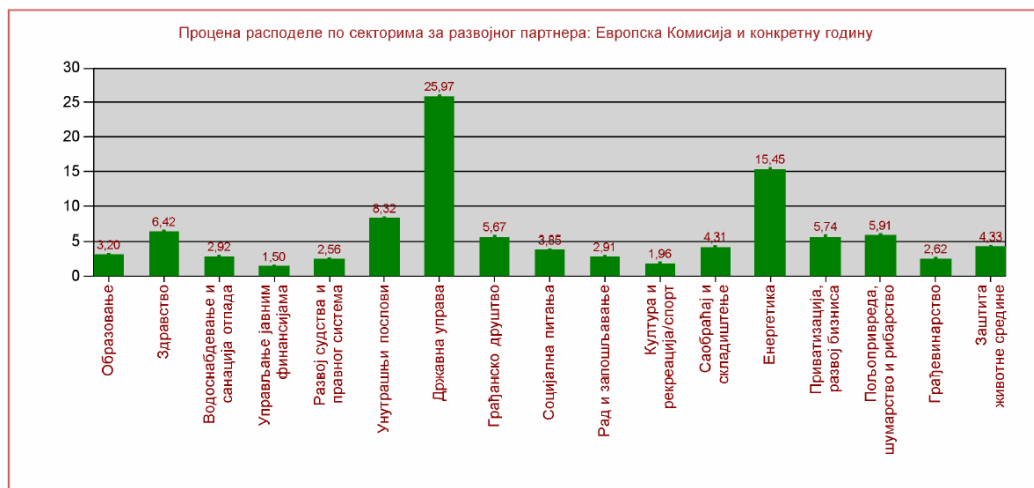
Година: 2007

Развојни партнер: Европска Комисија

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Европска Комисија	103,63	103,63
Укупно	103,63	103,63

ИТАЛИЈА

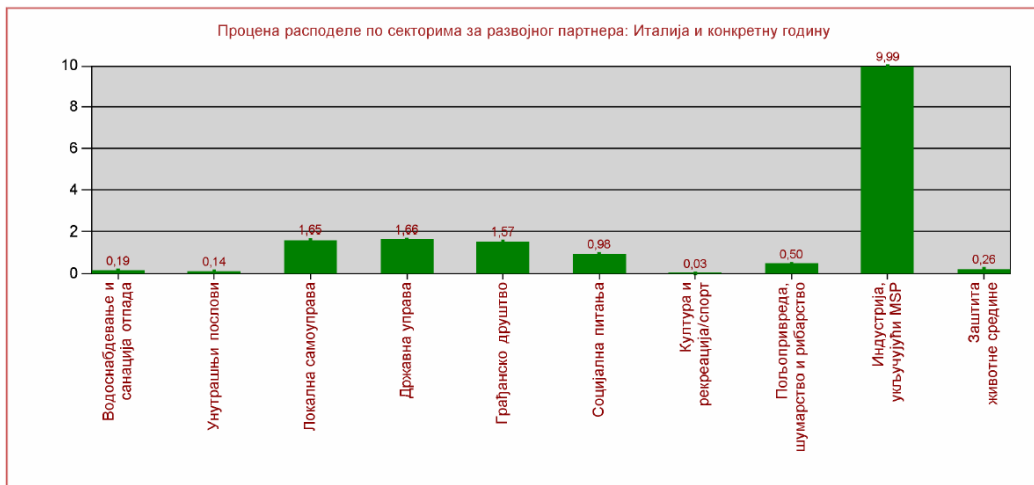
Година: 2007

Развојни партнер: Италија

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Италија	16,99	16,99
Укупно	16,99	16,99

ЈАПАН

Година: 2007

Развојни партнер: Јапан

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Јапан	5,45	5,45
Укупно	5,45	5,45

КАНАДА

Година: 2007

Развојни партнер: Канада

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Канада	0,01	0,01
Укупно	0,01	0,01

ЛУКСЕМБУРГ

Година: 2007

Развојни партнер: Луксембург

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Луксембург	0,08	0,08
Укупно	0,08	0,08

НЕМАЧКА

Година: 2007

Развојни партнер: Немачка

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Немачка	24,78	24,78
Укупно	24,78	24,78

НОРВЕШКА

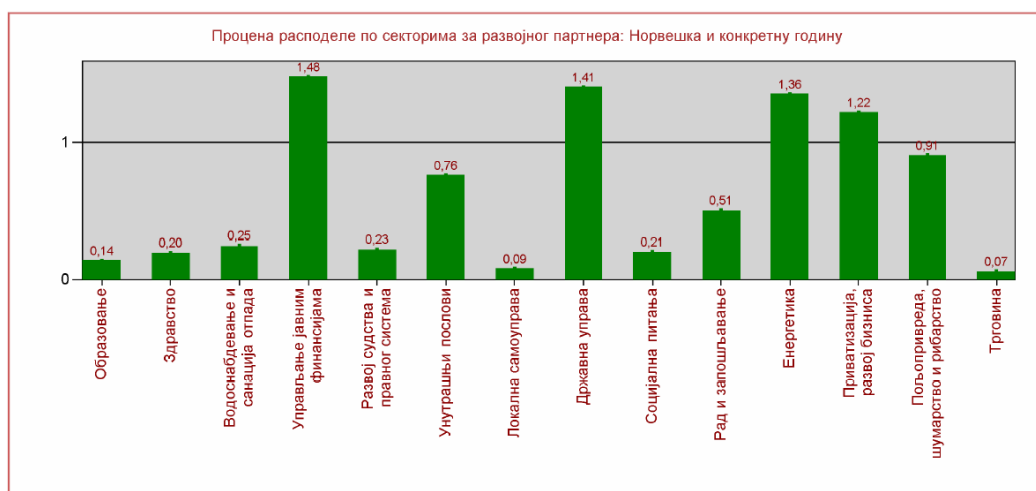
Година: 2007

Развојни партнер: Норвешка

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Норвешка	8,84	8,84
Укупно	8,84	8,84

ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу⁵⁹

Година: 2007

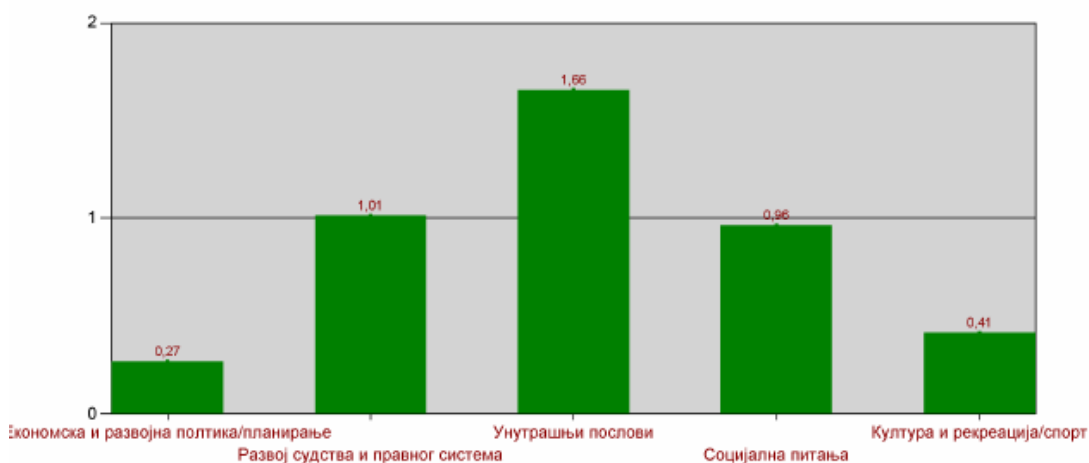
Развојни партнер: ОЕБС - Организација за европску безбедност и сарадњу

Врста помоћи: «Све врсте помоћи»

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
ОЕБС - Организација за европску безбедност и сарадњу	4,32	4,32
Укупно	4,32	4,32

Процена расподеле по секторима за развојног партнера: ОЕБС - Организација за европску безбедност и сарадњу и конкретну год

⁵⁹Активности у оквиру демократизације укључују подршку развоја цивилног друштва

РЕПУБЛИКА КОРЕЈА

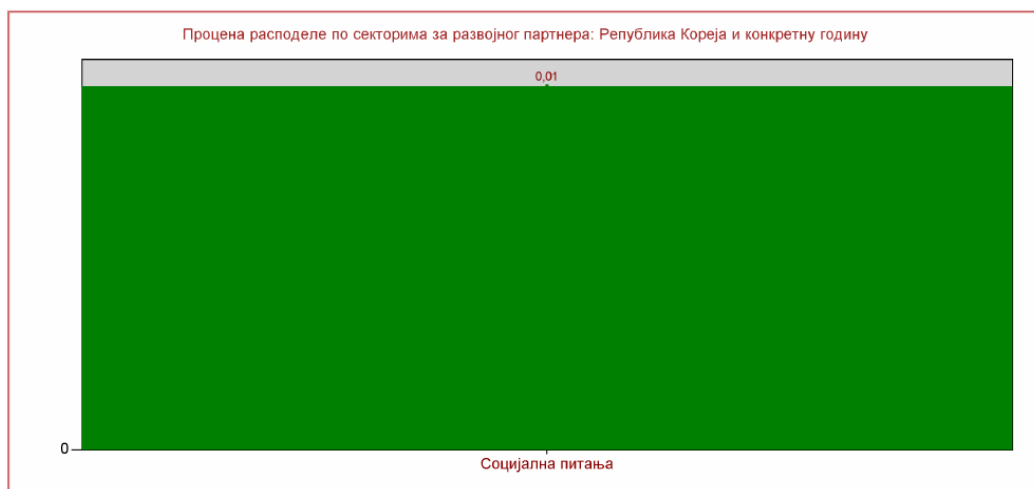
Година: 2007

Развојни партнер: Република Кореја

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Република Кореја	0,01	0,01
Укупно	0,01	0,01

СВЕТСКА БАНКА

Година: 2007

Развојни партнер: Светска банка

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Светска банка	41,55	41,55
Укупно	41,55	41,55

СЈЕДИЊЕНЕ АМЕРИЧКЕ ДРЖАВЕ

Година: 2007

Развојни партнер: Сједињене Државе

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Сједињене Државе	20,04	20,04
Укупно	20,04	20,04

УЈЕДИЊЕНО КРАЉЕВСТВО

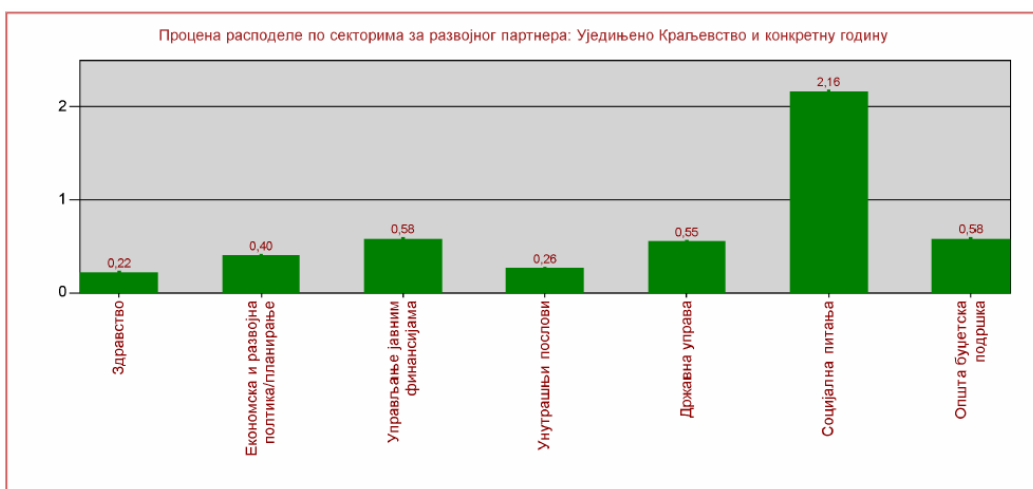
Година: 2007

Развојни партнер: Уједињено Краљевство

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Уједињено Краљевство	4,75	4,75
Укупно	4,75	4,75

УНИЦЕФ

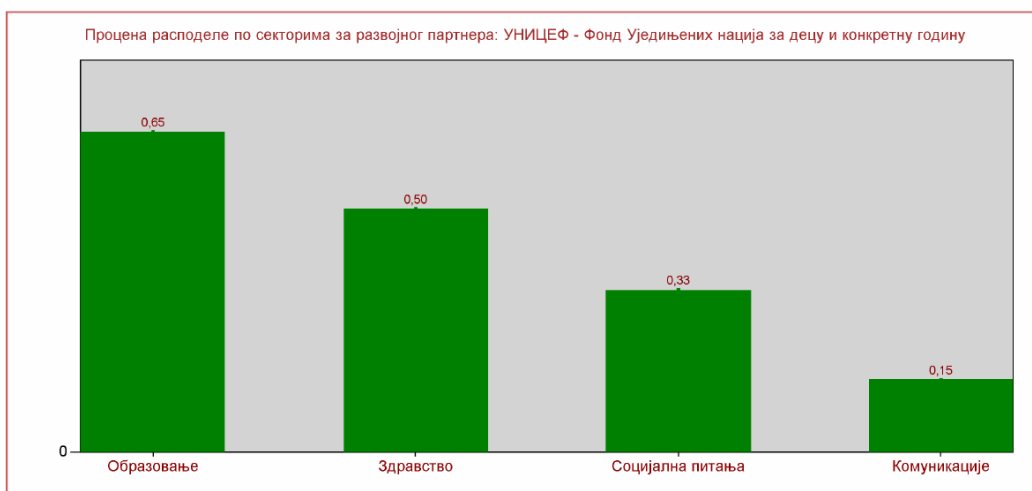
Година: 2007

Развојни партнер: УНИЦЕФ - Фонд Уједињених нација за децу

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
УНИЦЕФ - Фонд Уједињених нација за децу	1,63	1,63
Укупно	1,63	1,63

ХОЛАНДИЈА

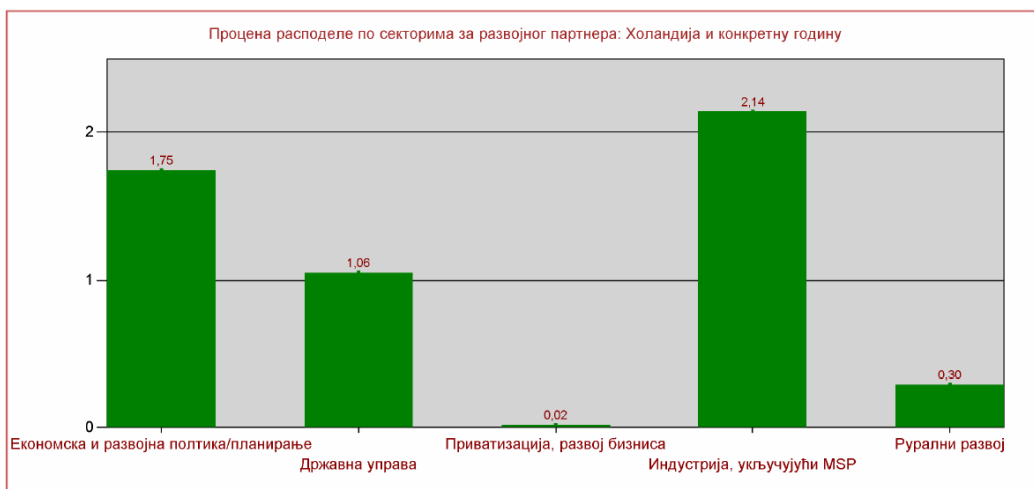
Година: 2007

Развојни партнер: Холандија

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Холандија	5,26	5,26
Укупно	5,26	5,26

ЧЕШКА РЕПУБЛИКА

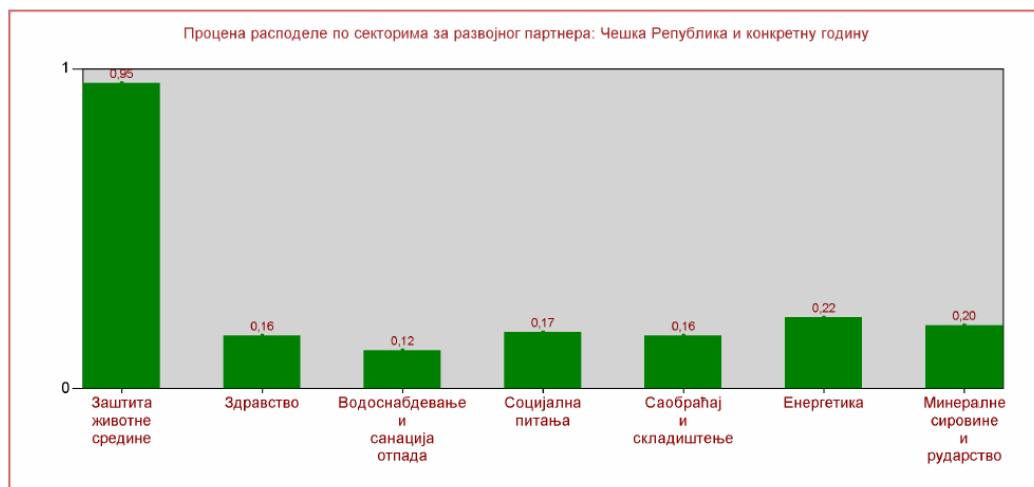
Година: 2007

Развојни партнер: Чешка Република

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Чешка Република	1,98	1,98
Укупно	1,98	1,98

ШВАЈЦАРСКА

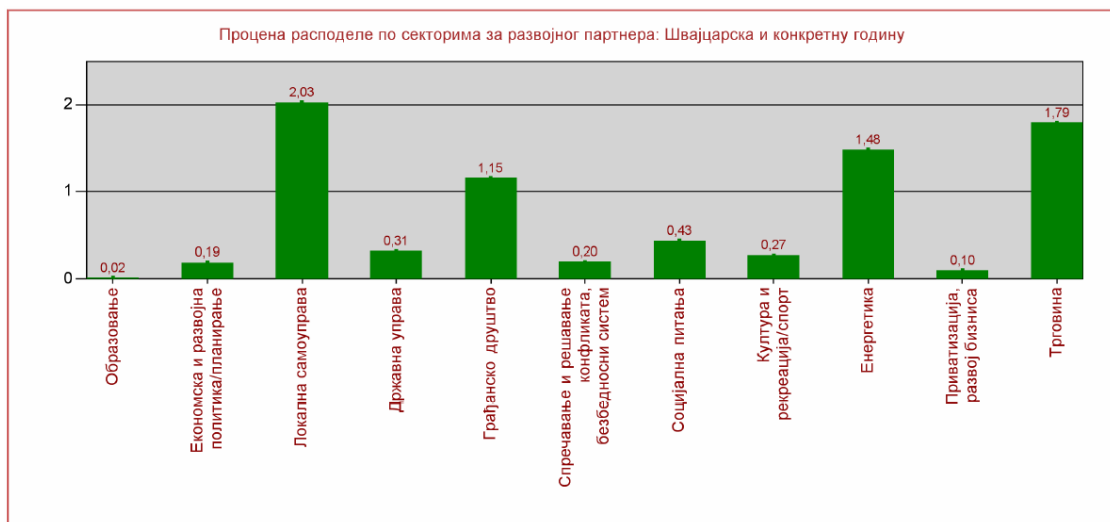
Година: 2007

Развојни партнер: Швајцарска

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Швајцарска	7,98	7,98
Укупно	7,98	7,98

ШВЕДСКА

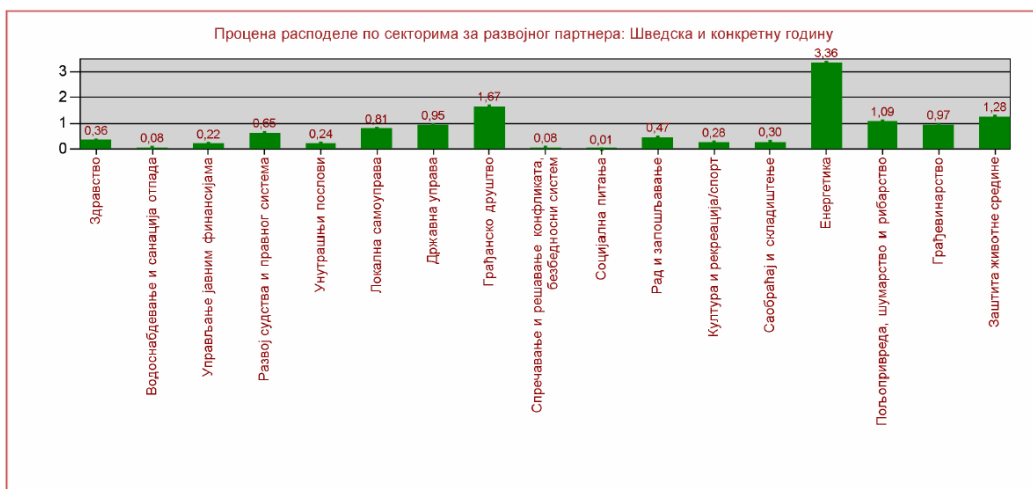
Година: 2007

Развојни партнер: Шведска

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Шведска	12,80	12,80
Укупно	12,80	12,80

ШПАНИЈА

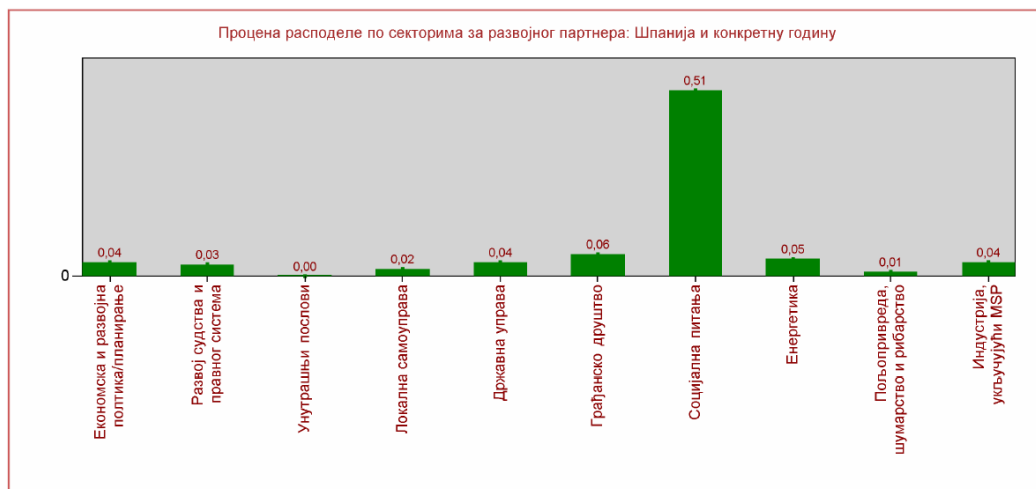
Година: 2007

Развојни партнер: Шпанија

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2007	Укупно
Шпанија	0,81	0,81
Укупно	0,81	0,81

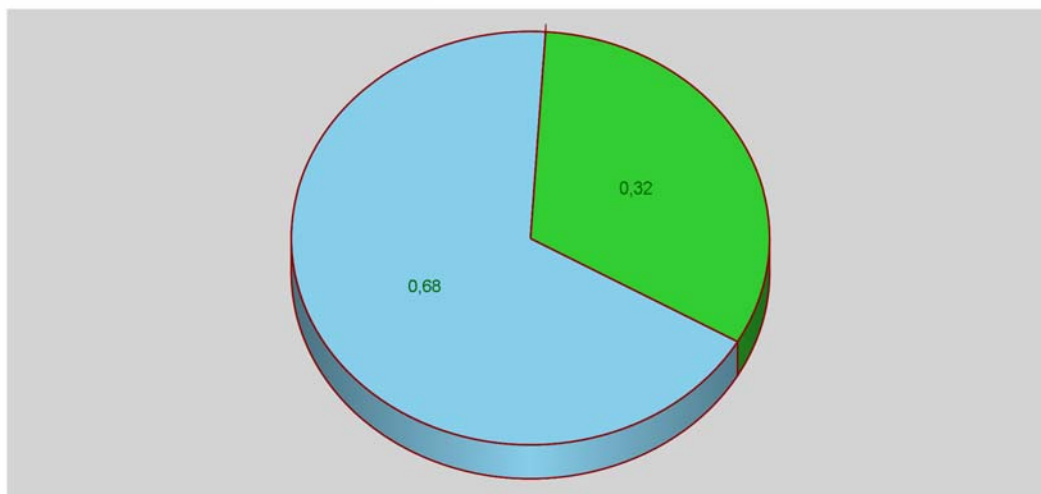
АНЕКС 3

ПРОГРАМИ СУСЕДСКЕ САРАДЊЕ У 2007. ГОДИНИ

Спровођење програма суседске сарадње из средстава КАРДС успешно је настављено и у 2007 години. Расписана су два позива за достављање пројеката за програм суседске сарадње са Бугарском у укупној вредности од 1 мил. евра. Закључено је 19 уговора за Јадрански програм, у укупној вредности од 1 мил. евра, а за програм са Мађарском 33 уговора у укупној од 3,7 мил. евра. Расписан је и позив за достављање пројеката са Румунијом, али ће његови резултати бити познати тек у 2008. години.

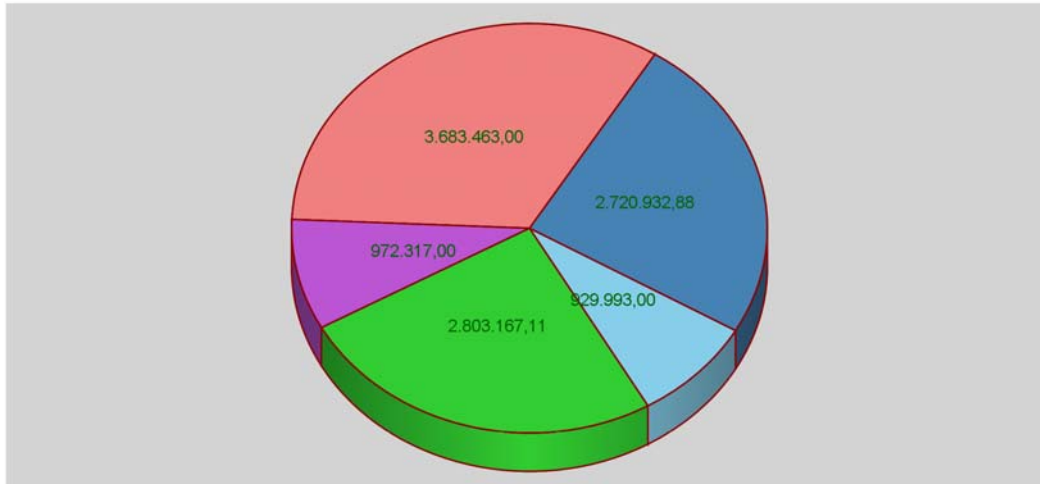
Степен искоришћености средстава

Искоришћена средства
Неискоришћена средства

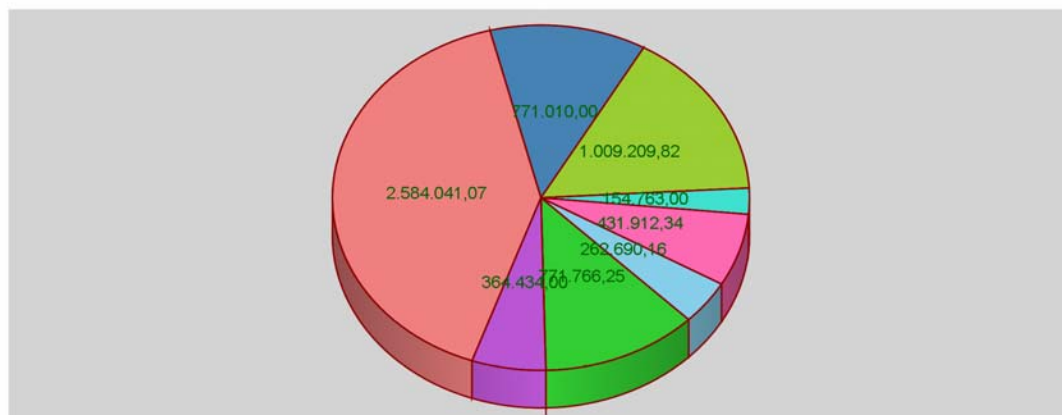
Вредност искоришћених средстава по програму

- Адриатик
- Бугарска
- КАДСЕС
- Мађарска
- Румунија

Вредност искоришћених средстава по типу организације

- Агенција
- Јавно предузеће
- Културна институција
- Локална самоуправа
- Научна институција
- НВО
- Образовна институција
- Привредна комора

Однос вредности одобрених и неодобрених средстава по програму

